

เทศกาลศิลปะนานาชาติ

CHUMPON APISUN

พิศณุ สุภา.

1st CLUB MED ASIAN ARTS FESTIVAL IN BALI, PISHNU SUPANIMIT

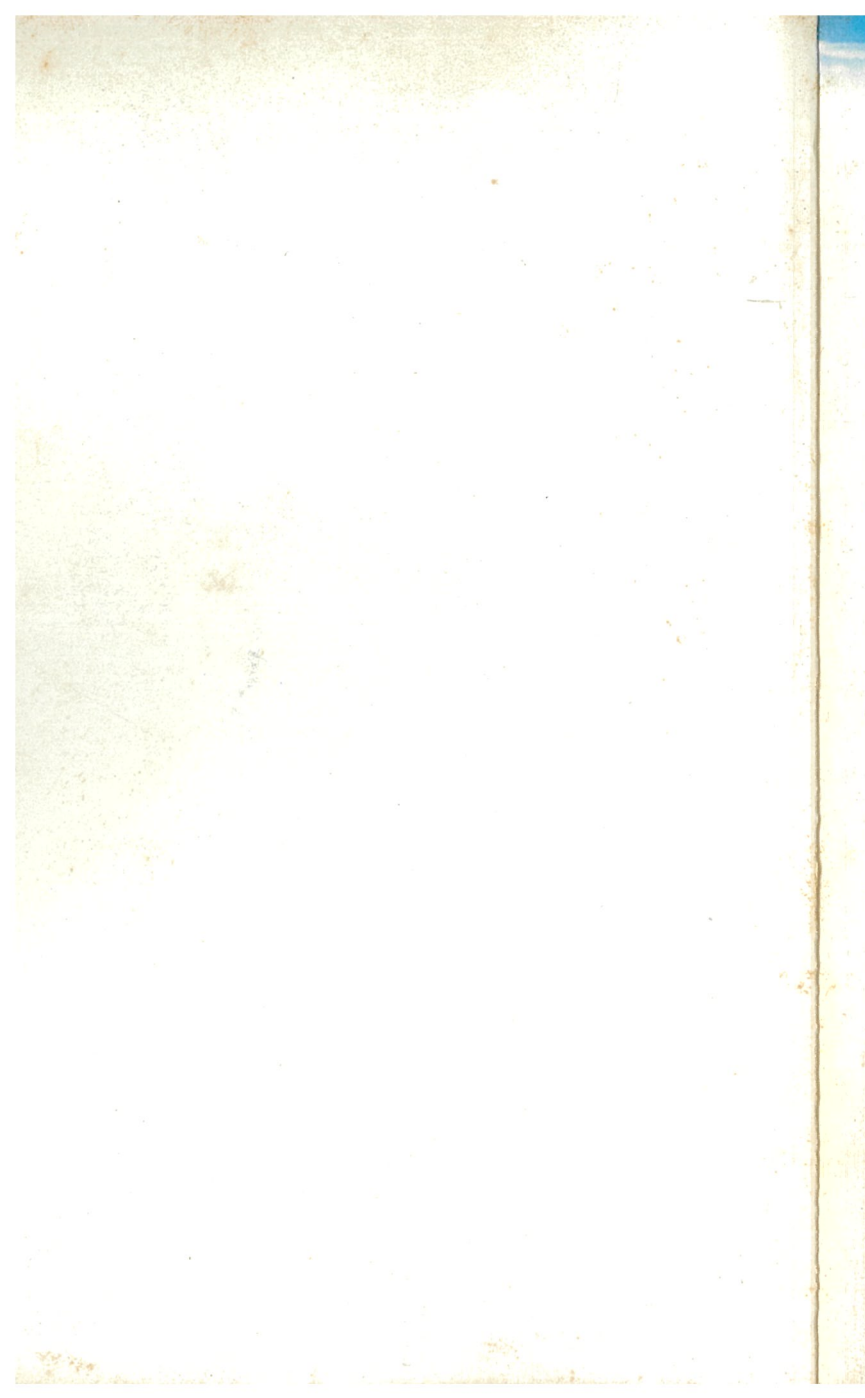
FIRST CLUB MED ASIAN ARTS FESTIVAL, MARCH 22 - APRIL 6, 1987

BALI

ทัวร์แบบศิลปะกับศิลปะ

พิศณุ สุภา

งานศิลปะนานาชาติ

พิษณุ ศุภ.

First

Club

Med

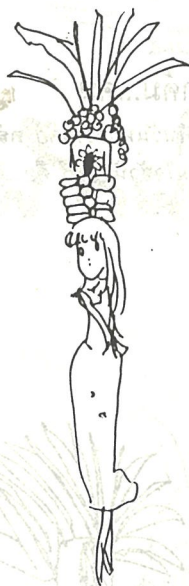
Asian
arts

Festival

Bali
1987

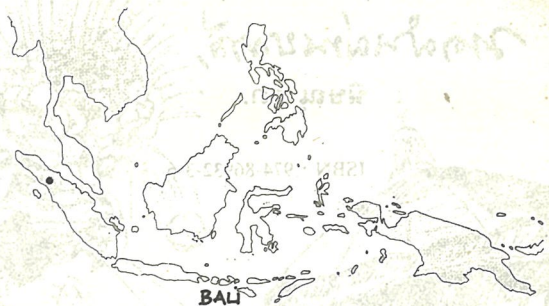

คำคม...คม

การพักผ่อนแท้จริงในวันหยุดงานคือ คลับเมด
และการพักผ่อนในใจช่วงวันจันทร์ คือ...ศิลปะ

ภาคพื้นผิวน้ำบาหลี่,

พิชณุ ศุภ.

๕๖

พิษณุ ศุภ. * 4

มาดามฌ็องบาส,

พิษณุ ศุภ.

ISBN : 974-86932-3-6

บ้านพิชชา : จัดพิมพ์

พิมพ์ครั้งแรก : ลงพิมพ์ในนิตยสาร “แพรวสุดสัปดาห์”

รวมพิมพ์เป็นเล่ม : มิถุนายน 2532

ภาพลายเส้น : สุรสีห์ กุศลวงศ์ และเด็กหญิงพิชชา ศุภนิมิตร

ปก : พิษณุ กับสุรสีห์ช่วยกันคนละมือ

ถ่ายภาพ : พิษณุ จุมพล แก๊ปและจากหนังสืออื่น ๆ

พิมพ์ที่ : บริษัทอมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด

จัดจำหน่าย : บริษัทสามัคคีสาส์น จำกัด

โทร. 465-5932

465-7611

บันทึกเที่ยวท่องของคนรักศิลป์ ที่ดินแดนบาทลี

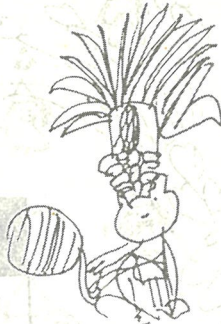

แต่เพื่อนศิลปิน นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ทุกคน ที่ร่วมในงาน

Ibrahim HUSSEIN	Malaysia	<i>PAINTER</i>
Sharifah Fatimah ZUBIR	Malaysia	<i>PAINTER</i>
Ibrahim RAMLI	Malaysia	<i>DANEER</i>
“LAT”	Malaysia	<i>CARTOONIST</i>
Waveney JENKINS	Malaysia	<i>SCULPTOR</i>
Gan CHU LI	Malaysia	<i>WRITER</i>
Liu Kuo SUNG	Hong-Kong	<i>PAINTER</i>
Liu Chun KWONG VICTOR	Hong-Kong	<i>PAINTER</i>
Yoshio KITAYAMA	Japan	<i>MIXED MEDIA</i>
Masao YOSHIMORA	Japan	<i>MIXED MEDIA</i>
Ng Eng TENG	Singapore	<i>CERAMIST</i>
Eng TOW	Singapore	<i>PAINTER</i>
Shail CHOYAL	India	<i>PAINTER</i>
MAURO Malang SANTOS	Phillippines	<i>PAINTER</i>
Arturo LUZ	Phillippines	<i>PAINTER</i>
Sylvain NUCCIO	France	<i>PAINTER</i>
Christina FROMAGGI	Italie	<i>DANCER</i>
Made WIANTA	Bali	<i>PAINTER</i>
I Made DJIMAT	Bali	<i>DANCER</i>
CHAKRA	Bali	<i>PAINTER</i>

FIRST CLUB MED ASIAN ARTS FESTIVAL 1987 IN BALI

Wayan SUNDRA

Bali

PAINTER

Made SISTEG

Bali

PAINTER

LOSIN

Bali

WOOD CARVER

Yani Adi KUSUMO

Bali

PAINTER

LONDO

Bali

PAINTER

I Made SUWETA

Bali

PAINTER

Dewa Putu KANTOR

Bali

PAINTER

Ketut MURTIKA

Bali

PAINTER

SEKAR

Bali

PAINTER

TAGEN

Bali

PAINTER

Dewanyoman PURWA

Bali

PAINTER

จุมพล อภิสุข ศิลปินไทย

จุฬา แก้วมงคล นักเขียนไทย

กัญจนา สปินด์เลอร์ นักเขียนจากบางกอกโพสต์

กาญจนา ศรีเฟื่องฟูง โสภณพนิช นักเขียนอิสระ

ทัตทรง อ่องระเบียบ นิตยสาร "สเกล"

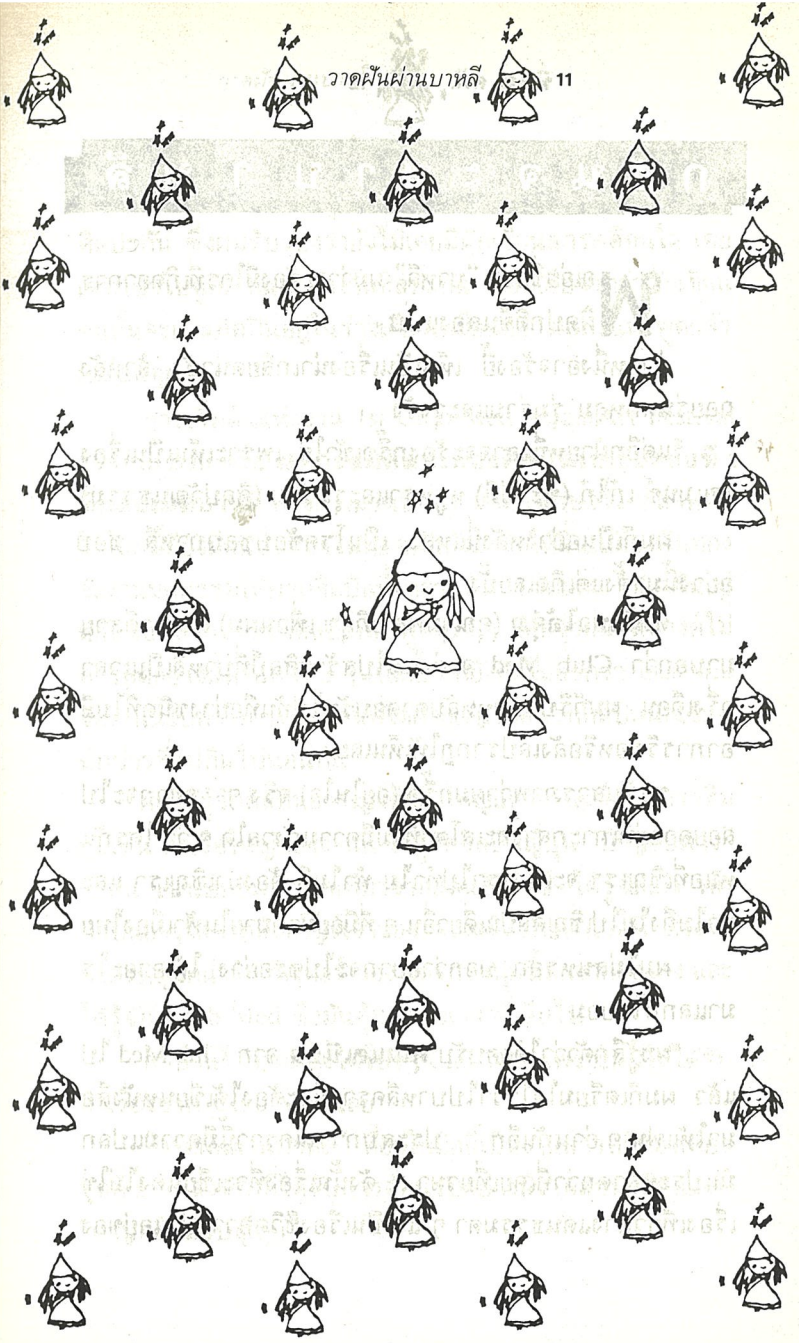
Danielle Iwaszkiewicz และ ชาว Club Med ทุกคน

สารบาญ

1. เริ่มต้นก็ตื่นเต้นเซียว
2. มนตราที่บาทลี
3. แदनคิลปะ...เมืองคิลปิน
4. เทียวงานวัดแบบบาทลี
5. วัด...ศาลเจ้า...และลิเก
6. คิลปินใหญ่ ๆ ในพิริเป็ด
7. เทียวไปในคุด้า
8. ในวันที่ความสงบมาเยือน
9. งานเลี้ยงไม่เล็กร่า
10. วิหารกลางทะเลกับปลากรามิ
11. ลาละหนานา...บาทลี

ก่อก่อนจะมาเป็นบาหลี่

พอเอ๋ยชื่อว่า “บาหลี่” ผมว่าจะต้องมีใครที่เกิดอาการ ผิดปกติขึ้นสองแบบ

ฝ่ายหนึ่งอาจร้องยี้ เห็นเป็นเรื่องน่าเกลียดน่าชัง ล้าหลัง ถอยร่นตกหลุม รุ่มร่ามและรุงรัง

แต่อีกฝ่ายหนึ่งอาจจะร้องกรี๊ดเข้าใส่ เพราะเห็นเป็นเรื่อง โรแมนติก เก๋ไก๋ (ชะไม่มี) หรุหร่าและรุ่มร่าม (ศิลปะวัฒนธรรม)

ผมก็เป็นอย่างหลังนี้แหละ เป็นโรคชอบชอบบาหลี่ ชอบ อย่างนี้มาตั้งแต่เกิดเลยมั้ง

ดังนั้นพอ **ไอ้จุ่ม** (คุณจุ่มพล อภิสุข เพื่อนผม) ส่งข่าวดีสาย มาบอกว่า Club Med จะส่งผมไปสร้างศิลป์ที่บาหลี่เป็นเวลา ครึ่งเดือน ผมก็รีบหลับหูหลับตาตอบรับไปทันทีอย่างชนิดที่ไม่มีความกังวลหรือลังเลปรากฏให้เห็นเลย

ขอรับสารภาพว่าผมกรี๊ด (อยู่ในใจ) จริง ๆ อยากจะไป ลอยคออยู่ที่เกาะกลางทะเลโดยที่ไม่มีความกังวลใด ๆ ว่า ใครกันหนอที่เชิญเรา จะเชิญเราไปทำไม ทำไมถึงต้องมาเชิญเรา และ ทำไมถึงไม่ไปเชิญศิลปินเดี่ยวอื่น ๆ ที่มีอยู่มากมายในฟ้าเมืองไทย ผมไม่สนหรอก บอกว่าอยากจะไปชะอย่าง ให้เอาอะไร มาแลกก็ไม่ยอม

ผมรู้สึกตัวว่าได้ตอบรับ **คุณแดเนี่ยล** จาก Club Med ไปแล้ว ผมก็เตรียมใจไว้ว่าไปบาหลี่คราวนี้จะต้องได้เขียนหนังสือ มาให้แฟน ๆ อ่านกันอีก ประสบการณ์คราวนี้มีความแปลก มันประหลาดกว่าที่เคยเที่ยวมา ดังนั้นเรื่องที่จะเขียนคงไม่ใช่ เรื่องเที่ยวต่างแดนธรรมดา ๆ แต่เป็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของ

บรรดาศิลปินทางเขียน ๆ บั้น ๆ เขาไปร่วมกินอยู่หลับนอนสร้างศิลปะในที่เดียวกัน ไปดูเพื่อน ๆ ต่างชาติต่างภาษาทำงานศิลปะกัน ซึ่งผมรับรองว่ายังไม่เคยมีนักเขียนสารคดีคนใด เคยเจาะเข้าไปดูศิลปินเขาทำงานศิลปะกัน นอกเสียจากว่านักเขียนคนนั้นจะเป็นศิลปินอยู่ในร่างเดียวเหมือนอย่างผม...แน่ะพูดแล้วเหมือนคุย

การเริ่มต้นแห่งงาน 1st Club Med Asian Art Festival 1987 in Bali หรือ **มหกรรมศิลปะของศิลปินเอเชียครั้งที่ 1 ที่คลับเมดบาทลี** ครั้งนี้ ผมว่าเป็นความคิดที่พิเศษจริง ๆ สำหรับในโลกนี้ที่ยังมีคนร่ำรวยเงินทองแล้วยังมาคิดให้สิ้นเปลืองเงินทองจัดงานมหกรรมให้พวกศิลปินทั้งหลายร่วม ๆ ร้อยคน ได้มากินอยู่หลับนอนสร้างสรรค์ศิลปะกัน พูดตรง ๆ ก็คือว่าคนมีสตางค์ไม่ควรคิดอย่างนี้หรือครับ จนบัดนี้ผมก็ยังคิดไม่ออกว่า Club Med จัดงานนี้ไปทำไม เพราะคนที่ได้ฝ่ายเดียวคือพวกศิลปินนักเขียนนักข่าวที่ไปกินไปนอนกัน

ผมได้รู้จักศิลปินอารมณ์ดีผู้ยิ่งใหญ่แห่งมาเลเซีย อิบราฮิม ฮุสเซน หัวเรือใหญ่ของงานนี้ ได้รู้จักศิลปินญี่ปุ่น “บ้าหอบฟาง” 2 คน เขาเป็นอนารยชนที่มาจากแดนคิวไลซ์ ได้รู้จักเอ็ง เต็ง ศิลปินอาวุโสจากสิงคโปร์เจ้าของรางวัลมิตรภาพ เวฟนี่ ประติมากรหญิงที่น่ารัก วิคเตอร์ วอง จิตรกรหนุ่มขี้เล่นจากฮ่องกง และได้รู้จัก Club Med ซึ่งมันคุ้มค่างับเวลาที่เสียไป

สาบานได้ว่าผมไม่ได้ไปรฯ Club Med เพราะผมไม่ได้รับคำเรื่องจาก Club Med เลย

“วาดฝันผ่านบาทลี” ที่อยู่ในมือนี้เป็นงานสารคดีท่องเที่ยวชุดที่ 2 หลังจากที่ได้รับการต้อนรับอย่างดีจากสารคดีชุดแรก “ตามกลิ่นสีไปญี่ปุ่น”

“วาดฝันผ่านบาหลี่” เป็นบันทึกส่วนตัวในฐานะที่เป็นศิลปินไทยคนหนึ่งที่ได้รับเชิญเข้าร่วมในบรรยากาศของการสร้างสรรค์กับศิลปินนานาชาติ จากการที่ได้ร่วมกินอยู่หลับนอนกับศิลปินทั้งหลาย ผมคิดว่าน่าจะได้ระบายให้คนรักศิลปะทั้งหลายร่วมรับรู้ด้วย ผมจึงได้เริ่มต้นเขียนลงพิมพ์ในนิตยสาร “แพรวสุดสัปดาห์” เป็นตอน ๆ ไปจนจบ จบแล้วก็รวบรวมตกแต่งตัดทอนเพิ่มเติมให้เหมาะที่จะรวมเป็นพ็อกเก็ตบุ๊กอย่างที่เห็นอยู่นี้แหละ

ขอขอบคุณ *Richard Secalowitz* และ *Danielle Iwaszkiewicz** แห่ง Club Med กรุงเทพฯ ที่มีส่วนทำให้ “วาดฝันผ่านบาหลี่” ปรากฏเป็นรูปเล่มมีสีสันสวยงาม ขอขอบคุณศิลปินคนดัง **ถาวร โกอุดมวิทย์** ที่มีส่วนช่วยวาดฝันตั้งแต่ออกเดินทางจนกระทั่งออกเป็นเล่ม ขอขอบคุณ **คุณสุภาวดี โกมารทัต** ที่อุตส่าห์รับเรื่องของผมลงพิมพ์ใน “แพรวสุดสัปดาห์” ขอขอบคุณ **สุรสิทธิ์ กุศลวงศ์** ศิลปินหนุ่มน้อยคู่บุญ เจ้าของภาพลายเส้นสวย ๆ และขอขอบคุณ **เอกจิตร โพธิ์ปลั่ง** ฝ่ายศิลป์จาก “แพรว” ที่ช่วยให้อำปรรักษาในทุก ๆ ด้านเกี่ยวกับรูปเล่มของหนังสือเล่มนี้.... ขอขอบคุณครับ

พิษณุ ศุภ.

๗ ๗

“บ้านพัคชา”

มิถุนายน 2532

* **แดเนียล Danielle Iwaszkiewicz** เป็นสุภาพสตรีสำคัญของ Club Med ที่กรุงเทพฯ เธอเป็นคนดูแลทุก ๆ คนที่ไปร่วมในบาหลี่ เธอน่ารักและเป็นกันเองกับทุกคน ดูแลตั้งแต่ขาไปจนกระทั่งขากลับ และกลับมากองกรุงเทพฯ แล้วเธอกับ Richard สามีก็นั่งตามพวกเรามาเลี้ยงกันที่บ้านซอยชิดลมอีก

วัดผืนผ่านบาทลี

15

Welcome to Bali

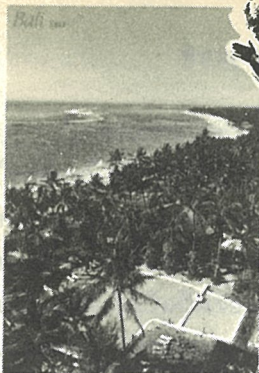
INDONESIA

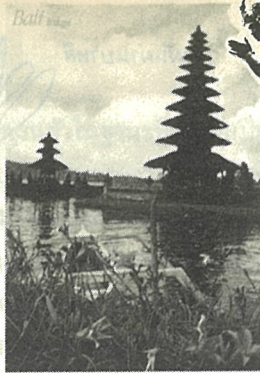
CLUB MED.

No.1

No.2

Garuda Indonesia

Garuda Indonesia

• แอนิเมชัน Danielle (1)
 ที่ดูจนทพฯ เธอเป็นทพฯ
 ที่มองกับทุกคน ดู
 เธอกับ Rich

กิจกรรมของ Club Med
 ที่เธอรักและ
 เป็นที่รักของทุกคน
 เธอชอบกิจกรรม

เริ่มต้นก็ต้นต้นเขียว

พมได้เคยตั้งจิตอธิษฐานสาปทสาบานไว้กับตนเองและ
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งในและนอกสากลโลกไว้แล้วว่า ถ้ามีใคร
 ที่ไหนมาเชิญผมไปเที่ยว ไม่ว่าจะป็นในหรือนอกประเทศโดยมีเงื่อนไขว่า ‘ฟรี’ แล้ว ผมจะไม่ปฏิเสธชะงะทันที ก็ไม่ถึงกับ ‘งก’ หรือกนะ
 ครับ เห็นใจคนเบี่ยน้อยหยอนิดกันบ้าง เพราะการที่ต้องสร้างความ
 เตือดร้อนให้ตัวเองและกระเป๋าของตัวเองหรือด้วยการดิ้นรนแสวงหา
 เงินทุนแสวงหาผู้อุปถัมภ์ต่าง ๆ นานานั้น ไม่ได้อยู่ในคอนเซ็ปท์ของ
 ผมเลยบอกตรง ๆ แต่ก็นั้นแหละ บอกเสียก่อนว่าใคร ๆ อย่าได้ทำ
 ตามความคิดอันนี้ของผมเข้า เพราะว่าเป็นตัวอย่างของคนที่ไม่
 มีความทะเยอทะยานเป็นอย่างยิ่ง

คราวนี้ผมได้รับโทรศัพท์จาก คุณจุมพล อภิสุข* เพื่อนศิลปิน จากหอศิลป์พีระศรีว่า

“เฮ้ย นายอยากไปบาหลีหรือเปล่าวะ” จุมพลถามผมด้วยคำถามที่ไม่น่าถามเลย

“อยากซีว้ย” ผมตอบไปด้วยคำถามที่น่าตอบ “ว่าแต่จะไปทำอะไรละ”

“ไปนั่ง ๆ นอน ๆ...เฮ้ย ไปเขียนรูปชีวะ 2 อาทิตย์ นายว่างหรือเปล่า”

“แล้วมีใครไปบ้าง” ผมถาม

“มีนาย เรา แล้วก็ศิลปินเอเชียประเทศละ 2-3 คน ไปทำงาน (ศิลปะ) ร่วมกัน”

“ใครจัดวะ ผมถามอีกเพราะความมึดมัว ก็อยู่ที่ ๆ จะให้พลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอนตั้งครึ่งก่อนเดือน มันก็ต้องถามหัวหน้าจนปลายเท้ากันให้ตีเสียก่อน

“Club Med” จุมพลตอบ

“Club Med อะไรวะ” ผมถามอีกด้วยความทึบ ไม่เคยได้ยินคลับอะไรเป็นเม็ด ๆ

“เออ ! นายจะไปหรือเปล่าวะ ถ้านายไป นายไปพบกันที่บ้านของแดนเนี้ยลอยู่ที่ซอยชิดลม เวลาหนึ่งทุ่ม วันพฤหัสบดี นี้ นายไม่ต้อง

*ไอ้จุ่ม หรือจุมพล อภิสุข : เพื่อนศิลปิน เรียนศิลปะมาด้วยกันที่ศิลปากร เขาเป็นศิลปินอิสระมีผลงานออกแสดงบ่อย ๆ ช่วงเวลานั้นเขาเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการหอศิลป์ พีระศรี สาทรใต้ เขาเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับเชิญให้เป็นตัวแทนศิลปินไทยไปทำงานศิลปะที่บาหลี

ถามมาก ถ้านายไม่ไป นายก็ไม่ต้องไปบ้านแดเนียล”

นี่คือรายละเอียดแบบหยาบ ๆ ซึ่งผมได้รับจาก จุมพล หลังจากนั้นผมจึงได้รับเอกสารจาก Club Med ว่าได้เชิญผมเข้าร่วมงาน First Asian Arts Festival 1987 ที่บาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย โดยจะมีศิลปินจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย เข้าร่วมด้วยหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ฮองกง สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ จอร์แดน และไทย โดยจะเริ่มรายการกันตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม ถึง 5 เมษายน 2530 ซึ่งก็เหลือเวลาที่จะต้องจัดเตรียมอะไรอีกไม่นานนัก

ที่ยังคงมีด้าเป็นปริศนาอยู่ตลอดก็คือ Club Med คือใคร มาเชิญผมทำไม ทำไมถึงต้องมาเชิญผม อันตัวผมนี้สำคัญอย่างไร ไปแล้วจะทำประโยชน์อะไรให้แก่ผู้จัดบ้าง เหล่านี้คือคำถามที่คอยวนเวียนอยู่ในหัวผมตลอดเวลาตั้งแต่ก่อนไปบาห์ลี และที่อยู่ในบาห์ลี

เรื่องไปต่างประเทศนั้นไม่ใช่เรื่องสนุกสำหรับกะเหรี่ยงอย่างผมเลย ก็ไหนจะต่างบ้านต่างเมืองไป ไหนจะต้องไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ยิ่งใหญ่เลื่องลือไปไกลทั้งสิบทิศ และไหนจะเรื่องพูดจาภาษาที่ไม่เอาไหนของผม ที่ไปไหนต่อไหนรอดตายมาได้ก็เพราะความเฉลียวฉลาดในการใช้ภาษาไปเท่านั้นเอง

ผมไปบ้านแดเนียลในวันนัดพบ เพราะตั้งใจไว้แล้วว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไรก็ต้องไปบาห์ลีให้ได้ แม้ว่าผมจะไม่เคยไปบาห์ลี แต่ผมก็พอจะรู้จักชื่อ ‘บาห์ลี’ ดีพอ มีหลายต่อหลายอย่างที่ดึงดูดผม เช่น ศิลปวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของบาห์ลี หมู่บ้านศิลปินซึ่งรัฐบาลให้ความสนับสนุนเลี้ยงดูอยู่ ดนตรีและระบำของบาห์ลีซึ่งเคยฟังเคยดูมาตั้งแต่สมัยยังเรียนหนังสือ

นอกนั้นก็ยังมีข้อมูลย่อย ๆ แบบไร้สาระแต่ก็สำคัญยิ่งที่ทำให้
อยากไปบาหลี เช่น ผมชอบจิตรกรฝรั่งเศสที่ ชื่อ โกอแกง เขา
อับเพ็ดตัวเองไปอยู่แถวหมู่เกาะทะเลใต้ที่ตาฮิติ ถึงแม้ว่าบาหลีจะไม่ใช่
ตาฮิติ แต่ผมว่ามันก็ทะเลใต้ ๆ อยู่เหมือนกัน คงจะมีบรรยากาศใกล้เคียง
เคียงกับภาพที่ โกอแกง เขียนมา อย่างน้อยก็ได้กว่าภูเก็ตเราตั้งเยอะ

อีกประการหนึ่งก็คือ ผมเคยดูภาพยนตร์เรื่อง ‘มนต์รักทะเล
ใต้’ ในชื่อภาษาอังกฤษว่า ‘South Pacific’ เป็นหนังเก่าแก่สร้างใน
บรรยากาศของเกาะทะเลใต้ ก็เลยประทับใจกับบาหลีทั้ง ๆ ที่หนัง
เรื่องนี้อาจจะไม่ได้เกี่ยวกับเลย นอกจากจะมีเพลง Bali Hi เท่านั้น

ประการสุดท้ายแต่แจ่มแจ๋วก็คือ....คือว่า....ใคร ๆ เขาวางกัน
ว่าสาวบาหลีเนี่ยสวยคมนัก ซ้ำยังเปลือยอกชะด้วย ในระยะหนึ่งซึ่ง
ดัตช์ปกครองอยู่ เคยออกกฎหมายบังคับให้สาวบาหลีรักษาวัฒนธรรม
เดิมของตนไว้ (ด้วยการเปลือยอก) ก็ไม่ทราบว่าเดี๋ยวนี
กฎหมายของดัตช์จะยังคงศักดิ์สิทธิ์อยู่ดีหรือไม่....ผมจะตามไปดู....ให้รู้
แจ่มเห็นจริงแล้วจะมาบอก

แดเนียล เธอเป็นผู้หญิงฝรั่งน่ารัก ยิ้มแย้มแจ่มใส
กะเนอายุคงจะอ่อนกว่าผมไม่มากนัก เมื่อแรกที่เจอ
ผมที่กรุงเทพฯ ผมก็รีบบอกสรรพคุณและคุณภาพของผมว่า

“ผมเสียใจ ที่พูดภาษาอังกฤษไม่ค่อยได้ จะมีปัญหายุ่งยาก
หรือไม่”

แอดเนียลตอบได้ถูกใจผมว่า “ไม่เป็นไร ไม่ต้องวิตก ฉันเองก็
พูดภาษาไทยไม่ได้”

“แล้วผมจะต้องเตรียมตัวอะไรบ้าง” ผมถามเธออีก

แอดเนียลก็ตอบได้ถูกใจผมอีกว่า “ก็เตรียมตัวคุณไปก็แล้ว
กัน”

เออ ตอบแบบนี้ก็ดูมันง่าย ๆ แบบยาก ๆ ดีเหมือนกัน

จากการพบกันที่บ้านแดเนียล ผมได้รายละเอียดเพิ่มขึ้นอีกนิด หน่อยว่า นอกจากศิลปิน 2 คนคือ ผมกับจุมพลแล้ว ก็จะมีนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ติดตามไปทำข่าวด้วย 2 หรือ 3 คน คนหนึ่งก็คือ คุณกัญญา สปินด์เลอร์ แห่งบางกอกโพสต์ เอ่ยชื่ออย่างนี้ดูจะเป็น ทางการเกินไป ถ้าเราเอ่ยชื่อเธอว่า ‘คุณแก้วกระดิ่งงา’ หลาย ๆ คนคงรู้จักดี ค่ะนี่คุณแก้วก็มาด้วย ซึ่งผมคาดคะเนเอาจากที่ได้รู้จัก กันเพียงไม่กี่นาทีว่า คุณแก้วคงจะเป็นเพื่อนมันส์ ๆ ของผมคนหนึ่ง เป็นแน่ในอนาคตอันใกล้นี้

ตกลงเราทุกคนที่จะไปบาทลี พบกันที่สนามบินในวันเดินทาง ก่อนหน้านั้น Club Med จะได้เอาตัวเครื่องบินมาให้ เรียกว่าถ้าตัวมา ตัวก็ไป...เล่นไม่ยาก

ผมขอรวบรัดตัดตอนเอาถึงตอนที่ผมจะเดินทางเลยก็แล้วกัน ข่าวของที่ตระเตรียมไปนั้นก็มิมีไม่มาก ก็แดเนียลบอกว่าให้เตรียมตัวไปเท่านั้น ใ้อัฒพ์งตัวผมเองมันก็ไม่ว่าจะ ต้องไปตระเตรียมอะไรมากนัก ทรงผมก็ไม่ต้องไปตัดไปเซ็ทอะไร เคยอาบน้ำเอาหน้ารดหัวแล้วก็เอามือเสย ๆ ทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้น เสื้อผ้าก็ไม่ต้องเตรียมสุทเตรียมโดท เพราะบาทลีนั่นอยู่ใต้เส้นศูนย์สูตรไปนิดเดียว คงร้อนดับเติบไหม้ระไม่ว่า ส่วนใ้อัฒพ์งพิธีการ ผมก็ได้สอบถามไปทางคุณสุรียภา บุณนาค ที่ Club Med แล้วว่า จะให้เตรียมชุดเก่งที่สำหรับออกงานเปิดศิลปะใหม่ เธอบอกว่า “ไม่ต้อง ชุดธรรมดา ชุดศิลปินนะ นอกนั้นก็กางเกงขาสั้นเยอะ ๆ”

ชุดศิลปินนั้นนะปัญหาละ ผมเคยมีกับเขาที่ไหนละ ใ้อัฒพ์ง เป็นศิลปินที่ผิดปกติ (จากศิลปิน) คือไม่มีชุดศิลปินอะไรกับเขา เสื้อม่อฮ่อมก็ไม่มี กางเกงตั้งเก็กก็ไม่มี ไสร้ง จีวร สบง ลูกประคำ

หัวกะโหลกไขว้ กระจุกหมู เขี้ยวหมาอะไรไม่มีกับเขาทั้งนั้น
แหละ บางทีไปงานไหน ๆ ก็อ้าย ๆ คนเหมือนกันที่ไม่มีชุดศิลปิน
ไอ้จะไว้หนวด ไว้เครา มันก็คงไม่ทัน ถึงทันมันก็คงหรือมแหริมเฝ้า
เกลียดเต็มที เอาเป็นว่าการเตรียมตัวของผมก็คือกางเกงขาสั้น
5 ตัว พร้อมเสื้อยืด ตามที่คุณสุริยาภาบอก นั้นรวมเป็น 1 กระเป๋า
อีกมือหนึ่งก็เป็นแฟ้มกระดาษขนาดใหญ่ รวบรวมกระดาษนา
นาชนิดที่เตรียมไปสร้างสรรคศิลป์ปะที่นั่น

ผมตั้งใจมันจะออกเดินทางอยู่แล้ว แต่พอดีมีเรื่องตื่นเต้นกับผม
จนได้ จะบอกอะไรให้ ผมตกเครื่องบินครับ ไม่ใช่ตกลงมาแบบอุบัติเหตุ
แต่ไปไม่ทันกับพรรคพวกที่ออกเดินทางไปแล้วเมื่อเวลาเที่ยง
ของวันเสาร์ที่ 21 มีนาคม ผมจะตกเครื่องบินด้วยสาเหตุอันใด
นั้น อย่าได้ถามผมเลย และก็โปรดอย่าได้ซ้ำเติมผมด้วยการถาม
ถึง เอาเป็นว่าผมไม่แกล้งตกเครื่องบินแน่ อยากจะไปจะตายอยู่
แล้ว แต่ที่ตกก็เพราะเหตุสุดวิสัยที่บอกไม่ได้จริง ๆ

อาจจะต้องโทษ ผีสาวเทวดาที่มาดลใจให้ผมต้องตกเครื่องบิน
จุมพล ส่งสายจากบาทสีมาถึงบ้านผม ในคืนวันเสาร์นั้น
เรียกว่าพอถึงบาทสีก็โทร.มาทันที

“เฮ้ย ! นายตกเครื่องบินแน่เลย” ดูจุมพลว่า

“เออวะ....ตกแน่เลย” ผมว่ามั้ง

“นายรีบตามมานะ (ไวย์) วันจันทร์จะมีเที่ยวบินเวลา

11.10 น. พวกเราจะคอยนายอยู่ นายมาถึงบาทสีจะมีคน
ไปรับ”

“โอ.เค. มีใครไปบ้างวะ”

“ก็มี แดเนี่ยล แล้วก็ จุฬา...จุฬา แก้วมงคล นายรู้จักไหม...”

“เออ....เออ....แล้วเจอกัน”

ผมรีบสรุปแล้ววางหู เพราะรู้สึกอับอายจุมพลเป็นกำลัง

นี่ เป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับผม ที่มักจะมีเรื่อง
 จุกจุกหลุกก่อนไป จะไปไหนที่ ถ้าไม่เร่งรีบกันจนกัน
 ชีวิต ก็ต้องไปไม่ทันเป็นอย่างนี้ทุกที คือเอาใจดีกว่า ถ้าผมจะขึ้น
 รถไฟไปเชียงใหม่ผมต้องซื้อตั๋วกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ไว้ แต่เวลาไป
 ผมจะต้องมาดักขึ้นเอาที่สถานีสามเสน ไม่ใช่หัวลำโพง แต่ก็ยังดีนะ
 พวกเพื่อน ๆ ผมนะนั่งแท็กซี่ไปดักรถไฟที่อยู่ชุกก็ยังมีนะเข้า เตียว
 จะหาว่ามีแต่ผมคนเดียว

วันจันทร์ที่ 23 ผมรีบออกจากบ้านแต่เช้า (ตู่) ด้วยเข็ดแล้ว
 กับการตกเครื่องบิน ถาวร* (โกอุดมวิทย์) ศิลปินดังแห่งยุคจัดการ
 พาผมไปส่งเรียบร้อย ด้วยเขามีคนใกล้ชิดเป็นนางฟ้าอยู่การบิน
 ไทย เขาจึงเชี่ยวชาญเรื่อง (การติดต่อ) สนามบิน เปลี่ยนตัวเครื่อง
 บิน ชักถามเกี่ยวกับเวลา ได้ยินแว่ว ๆ ว่าจะไปถึงเดินพาซาร์ประมาณ
 3 ทุ่มกว่า ๆ

“แล้วจะไปถึงบาทลีเมื่อไรละ” ผมชักปอดที่ต้องต่อเครื่อง
 หลายเที่ยวแล้วก็โง่อีกด้วยที่ถามอย่างนี้ ถาวร กลับเข้าไปถามที่
 เคาน์เตอร์การูด้า แล้วรีบกลับมาด้วยความฉลาด

“เดินพาซาร์ คือ บาทลี เป็นชื่อสนามบินของบาทลี”

“อ้อ”

ผมค่อยถอนหายใจอย่างโล่งอกที่ได้ถึงบาทลีเสียที

รำลាក់นรีเรียบร้อยแล้วผมก็เข้าไปรอที่ในสนามบิน รอเครื่อง
 บินการูด้าอยู่ได้ไม่นานแค่ชั่วโมงกว่า ๆ เองผมก็ได้บินออก

* ถาวร โกอุดมวิทย์ ศิลปินหนุ่มคนดัง ผู้อารีารอบกับผม ทุกครั้งที่
 เดินทางไปต่างประเทศ เขาได้รับเชิญให้เข้าร่วมในงานมหกรรมศิลป์แห่ง
 อาเซียนครั้งที่ 2 (2nd Asian Arts festival 1988 in Malaysia) ที่ชายหาด
 Cherating ของ Club Med ที่มาเลเซีย ระหว่างวันที่ 4-19 กันยายน 2531
 ร่วมกับศิลปินไทยดังคับฟ้าอีกคน คือ ถวัลย์ ดัชนี

จากสนามบินกรุงเทพฯ ที่บอกว่ารออยู่ไม่นานเพราะผมเคยรอนานกว่านี้เมื่อคราวไปยุโรปกับสายการบินหนึ่ง ไม่ตรงเวลาเอาจริง ๆ แล้วทุกเที่ยวด้วย แต่อย่าไปเอ๋ยชื่อเขาเลย เดี่ยวจะหว่านินทา

พ้อพ้นจากกรุงเทพฯ ไม่นาน คะเนเอาว่าคงจะแถบ ๆ มาเลเซีย หลังจากที่นั่งดู แคนดิช เบอร์กัน กับ พอล นิวแมน จูบกันจนเบื่อแล้ว ผมมองลงไปข้างล่างเห็นเกาะแก่งต้นไม้เขียวสดสวยงามดีเหลือเกิน ยังแอบนึกดีใจอยู่เลยว่า ถึงแม้ว่าประเทศไทยเราจะมีภูเขาหัวโล้นเกือบหมดประเทศอยู่แล้ว ก็ยังมีป่าเขียว ๆ อีกมากที่ประเทศของคนอื่น

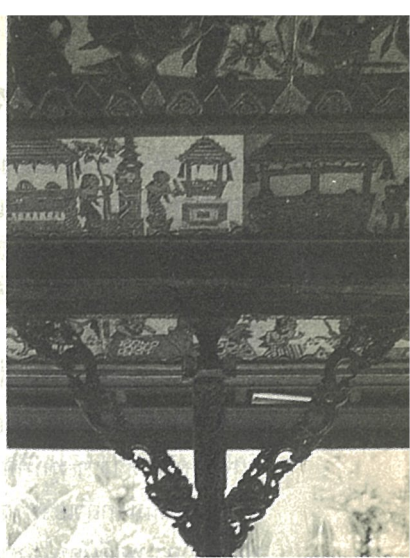
หนึ่งชั่วโมงเต็ม ๆ ที่นั่งพลิกไปพลิกมาตะแคงทางโน้นที่ทางนี้ ที่ ระหว่างที่เครื่องบินหยุดพักอยู่ที่ Singapore Changi Airport จะสังเกตอะไรที่สนามบินแล้วเอามาเล่าให้ฟังก็ไม่มื่ออะไรให้จดจำ นอกจากลานบินกว้าง ๆ แล้วก็ป้ายชื่อสนามบิน มีอยู่เรื่องเดียวที่พอจะนึกออกเกี่ยวกับประเทศสิงคโปร์นี้ แต่เอ ! จะเล่าดีหรือเปล่า เดี่ยวจะกระทบกระเทือนสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน

เล่าหรือ....เล่าก็เล่า

คือมีเรื่องเล่ากันมาอีกต่อหนึ่ง (ซึ่งก็คงจะมาอีกหลายต่อ) ว่า ความที่สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีคุณภาพยอดเยี่ยมในทางารโฆษณาประชาสัมพันธ์ เขาจึงได้คิดโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านที่รักของเขาว่า

“ถ้าท่านอยากไปเที่ยวภูเก็ต กรุณามาที่สิงคโปร์ก่อน เราจะพาท่านไป”

อา....สวรรค์มิตรประเทศอาเซียน

สาวนุ่งโล่งง สวมเสื้อคอกระเช้า
กำลังทำท่ารำเปิบเข้บนันนแหละ
แดเนียล มั่นเขละ ล่วนรูปชวา-
มือตุลปะแกะไม้ของบาทลี

สนามบินจากรัตนาของอินโดนีเซียค่อนข้างกว้างขวาง
และพอสมควรทีเดียว แต่จะเท่ากับดอนเมืองหรือใหญ่กว่า
หรือเล็กกว่าผมดูไม่ออก แต่เท่าที่ตาเห็นนั้นเป็นสนามบินที่เสร็จ
สมบูรณ์ และสวยงามด้วย ไม่มีการตอกทุบถนนกันโป่งเบ่ง
เครื่องบินต้องคอยหลบท่อหลบหลุมแบบดอนเมือง (ตอนนั้น) สภาพ
สนามบินของเขาจึงดูน่าดูกว่าของเรามาก ขนาดว่านั้นไม่ใช่ “ปี
ทองเที่ยว” ของเขาละ

นอกจากความเรียบร้อยสมบูรณ์ของสนามบินแล้ว สิ่งที่ผมดู
ว่าเด่นเอามาก ๆ สำหรับสนามบินนี้ก็คือ ตัวสถาปัตยกรรมและ
การตกแต่งภายใน เขาใช้ศิลปะจากไม้ การเข้าไม้การแกะสลักลวด
ลายโดยใช้ไม้ ซึ่งเป็นแบบของศิลปะชวาเอง มองแหงนไปที่ไหนก็
เจอไม้แกะสลักน่าตื่นตาตื่นใจ แม้ว่าจะไม่ใช่งานศิลปะที่เก่าแก่ทรง
คุณค่ามากมายอะไร แต่สำหรับสายตาอันฉาบฉวยแบบนักท่องเที่ยว
เที่ยวทั่ว ๆ ไป ผมว่าโอ.เค.ครับ ใช้ได้

สิ่งที่ผมชอบ (สนามบิน) อีกอย่างหนึ่งก็คือ การออกแบบสถา
ปัตยกรรมและการตกแต่งให้เหมือนกับว่าไม่ใช่สนามบิน หากแต่เป็นที่ที่

เป็นกันเอง เช่นเหมือนห้องรับรองในโรงแรมใหญ่ ๆ หรือบ้านหรู ๆ จากตัวศูนย์กลางเป็นทางเดินแยกไปสู่ทางออก (Gate) ทิศต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อเรียกตามภาษาอินโดฯ เช่นบันยันอะโรยแบบนี้ แต่ชื่อบันยันนี้ผมเดาเอานะ อาจจะไม่มีชื่อนี้ก็ได้ แต่ก็ทำนองนี้แหละ เผอิญตอนนั้นผมลืมจดมา

ผมรอปเปลี่ยนเครื่องที่จาการ์ตาเพื่อต่อไปเดินพาซาร์ (บาหลิ) นั่ง ๆ นอน ๆ (แบบเอน ๆ) อยู่ตั้ง 2 ชั่วโมงกว่า ออกเดินสำรวจประตูทางออกทิศต่าง ๆ ทุกทิศก็แล้ว ฝนก็ตกหนักเสียด้วย ฟ้าอินโดฯ ยามฝนตกนี่เฝ้ากลัวเอาการเหมือนกัน ผมแวบหลบฝนเข้าไปในห้องพักรับรอง พอดีผู้คนในสนามบินนี้ว่างเปล่าเหลือเกิน ผมก็เลยปักหลักนั่งดูทีวี. ไปเรื่อย ๆ

ไอ้โฮ !....จะบอกอะไรให้ ผู้ประกาศข่าวของเขาสวยคม เข้มเหมือนคุณสินจัย หงษ์ไทย เลยละ แต่ว่าเป็นสินจัยที่ไม่มีการยิ้ม สลีการอ่านข่าวของเธอดูจริงจัง อ่านเร็ว ไม่มีล้อเล่นข่าวเป็นข่าว ไม่มีการทำตาวหวาน ยิ้มสวยอย่างคุณอรุณโรจน์ และแน่นอนผมว่าคงไม่มีการเล่นสงกรานต์กันตอนอ่านข่าวแบบอาจารย์สมเกียรติและคุณกรรณิการ์

ผมว่าคุณสินจัยของอินโดฯ นี้ นอกจากจะไม่มีการเล่นแล้ว ยังทำหน้าที่คุณดูด้วย เวลาดูข่าวของเขาผมก็เลยต้องตั้งอกตั้งใจดู ผมกลัวคนสวย ๆ ดูเอาครับ

ข่าวที่ดูวันนั้นก็มีการบรรยายตีอาคีโน ของฟิลิปปินส์ ออกเดินทางไปปราศรัยย่านผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ดูเป็นผู้หญิงที่กล้าหาญชาญชัยดี ข่าวไฟไหม้ตีกระฟ้าที่นิวยอร์ก ข่าวคาร์เตอร์ วิจารณ์ประธานาธิบดีเรแกนเรื่องการขายอาวุธอื้อฉาวให้อิหร่าน อ้อ ข่าวทั้งหมดของเขาเป็นภาษาอังกฤษครับ อย่าสงสัยว่าทำไมผมจึงฟังภาษาอินโดฯ ได้

โฆษณาในที่.วิ.เท่าที่ผมเห็นนั้นไม่ค่อยมีส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ให้ประโยชน์แก่สาธารณชนเป็นคำเตือน เช่น ไข้เด็ก ๆ มาบอกให้ช่วยกันรักษาความสะอาด ให้ทิ้งสิ่งของลงในถังขยะ ต่อต้านการสูบบุหรี่ดูจะเป็นเรื่องสำคัญที่กำลังรณรงค์กันอยู่ทั้งในที่.วิ.และโปสเตอร์ที่เห็นในสนามบิน

เมืองไทยเราได้ข่าวว่าเรื่องต่อต้านการสูบบุหรี่นี้ก็ทำกันไ้ได้ผล ขนาดที่รายได้ของรัฐจากโรงงานยาสูบลดลงไปมาก แต่คนไทยเป็นคนขี้สงสาร นาน ๆ เข้าก็คงสงสารโรงงานยาสูบ สงสารรัฐบาล แล้วก็หันมาสูบบุหรี่กันอีก....ว่ามั๊ย

ออกจากจากรถนั้น 2 พุ่มพอดี เทียบบินการดูต้าเทียบนั้นผมโชคดีได้นั่งใกล้กับเด็กหญิงเล็ก ๆ ทำนบพันข้างหน้าไม่มีเหลื่อเลย เธอมากับชายหนุ่มซึ่งผมเดาเอาว่าเป็นคุณพ่อก่อนเครื่องบินจะออกบินก็มีใครต่อใครบนเครื่องบินมาพากันทักทายแม่หนูน้อยกันทั้งลำ ซึ่งผมก็สงสัยอยู่ว่าทำไมเป็นเช่นนั้น หนูน้อยคนนี้ก็ไม่ได้น่ารักอะไรนักหนา ตัวก็ดำ พันก็ล่อ สงสัยจะเป็นลูกคนดัง

คนที่มาทักมีทั้งโฮสเตรสสาว ๆ สจ๊วตแล้วก็พวกติดซีตอะไรต่ออะไรมากมาย แล้วโฮสเตรสสาวคมเข้มสไตลอินโดฯ แห่ก็เริ่มแนะนำผู้โดยสารตามระเบียบของการบินสากล ถึงการใช้ชูชีพ เอาเครื่องออกซิเจนออกมา แม่สาวโฮสเตรสที่อยู่ข้างหน้าผมนี่ดูเกตุเด่นจนเกินควร เดี่ยวไอ้โน่นหล่น ไอ้โน่นหล่น ประเภทสวยแต่ชุ่มช้ำ

ผมสังเกตดูแล้วเธอคงไม่ได้เขินสะเทิ้นอายอะไรผม เพราะถึงแม้ว่าผมจะดูหล่อแต่ก็ไม่มากนัก ฉะนั้นแกคงจะเขินแม่หนูหรือไม่ว่า ก็คุณพ่อของแม่หนูมากกว่า (ซึ่งดูจะหล่อกว่าผม)

หลังจากนั้นเธอก็หายไป โผล่มาอีกที่คราวนี้เข็นรถใส่อาหาร มาแต่ไกล พอแม่หนูตัวน้อยเห็นนางฟ้าสาวเข้าเท่านั้น ก็ทำท่าส่ง สัญญาณพร้อมกับร้องเรียกสั้นว่า

“มา嘛...มา...มะ...” เท่านั้นเองผมก็เลยเข้าใจดีว่านางฟ้านี้เป็น แม่ของแม่หนู แต่ชายที่ผมเดาเอาว่าเป็นคุณพ่อของแม่หนูเขาจะเป็น สามีของเธอหรือไม่ผมไม่ทราบ ผมทราบแต่ว่าโชคดีได้รับบริการ เป็นพิเศษกว่าคนอื่น ๆ เพราะได้นั่งใกล้กับลูกสาวของนางฟ้าเข้า

แต่ผมจะสรุปได้ด้วยการเดาอีกว่า คุณพ่อนี้คงจะไม่ใช่สามี ของนางฟ้าหรอก เพราะถ้าเป็นสามีจริง นางฟ้าเธอคงไม่ต้องทำ ท่าสะเทือนอายุ จะเกินกว่าเหตุอย่างนั้น

ถึง งเดินพาซาร์หรือบาทลึก็ปาเข้าไป 3 ทุ่มครึ่งแล้ว บรรยากาศข้างนอกที่มองไปจากสนามบินนั้นมีตึกต่อ ระหว่างที่ไปรอรับสัมภาระ ผมก็นึกเล่น ๆ แบบให้ตัวเองลำบากว่า ถ้าไม่มีใครมารับผมจะทำอย่างไร เพราะว่าผมมานี้จะไปทีใดผมก็ ยังไม่รู้เลย ไม่มีใครให้ที่อยู่ไว้ แล้วผมก็ไม่เคยสนใจจะถาม ก็ Club Med คืออะไร Club Med ของบาทลึอยู่ที่ไหนผมยังไม่รู้ซัก นิดนี้ เฮ้อ! นึกแล้วก็ตื่นตันขึ้นมาเต็มต้น

แต่ก็โชคดีที่มีเด็กสองแถวตัวดำ ๆ เอ๊ย....เด็กขับรถมายืนชู บ้าย มิสเตอร์ชูพานิมีต พิษณุ ผมเห็นอยู่ไกล ๆ ค่อยโผล่ออกไป รถที่มารับเป็นรถตู้ ขนของขึ้นเสร็จแล้ว ผมก็นั่งหน้า รถวิ่ง ฝ่าความมืดสนิทออกจากสนามบินเดินพาซาร์ซึ่งดูเล็ก ๆ เหมือน สถานีรถไฟบ้านนอกของเรา รถของเราพุ่งไปบนถนนเล็ก ๆ ที่ค่อนข้างลดเลี้ยว สองข้างถนนเป็นดงมะพร้าวสูงอากาศดี เด็กรถบอก ด้วยภาษาอังกฤษรัว ๆ ว่า เราจะใช้เวลาประมาณ 15 นาที

ระหว่างที่กำลังตกอยู่ในความเงียบนั้น มีเสียงสัญญาณจากวิทยุเรียกเข้ามา เป็นเสียงของสุภาพสตรี เธอพูดเข้ามาด้วยน้ำเสียงที่ค่อนข้างสนุกสนานปนเสียงหัวเราะต่อกระซิกอย่างไรพิกล

“ไปรับแขกของเรามาหรือยัง” เสียงถามมา

“มาแล้ว...มาแล้ว” เด็กโซเฟอร์ตอบไป

“มาด้วยกันกี่คน” อ้าว จะให้มากี่คนเล่า

“คนเดียวครับ”

“ทำไมคนเดียวล่ะ ทำไมไม่มาหลายคน”

เด็กโซเฟอร์ก็หันมาถามผมว่า “ทำไมผมมาคนเดียว”

ผมก็บอกไปว่าก็ผมมาคนเดียวนะซิ จะให้มาสักกี่คน

เสียงดังเข้ามาอีก “ถามเขาซิว่า มาทำไม” แล้วก็มีเสียงหัวเราะ

อ้าว ทำไมมาถามกันอย่างนี้ล่ะ มันยังงัยกันนะ ผมชักใจไม่ดีซะแล้ว ผมก็อธิบายไปว่า ผมมาร่วมในงานมหกรรมศิลปะแห่งบาทลีนะ

“พักอยู่ที่วัน” ผมก็บอกไปว่าสืบกว่าวัน เอ...มันยังงัยกัน

ทำไมจะต้องถามผมตอนนี้

“แล้วคุณจะพักอยู่ที่ไหนล่ะ” พูดแล้วเธอก็หัวเราะก๊ิกก๊ิก เหมือนกำลังเมาในงานอะไรสักแห่ง

ผมตอบเธอไปในวิทยุว่า พักอยู่ที่ Club Med ไง พูดไปแล้วก็เหมือนตัวเองยืนอยู่บนฟองอากาศ เพราะจนแล้วจนรอดผมก็ยังไม่รู้ว่าสิ่งที่ผมกล่าวอ้างนั้นคืออะไร

เอาละ...นี่ก็มาถึงบาทลีแล้ว...ไซบาทลีแน่ ๆ เลย...เป็นไงเป็นกัน เอาใจก็เอาซิ

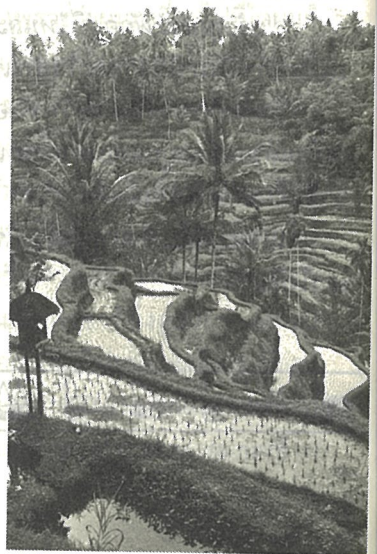

ที่หน้า Club Med บาทลิมิตอนรับแบบเอิกเกริกอย่างนี้ทุกวัน

วิว Club Med แบบตานก

นาขั้นบันไดของบาทลิมิตอน

รถจอดสนิทที่บริเวณหน้า Club Med มองผ้าทะเลลูเข้าไป บริเวณข้างใน เห็นผู้คนแต่งเนื้อแต่งตัวกันสวยสะ เดินหินพลุกพล่าน ในบรรยากาศของงานเลี้ยง ดูน่าตื่นเต้นดีเหมือนกัน เสียงดนตรี ผู้คนเดินถือแก้วเหล้ากันขวิ๊กไขว่ ผมให้นึกที่อยู่ในใจแบบเข้าข้างตัวเองว่า แหม เขาช่างจัดงานต้อนรับเราเสียยังกับผู้มีเกียรติ เชียวหนา ที่จริงอยู่บ้านเรา เรามันก็ศิลปินจึงจกกระจอกไม่เห็นมีใคร สนใจสักเท่าไร ได้มาต่างบ้านต่างเมืองซิกกลับได้รับการยกย่อง

แน่ะ คิดไปนั่น แท้ที่จริงมารู้สึกจ้อยในตอนหลัง หลังจากที่ได้จับทางของ Club Med ถูกก็เลยรู้ว่า แท้จริงเขามีงานเลี้ยงกัน อย่างนี้ทุกวี่ทุกวันนั่นแหละ มีจนกระทั่งบางวันผมรู้สึกว้า เฮ้ย... ไม่มีงานเลี้ยงกันบ้างไม่ได้หรือไง

Club Med บางวันมีคอนเสิร์ตแบบอีกอีกอีกอย่างนี้ทุกวัน

พมลงจากรถมายืนแก ๆ กัง ๆ อยู่ตรงทางเข้าได้ชั่วอึดใจ เดียว ก็มีเด็กสาวกลมป้อมส่งเสียงร้องทักขึ้นเป็นภาษาไทยว่า

“สวัสดิ์คะ คุณพิษณุ”

เท่านี้ผมก็รู้สึกอับอายขึ้นตั้งเยอะ คิดว่าดินแดนไหนที่ยัง อุตสาหกรรมมีคนไทยอยู่ แสดงว่าดินแดนแห่งนั้นก็น่าที่จะเป็นที่ที่ปลอดภัยอยู่มาก ตามประสาคนไทยที่รักสบาย

เพ็ญ คือชื่อของเด็กสาวตัวกลมที่มาต้อนรับผม เธอทำงาน อยู่ที่นี่ คล่องแคล่ว เป็นกันเอง และให้บริการแก่คนไทยเป็นพิเศษ เสมอ เพราะเธอบอกว่าพวกผมเป็นคนไทยกลุ่มแรกที่มาที่ Club Med นี้

“จ้... จ้ ไม่นับผู้หลักผู้ใหญ่ท่านหนึ่งที่แอบพาน้องหนูน้อย ๆ มานะ” หนูเพ็ญกระซิบ

ตอนที่ผมกำลังซูลมุนซูลเกทักทายกับหนูเพ็ญอยู่นั้น เผลอแผ่ลิบเดียวใครต่อใครไม่รู้มาจากไหนพากันกรูเข้ามาทักทายผมกันใหญ่ โดยจุมพล (เพื่อนรัก) เป็นผู้แนะนำให้รู้จักกับแม็กกี้ สาวสวยร่างสัน ผมฟู วิตว้ายกระตู่ตัวทั้งวัน เธอเป็นแม่บ้านของ Club Med บาทลี (แหมว่าเธออาจจะมาอยู่ภูเก็ตด้วย)

แล้วก็มี อิบราฮิม ฮุสเซน* ศิลปินใหญ่มาเลเซีย ผู้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของงานนี้ เขาเป็นจิตรกรร่างเล็ก ผิวดำ อารมณ์ดี แต่งตัวสะอาดอันสะอาด เวลายิ้มฟันนี้ขาว จั๊วะเซียว

คนต่างชาติคนอื่น ๆ นอกจากนั้นก็ยังมีแดเนี่ยล แล้วก็ใคร ๆ อีกมากมายซึ่งผมจำไม่หมด คนไทยที่มีอยู่นอกจากเพ็ญซึ่งประจำอยู่ที่นั่นแล้วก็ มี จุฬา แก้วมงคล จากหนังสือกระดิ่งงา และผู้พิมพ์โฆษณาสำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง จุฬานี้แม้ว่าเพิ่งจะได้รู้จักกัน แต่เหมือนกับว่าผมได้รู้จักมานานแล้ว คือผมรู้จักงานเขียนเรื่องสั้นของเขาสมัยที่ผมยังเป็นหนุ่มหน้าเขียว คิ้วผูกและท้องผูก อยู่ในมหาตะลัย เอ๊ย...มหาวิทยาลัย พอได้เจอตัวจริงจึงคล้ายกับได้เป็นเกลอกันมานาน

และอีกคนหนึ่งเป็นสุภาพสตรีคือ คุณกาญจนา ศรีเฟื่องฟูง โสภณพนิช แต่ไม่ใช่คุณแก่ปี (กาญจนา สปินด์เลอร์) ที่ผมเคยบอก

* อิบราฮิม ฮุสเซน ศิลปินใหญ่จากมาเลเซียอายุประมาณ 51 ปี จบการศึกษาจาก London Royal Academy Schools ประเทศอังกฤษแสดงผลงานมาแล้วทั่วโลก เช่น ในลอนดอน, นิวยอร์ก, บรัสเซลส์, สิงคโปร์, มนิลา, เวนิซ เขาเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงคนสำคัญที่จัดงานมหกรรมศิลปะแห่งเอเชียขึ้น

ว่าจะมาด้วยกัน ชื่อเธอเกือบคล้ายกัน คุณแก่ปยังมาไม่ถึงบาหลิ
ช่วงกลาง ๆ จึงจะตามมา สำหรับคุณกาญจนาเธอเป็นนักเขียน
อิสระ มีผลงานส่วนใหญ่ลงในบางกอกโพสต์ ดังนั้น จึงชัวร์ว่า
ภาษาอังกฤษเธอเยี่ยม พอเจอหน้าเธอผมก็รู้สึกคุ้นเคยกับเธอ
แต่ก็ไม่ได้สนิทสนมเท่ากับจุฬา ทั้งนี้คงเพราะเธอเป็นสุภาพสตรี
นั่นเอง

หนูเพ็ญแนะนำให้รู้จักใครต่อใคร แล้วจึงค่อย ๆ พาผมไปยัง
ห้องพักเพื่ออาบน้ำอาบท่า เราเดินกันไปตามทางยกพื้นสูงลดเลี้ยวไป
จนถึงห้องพัก หนูเพ็ญบอกว่ามี 2 ห้องให้ผม ผมจะนอนห้องไหน
ก็ได้ หรืออยากจะนอนมันพร้อมกันทั้ง 2 ห้องก็ได้อีก ตามใจ

ผมอาบน้ำซักฟอกตัวเสร็จจึงกลับออกมาทำงานข้างนอก
จุมพลกับจุฬาแนะนำคนโน้นคนนี้ให้รู้จักต่อ ผมเองก็ทำเป็นรู้จักไป
อย่างนั้น ที่จริงแล้วกำลังเบลอเพราะเพลียและง่วงนอนมาก ผม
พยายามสังเกตบรรยากาศรอบ ๆ ตัวซึ่งกำลังสดชื่นรื่นเริง คละ
เคล้าด้วยเสียงดนตรี เสียงสรวลเสเฮฮา เนื่องจากสรรพสิ่งแห่ง
ราตรีคงกำลังเริ่มต้นสำหรับที่นี่นั่นเอง

ครับ ผมคลายความวิตกลงไปได้บ้างเมื่อรู้ว่ามาถึงบาหลิ
แล้ว และนี่ก็คือ Club Med สถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทาง ผมนั่ง
โงนเงนอยู่ได้ไม่นานก็ต้องขอตัวกลับไปสลบไสลในห้องพัก ด้วย
ความรู้สึกที่ปลอดภัยไว้กังวล

6 รื่องเวลาของที่นี่มันเป็นปกติเหมือนอยู่บ้านเราอย่างไร
ก็กลอยๆ ผมสังเกตเอาตั้งแต่เมื่อลงจากเครื่องบิน
เดินพาซาร์แล้ว พยายามเทียบเวลาจากนาฬิกาข้อมือ (คงเป็น

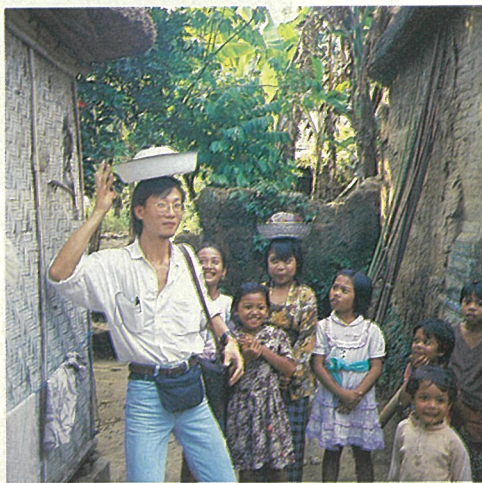
สาวสวยที่เราพบในดงไม้

แพ้ยั้นสาวบาทลีแท้เป็นอย่างนี้

วัดบาทลีมีประตูผ้าซีก

วิคเตอร์ว่องสวมบทสาวบาทลีเล่นเอา
เด็ก ๆ หัวเราะกันใหญ่

ทวารศิลาหิน คู่หน้าสุดศิลาหินญี่ปุ่น

ครัวบาหลิแยกจากตัวบ้าน

โชว์บนเวทีจับเอาสมาชิกรมาแสดง

ชุดขาวนั้นไม่ใช่ลาวบาหลิ
คุณกาญจนา

นาฬิกาข้อมือแฉ่ ๆ ถ้าเป็นนาฬิกาตั้งโต๊ะหรือแขวน ผมคงเอาติดตัวไปไม่ได้) กับเวลาที่สนามบินแล้วมันเท่ากัน ผมก็เลยไม่แน่ใจว่านาฬิกาผมมันทำพิษเอาหรือว่านาฬิกาที่สนามบินมันเก่าไป เพราะว่าว่าอุตสาหกรรมน้ำข้ามทะเลรอนแรมมา 7-8 ชั่วโมง ไนน์เลยเวล่ำเวลาจะไม่มีเปลี่ยนแปลงกันบ้าง

ครับ เมื่อผมมาซักถามเอาจากที่นี่ก็ได้รับทราบ ว่า ถ้ามาจากเมืองไทยแล้วไม่ต้องไปหมუნไปแต่งไปแก่นาฬิกาเลย เพราะเวลาเท่ากัน คงเป็นเพราะว่าเราบินดิ่งที่มลงมาทางใต้ ทำมุมฉากกับเส้นศูนย์สูตร เวลา ก็เลยเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่ที่นี่ (บาทลี) ถือเวลาจากจากรีตาก็เลยเท่ากับเวลาที่กรุงเทพฯ

แต่ถึงแม้ว่าเวลาตามนาฬิกาจะเท่ากัน แต่เวลาตามดวงอาทิตย์เห็นจะไม่เหมือนกันแน่ ๆ เพราะเช้าวันแรกของผมที่บาทลีนี้ พอดีนลิ้มตาขึ้นมาสว่างไว้ แดดส่อง (กัน) แล้ว รีบหานาฬิกาดู ไหงเวลาแค่ตี 5 เท่านั้นเอง ครั้นเวลาเย็น 5 โมงกว่า ๆ ก็มีมืดแล้ว วันแรกขยับจะโทษนาฬิกาว่าเสีย แต่พอด่านไป 2-3 วัน ผมก็เลยจับทาง (ขึ้น) ของดวงอาทิตย์ได้ เป็นอันว่าดวงอาทิตย์บาทลีขยับขึ้นและตกเร็วกว่าบ้านเราชั่วโมงกว่า ๆ

เช้าวันแรกที่บาทลีนี้ผมก็เลยเป็นคนเดียวที่หลงกลดวงอาทิตย์ตื่นเสียตั้งแต่ตี 5 อาบน้ำอาบท่าแล้วก็เดินสำรวจสถานที่ เดินออกไปชายทะเล มองเห็นหาดทอดลึกไปไกล คະเนว่าน้ำยังไม่ขึ้น เดินไปจนแดดแรงขึ้นแล้วจึงตีโค้งกลับที่พัก กะว่าจะไปปลุกจุมพลกับจุกพา ระหว่างทางก็พอดีสวนทางกับ 2 แม่ลูก คุณแม่ นั้นผมกะเอาจากผิวและหน้าตาคงจะเป็นคนอินโดฯ ส่วนคุณลูกอ้วนท้วนชาวสมบูรณ์ ผมกะเนเอาว่าคงมาจากสิงคโปร์ แต่พอดูทั้งคู่เดินไกลเข้ามาได้ยินเสียงคุยภาษาไทยกันลั่น ผมก็เลยเข้าไปทัก ปรากฏว่าแม่ลูกทั้งคู่มาจากกรุงเทพฯ เมื่อคืนนี้ เทียวบินเดียวกับที่ผมมา นึกไปถึง

เมื่อคืนที่มาถึง ที่เด็กขับรถสองแถวส่งวิทยุอยู่ในรถผมก็ถึงบางอ้อ
ที่เขาซักถามกันว่ามาที่นี่ทำไม เพราะผมเพิ่งทราบจากทีม 2 แม่ลูก
นี้ว่าเมื่อคืนเธอรอดจาก Club Med มารับรอแล้วรออีกจนต้องดิ
รถเข้ามาเอง นี่ไม่รู้ว่าจะเป็นความผิดของผมหรือเปล่า ที่ดันไปบอก
เด็กกรถว่าผมมาคนเดียว

เราชวนกันขึ้นไปกินอาหารเข้าบนห้องอาหาร ระหว่างรอ
อาหารผมก็เลยได้ทราบว่าคุณแม่ชื่อคุณพีที่ตัดทรง อ่องระเบียบ
เป็นศิลปินกรด้วยกัน ส่วนคุณลูก (ชาย) ชื่อเอ็น คุณแม่นั้นเป็น
หัวหน้ากองบรรณาธิการนิตยสาร "สเกล" ซึ่งเป็นหนังสือราย
สัปดาห์ของมัณฑนศิลป์สมาคมแห่งประเทศไทย นิตยสารฉบับนี้
อาจจะไม่ค่อยแพร่หลายนัก แต่ผู้คนในวงการศิลปการออกแบบนั้น
รู้จัก "สเกล" กันทั้งนั้น ว่าเป็นหนังสือดีราคาถูกจนเหมือนกับ
แจกฟรี

ส่วนคุณลูกเอ็นคะเนอายุคงประมาณไม่เกิน 16-17 ปี กำลัง
เรียนอยู่ชั้นมัธยม เอ็นจับฉลากได้รางวัลมาเที่ยวงานมหกรรม
ศิลปะของเอเชียที่บาห์ลีจากงานที่ Club Med จัดขึ้นในกรุงเทพฯ
คุณแม่เธอเห็นลูกชายยังเด็กอยู่ก็เลยติดตามมาด้วย แล้วยังได้มาทำ
ข่าวลงในนิตยสาร "สเกล" อีก

"ดิฉันเห็นคุณพิษณุบนเครื่องแล้ว ยังนึกว่าคงจะเป็นคน
บาห์ลี" คุณพีที่ตัดทรงว่าอย่างนั้น ซึ่งผมก็ได้แต่นึกแปลกอยู่ในใจว่า
นี่เป็นคนแรกในโลกที่ดูว่าผมเหมือนแขก แท้จริงแล้วผมน่าจะ
เหมือนดีจากฮ่องกงหรือปักกิ่งมากกว่า

คามรายการในวันนี้ พวกเราศิลปินทั้งไทยและเทศจะ
ต้องออกหาวัดตุตติบและวัดตุตตุสูกเพื่อนำมาสร้างงาน

ดึกตื่นถ้าเหงาจัดก็ลงไปดั้นในมินิติดิสโกเธค

มีให้ดั้นทุกคืนและตลอดคืน

ศิลปะ รายการท่องเที่ยววนั้นทั้งกลุ่มศิลปินได้เที่ยวกันมาแล้ว 2 วัน
ซึ่งผมไม่ได้ไปเนื่องจากตกเครื่องบิน วันนี้รายการเที่ยวจึงมีอยู่แค่ใน
ช่วงบ่าย หลังจากวันนี้ไปทุกคนก็ต้องเริ่มทะลุทำงานศิลปะกัน
ให้เสร็จจึ้น

ในกลุ่มย่อยของพวกเราอันมี ผม จุมพล เอ็ง เต็ง (Ng Eng
Teng) ศิลปินช่างปั้นดินเผาจากสิงคโปร์ แล้วก็ประติมากรหญิง
จากมาเลเซีย แต่เธอเป็นฝรั่งชื่อเวฟนี่ (Waveney Jenkins) ทั้ง
4 ศิลปินตกลงจะออกตระเวนกันไปในหมู่บ้านใกล้ ๆ เพื่อหาสิ่งของ
ที่ถูกใจ เวฟนี่เป็นผู้ที่รับผิดชอบคอยช่วยเหลือเราในเรื่องชื่อข่าว
ของต่าง ๆ เธอเองถึงแม้ว่าจะเป็นฝรั่ง แต่เธออยู่ในมาเลเซียมานาน
จนพูดภาษามาเลย์ได้ และภาษามาเลย์นั้นเป็นภาษาทางราชการ

ที่ใช้กับอินโดนีเซียด้วย ไปกับเธอจึงไม่มีวันหลงทาง

ช่วงที่จะออกเดินทางนั้น ค่อนข้างกระอักกระอ่วนกันพอสมควร ด้วยเหตุที่จะมีผู้ติดตามกลุ่มเรากันไปมาก แต่รถนั้นมีที่จำกัดศิลปินละเนื้อหอมหนัก เวพนี่จึงใช้ความเป็นเผด็จการของเธอ (ซึ่งเธอใช้บ่อย ๆ) ประกาศว่ารายการนี้ขอให้ศิลปินไปเท่านั้น เพราะจะได้เป็นขบวนไม่ใหญ่เทอะทะนัก การตระเวนซื้อของก็จะไ้รวดเร็ว

เราออกเดินทางกันด้วยรถเก๋งเก่า ๆ ซึ่งมีแอร์แต่ไร้แอร์ เวพนี่นั่งคู่กับคนขับ ส่วนผม จุมพล และเอ็ง ตั้งนั่งข้างหลัง ผมรู้สึกว่อากาศที่บาหลีนั้นจะร้อนกว่ากรุงเทพฯ แต่ที่ยังรู้สึกไม่ร้อนจนลุ่มคลั่งก็เพราะต้นไม้ข้างทางหรือตลอดทางที่ผ่านมามีมากมายเหลือเกิน บาหลียังเป็นป่าอยู่มาก

ระหว่างที่เรานั่งคุยกันลั่นรถไปหมด โดยที่เวพนี่เป็นผู้มีหน้าที่สอบถามทุกคนว่าต้องการอะไร เพื่อจะทำอะไร เอ็ง ตั้งนั้นเป็นช่างปั้นหม้อ เอ๊ย ไม่ใช่ เขาเรียกให้สวย ๆ ว่า ประติมากรเซรามิค เขาจึงอยากจะไปดูโรงงานเซรามิคที่เป็นช่างพื้นบ้าน ไม่ใช่ประเภทอุตสาหกรรมใหญ่โต

จุมพลนั้นเล่นของหนัก หนักกว่าเพื่อนและหนักจริง ๆ ซะด้วย เพราะอยากจะได้ซุงขนาดใหญ่ ๆ คงจะต้องเอามาตัด เอาไปเลื่อยกันไกลาหล ส่วนผมเองนั้นไม่ยากเลย เพราะเตรียมอะไรต่อมิอะไรมาเยอะแยะ ประเภทที่หยิบหาง่าย ๆ จากกรุงเทพฯ ซึ่งอะไรง่าย ๆ นี้เป็นปรัชญาในการทำงานศิลปะของผมอยู่แล้ว แต่ที่ออกมาทะเลง ๆ ในบาหลี และเมื่อลูกปลุกได้เจออะไร ๆ มาทำงานศิลปะด้วยก็จะยิ่งดีกันใหญ่

หลังจากที่รถร้อน ๆ ลัดเลาะไปตามถนนเล็ก ๆ ในบาหลีอยู่พักใหญ่ รถก็เลี้ยวเข้าไปในโรงงานเซรามิคแห่งหนึ่งซึ่งผมเองก็

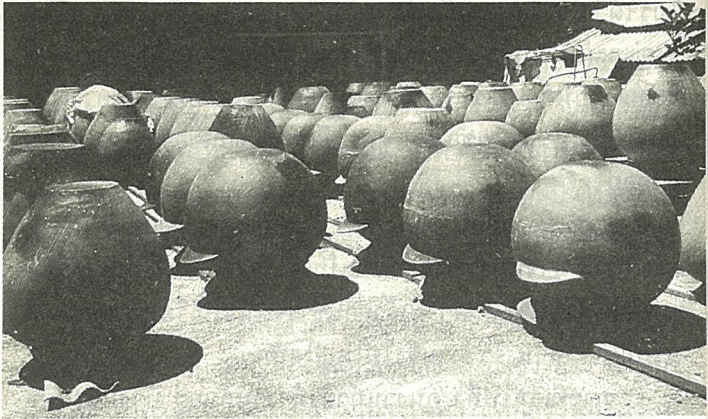
ไม่รู้ได้ว่าโรงงานแห่งนี้อยู่ตรงส่วนไหนของบาหลี่ โรงงานนี้ไม่ใหญ่และก็ไม่เล็กนัก เป็นของฝรั่งหนุ่ม (หนุ่มขนาดผม) ทำทางใจดี ชื่อคุณแบรนต์ เป็นชาวออสเตรเลียหรือออสเตรเลียนี้ผมจับความไม่ถนัด คุณแบรนต์แกช่างยิ้ม ดูกระมัดกระเมี้ยนขี้อายขี้เกรงใจคนมากอยู่

แบรนต์มาอยู่ที่นี้ (คือบาหลี่) ตั้งแต่ปี 2517 ก็อยู่มาสิบกว่าปีแล้ว อยู่กันมาจนกระทั่งจะกลายเป็นคนไทย...เอ๊ย เป็นบาหลี่นี่สอยู่แล้ว โรงงานที่เห็นอยู่ ดูแล้วค่อนข้างจะเน้นในเรื่องของคุณภาพมากกว่าจำนวน โรงงานจึงไม่ใหญ่โตนัก

ขณะที่เราไปถึง คนงานกำลังทำงานกันอยู่ บ้างก็หวดดิน บ้างก็ร่างแบบ บ้างก็กำลังเผา ผมสังเกตดูว่าดินที่นั่นค่อนข้างจะเป็นดินละเอียดดี มีทั้งดินขาวและดินธรรมดา ซึ่งเหล่านี้นับเป็นทรัพยากรสำคัญส่วนหนึ่งของบาหลี่นี่เอง

เอ็ง เต็ง ช่างปั้นจากสิงคโปร์ ดูว่าคงจะเจอแหล่งวัตถุดิบของตัวเองเข้าแล้ว เพราะเขาพาตัวเองเข้าไปชื่นชมกับโรงงานของแบรนต์มาก สำหรับผมเดินไปเดินมาในโรงงานแล้วก็หันไปเจอกระดาษทำเอง แบบที่เรียกว่า hand made ประเภทกระดาษสาของทางเหนือบ้านเรา แต่ดูหยาบกว่ามาก สีก็ออกเหลืองกว่า ซึ่งก็พอที่จะเอามาใช้ในการทำงานของผมได้ จึงได้เอ่ยปากขอซื้อจากแบรนต์ เขาถามว่าผมจะเอาสักเท่าไร ผมก็ตอบว่าสัก 10 แผ่น ซึ่งจะพอใช้ในการทำงานศิลปะเพียงไม่กี่วัน เขาก็เลยขยี้มมาให้ผมฟ่อนหนึ่ง คะเนได้สัก 50 แผ่น บอกว่าให้ผมเป็นของขวัญในการสร้างงานศิลปะ

แบรนต์อธิบายว่ากระดาษแบบนี้ไม่ใช่กระดาษที่ทำในบาหลี่ แต่เอามาจากจากการ์ตา เขาเอามาใช้ห่อเชรามิคกันแตก ผมเห็นกระดาษแล้วก็เสียดาย ไม่น่าเอามาใช้ห่อของเลย

โรงปั้นหม้อเซรามิคของแบรนด ตุ๊กว่างขวางดี

จุมพลนั้นเดินสำรวจไปจนเจอคนโทหน้าทรงน้ำเต้าใบขนาดย่อม ๆ ฝาบนปิดสนิทเพราะเปิดไม่ได้ เขาทำหลอกไว้ จึงเป็นที่ประหลาดใจแก่ผู้พบเห็น (โดยเฉพาะคนโง่ ๆ อย่างผม) ว่าเขาจะใส่น้ำลงไปอย่างไร ไม่มีทางเข้า มีแต่ทางออกตรงพวยแบบกาน้ำยั้นออกมาทางหน้าของคนโท

จุมพลหัวคนโทมาถามแบรนด แบรนดจัดการพลิกก้นคนโทให้ดู ปรากฏว่าเป็นคนโทก้นร้าวเป็นรูทะลุเข้าไป แบรนดจัดการเทน้ำเข้าไปทางก้นจนเต็มแล้วจึงพลิกคนโทวางตั้งอย่างปกติ ปรากฏว่าน้ำไม่ยักไหลออกมา คงมีเดือยก้นน้ำอยู่ข้างใน เวลาใช้ก็เทน้ำออกทางพวย เป็นที่แปลกใจแก่พวกเรามาก

แบรนดบอกว่าคนโทดีไซน์นี้ไม่ใช่ของบาหลี่ แต่มาจากเกาะลอมบอก อยู่ไม่ไกลจากนี้นัก ซึ่งผมก็ไม่รู้ว่ามันอยู่ตรงไหนของอินโดนีเซีย

รูปนี้รวมญาติมีจุมพล เอ็งเต็ง แแบรนต์ เวพณี และผม

แล้วแบรนต์ผู้ใจดีจัดการมอบคนโทพิเศษให้กับจุมพลและเอ็ง เต็งคนละใบ

ในที่สุดเราก็รู้ว่าแบรนต์โดยจัดการทิ้งเอ็ง เต็งไว้ที่นั่น ดูท่าว่าเอ็ง เต็งกำลังพยายามหาทางลี้ภัยจากความลับจากแบรนต์ในเรื่องเซรามิคอยู่ เราก็เลยตามใจเขา เผื่อจะเป็นประโยชน์กับประเทศสิงคโปร์บ้าง

เราสามคนจึงแยกตัวออกเดินทางค้นหาต้นซุงกันต่อไป

รถร้อน ๆ พาเราวกวนมากจนถึงโรงเลื่อยไม้แห่งหนึ่ง ข้างหน้าโรงเลื่อยมีท่อนซุงขนาดใหญ่กองอยู่พะเนิน พอลงจากรถ จุมพลก็ตรงเข้าไปสูดดมต้นซุง เอ๊ย...ไม่ใช่ตรงเข้าไปลูบคลำอย่างชื่นอกชื่นใจ ผมได้แต่สงสัยอยู่ในใจระคนแปลกใจว่า

ทำไมจุ่มพลจึงรักคันซุงนิก และเขาจะเอาคันซุงไปทำศิลปะได้อย่างไร ถ้าเป็นผม ผมก็นึกได้แค่เอาซุงนี้ไปเลื่อยทำเสาบ้านเท่านั้น

สรุปแล้วคงเป็นซุงที่ตอบรับกับไอเดียของเขานั้นเอง เวฟนี่เข้าไปทาบถามราคาจากแขกเจ้าของโรงเลื่อย ได้ยินเขาตอบว่า

“ทูฮันเดร็ดไฟฟ้เท้าซัน รูเปี่ยห์”

ผมได้ยินตัวเลขอะไรยาว ๆ อย่างนี้แล้วสมองมักจะช็อค หยุดทำงานไปประมาณ 2-3 นาทีเป็นอย่างน้อย พอได้สติก็ว่าเครื่องคิดเลขที่เอาติดตัวมาด้วย คำนวณเงินรูเปี่ยห์กลับไปเป็นดอลลาร์อเมริกา ได้ประมาณ 1,400 เหรียญ แล้วกลับไปเป็นเงินไทยอีกที่เป็นเงิน 25,000 กว่าบาท

ผมมองจุ่มพลแล้วเห็นว่าเขาคงรู้สึกสะท้อนสะท้านใจกับราคาของซุงหนึ่งตัน ส่วนเวฟนี่ผู้ถือเงินจาก Club Med มานั้น เหลียวมองดูเธอแล้ว ผมว่าหน้าเธอคงซีดมานานก่อนที่ผมจะคว้าเครื่องคิดเลขออกมาเสียอีก

เจ้าของโรงเลื่อยผู้มีอิทธิพลบอกว่า “ที่แพงเพราะไม่ใช่ไม้ที่นี่ (อีกแล้ว) และก็เป็นไม้สักด้วย” แล้วเขาจึงแนะนำให้ใช้ไม้อื่นที่ไม่ใช่ไม้สัก ราคาจะถูกลงกว่านี้มาก

ตกลงจุ่มพลเลือกไม้ที่ไม่ใช่ไม้สักได้ตั้งใจแล้ว ราคาประมาณ 30,000 รูเปี่ยห์ คิดกลับไปกลับมาเป็นเงินไทยตก 600-700 บาท ค่าตัด ค่าเจาะ ค่าบ้องกันปลวกมดมอด รวมเบ็ดเสร็จทั้งส่งไปปักให้ที่ Club Med ตกเกือบ 2,000 บาท นับว่าราคาถูกกว่าบ้านเรา

เรื่องซุงของจุ่มพลจึงจบลงด้วยความโล่งใจของทุกคน

บ ราคกลับเข้า Club Med กันในตอนบ่าย พกพาความอ่อนล้าและหิวกระหายกลับมา เลยเวลาอาหารกลางวันไปมาก

แล้ว และรายการของทีมใหญ่ทั้งหมดกำลังจะออกเดินทางไปเยี่ยม ชมหมู่บ้านศิลปินพื้นบ้าน แกลเลอรีและวัด ผมงกับจุมพลก็เลยต้องวิ่ง ขึ้นห้องอาหารจัดเตรียมอาหารง่าย ๆ ประเภทขนมปัง แยมติดตัว ไปกินบนรถ กระหืดกระหอบกันลงมา ปรากฏว่าใครต่อใครยังไม่พร้อม ต้องรออีกนานเป็นชั่วโมงถึงได้ออกเดินทาง

เราแวะเวียนวัดใหญ่สำคัญ ๆ ของบาทลีซึ่งเป็นวัดของฮินดู ทั้งสิ้น วัดส่วนใหญ่จะมีรั้วรอบขอบชิดเหมือนกำแพงวัดบ้านเรา แต่ประตูทางเข้ามักจะเป็นประตูเปิด เหมือนกับเสาค่าซีกอกอก ไม่มีคานหรือซุ้มประตูแบบบ้านเรา ภายในบริเวณจึงเป็นบริเวณ อันศักดิ์สิทธิ์มีมณฑป (ซึ่งเขาเรียกค้ำว่ามณฑปจริง ๆ) บางแห่งก็มีชั้นกำแพงเข้าไปอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งบางที่ห้ามผู้หญิงเข้าไปเลย แม้แต่ส่วนภายนอก คนที่จะเข้าไปจะต้องนุ่งโจงกระเบนก่อนล้าง ของร่างกายไว้พร้อมกับใช้ผ้าคาดเอวไว้กันหลุดอีกที ใครไม่นุ่งโจงเข้าไปในสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์นี้ไม่ได้

ผมได้ยินโกดท์ไปด้วยบอกว่าต้องนุ่งโจงกระเบนก็เพื่อป้องกันไม่ให้มนุษย์สกปรกได้เปิดเผยสิ่งที่น่าเกลียดซังแก่พระเจ้า และเป็นการให้ความเคารพแก่พระเจ้าอีกต่างหาก ซึ่งที่จริงแล้วเขานุ่งโจงกระเบนเพื่อปกปิดส่วนสำคัญคืออวัยวะเพศไม่ให้พระเจ้าเห็นนั่นเอง

ในขบวนของพวกเราไม่ค่อยมีคนช่างซอกแซกเข้าไปเดินในวัดนัก ส่วนใหญ่จะเดินดูกันรอบ ๆ กำแพงวัด หรือไม่ก็ไปชะเง้อชะแห่งตรงประตูทางเข้า ทั้งนี้คงไม่มีโจงด้วยนั่นเองเลยไม่กล้าเข้า เห็นมีคุณกาญจนาเตรียมพร้อมมีผ้าผืนยาวติดตัวไปด้วย ก็เลยพัน ๆ เอวแล้วเดินเข้าไป ครูใหญ่เธอกมยีนผ้ามาให้ผมพันเอว ผมนุ่งโจงแล้วสำรวจตรวจตราดูเงื่อนไขที่พันเอวว่าแน่นหนาดีหรือเปล่า เพราะไม่อยากจะให้ไปเกิดอุบัติเหตุหลุดลุ่ยในวัดอันศักดิ์สิทธิ์ พอดีพอร้ายอะไรต่อมิอะไรเข้ามาในกายที่สกปรกอยู่แล้ว

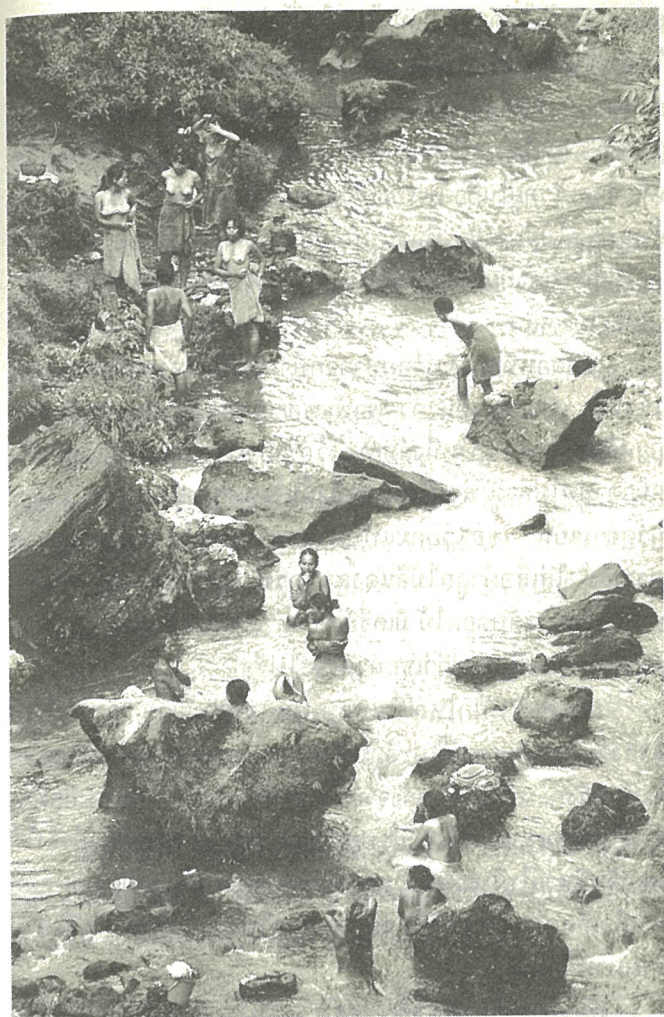
ของผมจะว่าอย่างไร เรื่องเมจิก เรื่องมนตราที่บาหลีนีเขาว่ากันว่า
ต้องระวังให้ดี ยังมีอยู่มากนัก

แต่แล้วมันก็เกิดขึ้นจนได้ ในระหว่างที่ผมเดินโดดเดี่ยวไปภายในวัด ดูลวดลายประดับที่สวยพิลึกกึกกือ ผ้าเจ้ากรรมของคุณกาญจนา (ที่ผมนุ่งอยู่) ก็เกิดหลุดลงกับพื้น จะคว้าก็ไม่ทันเพราะในมือมีกล้องถ่ายรูป 2 กล้อง ไหนจะสมุดโน้ตอะไรต่าง ๆ อีก ผมเหลียวซ้ายแลขวาก็ไม่เห็นมีใครมาเห็นพฤติกรรมน่ารังเกียจของผมเลยโล่งอกไป

ถือว่าถ้าไม่มีใครเห็น ก็ไม่มีใครไปฟ้องพระเจ้าได้ใช่ไหม...
เป็นอันว่าผมปลอดภัย

นอกจากวัดต่าง ๆ ที่น่าสนใจมาก ๆ แล้ว การเข้าเยี่ยมชมแกลเลอรีหรือห้องทำงานของศิลปินพื้นบ้านบาหลีก็น่าสนใจและได้รับความคิดอะไรแปลก ๆ แบบที่อยู่ในบ้านเมืองเราไม่เคยมี แต่ผมขออนุญาตไม่เล่าในตอนี้ เพราะวันนี้เหน็ดเหนื่อยกับการตะลอน ๆ นั่งรถดูโน้ตดูนี้กันมาทั้งวันแล้ว จะให้เล่าอะไรให้ละเอียดล่อต้องขอผัดไว้ก่อน แล้วเรื่องที่นั่งรถดูอัดกันมาเกือบ 20 คน ทุกคนพูดภาษาของตนเองกันโขมงโจงแจง ผมนั่งฟังจนหูอื้อไปหมด คิดอะไรไม่ออก คุณกาญจนานั้นเธอเยี่ยมจริง ๆ พูดได้หลาย ๆ ภาษา จึงออกจะยุ่งยากเหน็ดเหนื่อยเอาการ ยืนไปข้างหน้าก็พูดภาษาจีนกลางกับศิลปินฮ่องกง โย้ไปข้างหลังก็พูดภาษาอังกฤษกับศิลปินมาเลเซีย ส่วนที่อยู่ข้าง ๆ คือผม ภาษาไทยแน่นอน

มาพูดกันถึงเรื่องบาหลีสักว่า ผมว่าสาวบาหลีนั้นโดย

อย่าเพิ่งตกใจว่า ผมไปเห็นสาวบาทลีเปลือยนี้ได้ที่ไหน นี่
ก็อปปีมาจากหนังสือ นะ ของที่เห็นจริงถ่ายไม่ทัน

ส่วนรวมแล้วไม่ค่อยสวยเท่าไร คือที่ไม่สวยก็ดูมอมแมมผอมบาง ไม่น่าดูไปเลย แต่ถ้าเป็นคนสวยก็จะปัง...ปังมาก ๆ ตามมาตรฐานสาวสวยบาหลีคือ เอวบางร่างน้อย หน้าตาคมเข้ม ผิวคล้ำ ตาโต (กลอกไปมาได้) แล้วที่เจอกันตามถนนหนทาง จะไม่เห็นเธอถือหรือหิ้วอะไรอยู่ในมือ เพราะทุกอย่างจะเทินอยู่บนหัว ไม่ว่าจะป็นสัมภาระไม้ผักหญ้า ที่น้ำหนักถือก็คือ เวลาเธอเทินของไว้บนหัว จะไม่มีการเอามือจับไว้เป็นอันขาด เธอจะเดินหลังตรงแนว ของบนหัวไม่มีหล่น

เมื่อตอนที่เราเดินออกมาจากบ้านศิลปินแห่งชาติของบาหลี แห่งหนึ่ง เป็นเวลาเย็นแล้ว พอพ้นซอยเล็กออกมาก็ปะทะกับสาวบาหลีสองนาง นางหนึ่งอุ้มเด็กไว้กับเอวท่าทางจะเป็นแม่ลูกกัน หน้าตามูทุไม่น่าดู ส่วนอีกนางหนึ่งนั้นโดดเด่นออกมาจากรรยากาศยามเย็น เธอสวยคมแบบมาตรฐานบาหลี แต่งกายอย่างประณีต ใส่เสื้อผ้าลูกไม้สีแดงสดรัดรูป นุ่งถุงยาว มีผ้าพันเอวบนหัวเธอประดับดอกไม้ มีเครื่องเช่นต่าง ๆ ส่งกลิ่นหอมจรุง การแต่งกายอย่างนี้แสดงว่าเธอกำลังจะไปวัด

กลุ่มศิลปินปีกใหญ่ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นผู้ชาย กระจุกกันไปที่สาวงามบาหลี (คนที่ไม่ได้อุ้มเด็ก) เล่นเอาเธออายจนม้วนตัวน จะหันหลังกลับก็ไม่ได้ หลังจากนั้นเธอก็กลายเป็นนางแบบกิตติมศักดิ์ให้พวกเราผลัดกันถ่ายรูปคู่กับเธอจนเหนื่อยจนพอใจแล้วจึงได้หลบหนีหายไปในเมฆไม้ ผมได้ยินเสียงศิลปินหนุ่มหลายคนถอนหายใจเอือกใหญ่ขณะที่ขึ้นรถ รถออกไปแล้วยังฮือฮากันถึงสาวงามบาหลีคนนี้

ผมเองพอขึ้นรถก็รู้สึกปลง ๆ อย่งไรอยู่ เพราะเธอเหมือนนางไม้ที่อยู่ ๆ ก็โผล่ตัวมา อยู่ ๆ ก็หายไป ผมพยายามทำใจให้มีสมาธิ แม้ว่าเสียงพูดคุยหลากหลายภาษายังดังสนั่นรถ ตัดใจ

ทอดสายตาออกไปชื่นชมกับธรรมชาติยามเย็นข้างทาง ซึ่งยังเป็นป่าเขาและลำธารอยู่มาก แดดอ่อนของดวงตะวันที่กำลังจะลับขอบฟ้าสาดสีเหลืองข้ามไปที่ต้นไม้ตัดกับส่วนที่อยู่ในเงามืดริมลำธาร ดูสงบเงียบเป็นธรรมชาติแท้ ๆ สาว ๆ ที่ไปวัดยังคงเอาตะกร้าเทินหัวเดินกันเป็นทิวแถวอยู่ข้างทาง

ผมมองเรื่อยเรื่อยไปตามธารน้ำที่เสียบกับถนน และในช่วงที่แสงแห่งตะวันใกล้จะสิ้น บรรยากาศสะลึมสลัวนี้เอง ชั่วเวลาเพียงไม่เกิน 5 วินาทีนั้น ผมได้เห็นภาพสาว (งาม) สองนางกำลังเปลือยกายอยู่ในธารน้ำข้างทาง นางหนึ่งจมอยู่ในน้ำใส และอีกนางหนึ่งโผล่ตัวอยู่บนผิวน้ำ กำลังขัดสีฉวีวรรณ

ผมอยากจะบอกเพื่อนฝูงที่อยู่ในรถว่าผมเจออะไรเข้าแล้ว แต่ทุกคนก็ดูจะไม่สนใจอะไรนอกจากรักที่จะส่งเสียงคุยกันลั่นลั่นในช่วงเวลาที่ผมตัดสินใจว่าจะบอกอยู่นั้น รถก็ผ่านภาพมายนั้นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งก็ดีแล้วที่ผมไม่บอกใคร เพราะถึงบอกไปแล้วก็อาจจะหาว่าผมโกหกก็ได้

ครับ อากาศกำลังมีดสลัว รถกำลังวิ่งไปสู่ความมืด ผมกำลังอยู่ในวังค์ และกำลังอยู่ในประเทศที่อุดมไปด้วยมนตรา ซึ่งผมอาจจะตาฝาดไป อาจจะฝันไป อาจจะโดนมนตราบาทลีเข้าก็ได้

เอาเป็นว่า ผมจะไม่บอกเรื่องนี้กับใคร บอกไปก็ไม่มีความเชื่อ แม้แต่ตัวผมเอง ผมก็จะไม่บอกและถึงบอก ผมก็ไม่เชื่อ สู้นั่งซึม ๆ ไปคนเดียวตามลำพังจะดีเสียกว่า

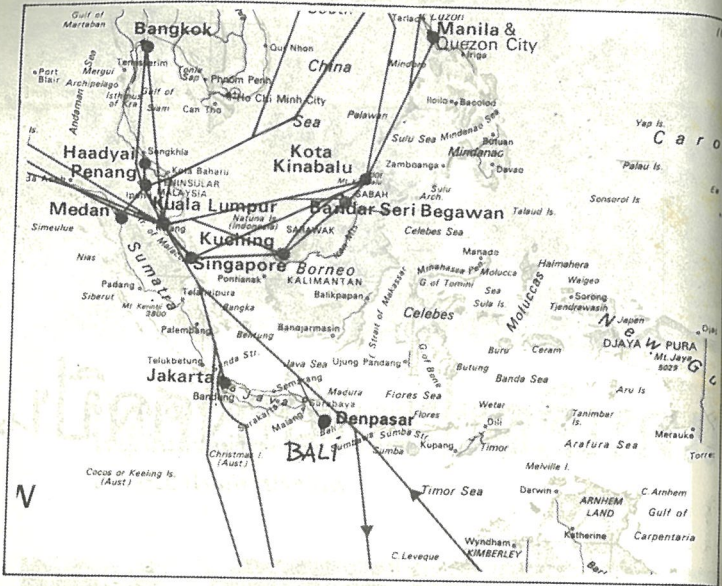

“แดนศิลปะ...เมืองศิลปิน”

ล่ำมาตั้งยี่ดียวแล้วคุณ ๆ ก็ยังไม่รู้จักบาทลีเลยไซ้ไหม
 ผมขอตอบแทนว่า “ไซ้” ที่ตอบเช่นนี้เพราะผมไปอยู่กิน
 นอน (พร้อมกับทำอย่างอื่นด้วย) นานถึง 14-15 วัน พอกลับมาถึง
 กรุงเทพฯ แล้ว ก็ยังรู้สึกที่ไม่รู้จักบาทลีอยู่ดี

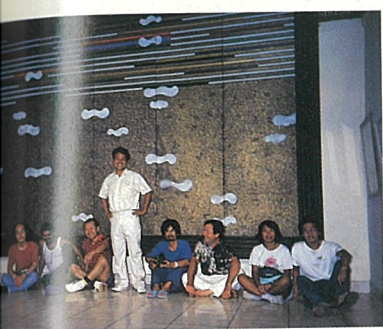
การที่ใครก็ตามได้ไปท่องเที่ยวในต่างแดน แล้วกลับมา
 เขียนเล่าว่ารู้จักที่นั่นอย่างนั้นอย่างนี้ อย่าไปเชื่อเลยครับ ผมว่าไม
 แน่ ๆ อย่างว่าแต่ไปเที่ยวเลย ไปอยู่ที่นั่นเป็นเดือนเป็นปีแล้วยังรู้สึกว่
 ่าเข้าไม่ถึงที่นั่นเลยก็มีไซ้ไหม

แผนที่อินโดนีเซียและบาห์ลี

ที่ผมพูดมาอย่างนี้ก็เพื่อจะแก้ตัวว่า ถึงแม้อ่านเรื่องของผมแล้วมันจะไม่มีอะไร ไร้สาระ โปรดได้เข้าใจว่านั่นเป็นปกติธรรมดาของคนที่ไม่เคยมาแล้วก็อยากเขียนตามประสาจึงหรือที่หลงเสียงร้องของตัวเอง

แต่ผมได้พยายามแล้วนะครับ ก่อนออกเดินทางไปบาห์ลีได้ขอร้องให้คุณदारรัตน์ บรรณาธิการห้องสมุดศิลปากรช่วยค้นหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับบาห์ลีมาอ่านกันไฉนหน่อย แต่พอค้นแล้วปรากฏว่าหนังสือเกี่ยวกับบาห์ลีโดยตรงไม่มี มีที่เกี่ยวกับอินโดฯ หรือชาวอยู่บ้าง แค่ 2-3 เล่ม ก็ได้พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนฯ ชื่อ "ชมช่อมาลดี" เป็นหนังสือเมื่อคราวเสด็จ อินโดนีเซียเมื่อ 3 ปีก่อน ได้อ่านหนังสือประวัติศาสตร์ของ

บนซ้าย มาแต่ศิลปินบาทลี กับงาน
 ของเขาในแกเลอรี่ ถัดมาเชอริฟาร์ท
 กับศิลปินอวูไลของบาทลี ข้ายมือ
 ศิลปินฝรั่งเศสกำลังลเก็ตซ์

บึงบัวใน Club Med

โชว์บนเวทีมิโห้ตุงนเปือ

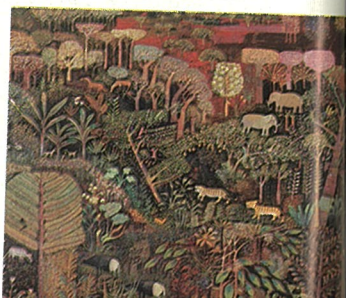

โชว์แบบนี้ค้อยยังชั่วหนอย แสดงโดย สาว G.O. ทั้งนั้น

หมู่บ้านศิลปินที่อุบุด

ภาพเขียนสไตล์บาหลิ

มีภาษาพูดที่ใช้แตกต่างกัน 583 ภาษา (โอ๊ยจะบ้าตาย...ต้องขอ
ไอ้โฮอีกที)

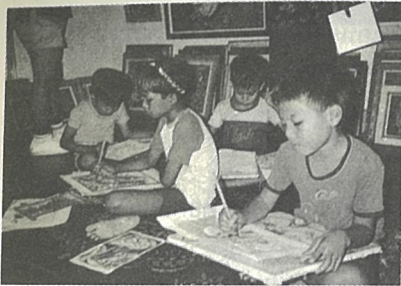
สำหรับบาทลีมีพื้นที่ 5,623 ตารางกิโลเมตร มีพลเมืองอาศัย
อยู่ประมาณ 3 ล้านคน น้อยกว่ากรุงเทพฯ ของเรามาก อาชีพส่วนใหญ่
ของผู้คนคือ ทำไร่ทำนา เล่นดนตรี เต้นระบำ รำฟ้อน เขียนรูป
ขาย และต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในบาทลี

เอาละ ผมว่าผมพอเรื่องแบบนี้ไว้แค่นี้ก่อน คิดว่าแค่นี้ก็รัดกัน
จนหมดตัวแล้ว

พมเล่าต่อจากที่ค้างไว้ดีกว่า คือว่า...แบบว่าพอกลับจาก
ลู่ยวัดลู่ยหมู่บ้านกลับมาถึง Club Med ด้วยอาการ
สะบักสะบอมกันทุกถันหน้า ศิลปินทั้งหลายที่ทำชากันก่อนเดินทาง
เมื่อตอนบ่าย พอกลับมาก็หายชาก แยกย้ายกลับเข้าห้องพักของ
ตัวเองกันเงียบกริบ อาบน้ำอาบท่านอนงีบเอาแรงได้ครู่ใหญ่ ๆ
ก็มีคนมาเคาะประตูบอกว่า ทุกคนอย่าลืมก่อนกินอาหารค่ำ (ที่จริง
ดีก) ให้ไปพบกันที่ห้องประชุมเพื่อฟังการบรรยายพิเศษจาก
มิสเตอร์ฌอง (แต่อะไรผมจะไม่ได้แล้ว โทษที) เรื่องเกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์บาทลี...ว้าว

ผมอยากให้คุณ ๆ ได้เข้าใจกันนะครับว่า บรรดาศิลปิน
ไม่ว่าที่ไหน ๆ ในโลก ไม่ใช่ช่างฟังกี่ดีเลย และทั้งนี้ทั้งนั้นผมก็
ไม่ได้หมายความว่าศิลปินเป็นนักพูดที่ดี ศิลปินนั้นบางคนไม่พูด
แต่บางคนก็พูดมาก พูดเยอะ พูดเก่ง แต่ก็ไม่ได้อยู่ในความหมาย
ของการเป็นนักพูดที่ดี

การจับศิลปินให้มานั่งฟังอะไรหนัก ๆ เป็นวิชาการทั้งดุ้นนั้น
ผมว่ามันยากกว่าจับปูเข้ากระดังเสียอีก

ชาย ครูกำลังสอนเด็ก ๆ กำลังเขียนรูปในหมู่บ้านศิลปิน บน ฉลองกำลังเล็กเซอร์เรื่องบาทลี

ผมจึงไม่ได้หมายความว่ามองพูดไม่เก่ง พูดไม่ดี แต่ผมหมายความว่าศิลปินเกือบทุกคนไม่ชอบนั่งฟังใครพูด ไม่ชอบให้ใครมายืนพูดอธิบายภูมิรัฐอยู่ตรงหน้า ซึ่งก็ทำให้ดูเหมือนว่าพวกศิลปินเป็นคนไม่รู้ ศิลปินทนไม่ได้ในแง่นี้ ดังนั้นการบรรยายในคืนนั้นศิลปินจึงตั้งหน้าตั้งตาคู่กันเองบ้าง คอยดูตัวละครตลกซึ่งจะออกแสดงที่เวทีข้างนอก วิ่งผ่านเข้ามาหน้าห้องบรรยายบ้าง (ซึ่งเขาต้องผ่านเพราะห้องแต่งตัวอยู่ใกล้ห้องบรรยาย) ใครโผล่มาที่ก็เฮกันทีก็แก๊งว่ง ส่วนที่สนใจมองบรรยายมากหน่อย ก็มักจะคอยแซวคอยแหย่มองซะอีก จนสุดท้ายมองนอนแล้วจบการบรรยายลงดื้อ ๆ คนโตงอนนี่ก็ดูน่ารักดีเหมือนกันครับ

“ใครที่สนใจเรื่องนี้ ไปคุยกันข้างนอกก็แล้วกัน หรือไม่ก็พรงนี้เจอกันอีกที สำหรับผู้ที่สนใจนะ” มองว่าอย่างนั้น ซึ่งทำให้หลาย ๆ คนยิ้มเพราะรู้ว่าถึงอย่างไรก็จะมีวันพรงนี้อีกแล้ว

สำหรับการบรรยายที่เป็นวิชาการใน Club Med

ฉองเป็นชาวฝรั่งเศส เป็นคนร่างใหญ่ทำทางจริงจัง จะพูดคุยกับใครก็เป็นเรื่องวิชาการจริงจังไปหมด ฉองอยู่อินโดฯ มา 10 กว่าปีแล้ว และมาหลงไหลบาหลี่อยู่นานถึง 8 ปี เขากำลังทำปริญญาเอกอยู่ โดยมี Club Med เป็นสปอนเซอร์ ในช่วงนี้เขาจึงบ้านเปี่ยนเข้าออกใน Club Med ก็เพราะว่า เขากำลังทำงานใช้หนี้ แต่ถึงกระนั้นเขาก็ยังแอบนิเทศ Club Med ให้ใครต่อใครได้ยินอยู่บ่อย ๆ ซึ่งบางทีฉองก็โดนพวกศิลปิน ฟันเอาลับหลังก็มี เช่นว่า “เออ เค้!ไม่ดีแล้วมาทำงานกับเค้าทำไม”

นี่เป็นเรื่องก่อนขอจดของปัญญาชนซึ่งมีอยู่ทุกที่ในโลกนี้

ฉองอยู่บาหลี่มานานจนพูดภาษาพื้นเมืองได้ ดังนั้นเขาจึงเป็นผู้จัดรายการให้พวกเรามาตุ่บ้านโน้นโผล่บ้านนี้ในหมู่บ้านศิลปิน เมื่อกลางวันที่ผ่านมา ฉองเข้ากับชาวบ้านได้ดี ด้วยอริยาสัยนุ่มนวลของเขา ดูเหมือนว่าเขาจะเป็นฝรั่งที่ได้รับการไว้นับถือใจจากศิลปินบาหลี่ เขาจึงเป็นผู้รวบรวมศิลปินบาหลี่ให้เข้ามาร่วมทำงาน ในมหกรรมศิลปะในครั้งนี้ มีทั้งศิลปินด้านวาด ๆ เขียน ๆ ทั้ง นาฏศิลป์และดนตรี

ผมขออนุญาต (แหมทำยังกะเป็นทหารนะ) เล่าย้อนกลับไป เมื่อตอนที่เข้าไปเยี่ยมศิลปินในหมู่บ้านซั๊กหน้อย มาในโปรแกรม ศิลปะแล้วไม่พูดถึงศิลปินก็จะดูอะไรอยู่

หมู่บ้านศิลปินนั้นมีอยู่กระจัดกระจายกันทั่วไปในบาหลี่ เป็นหย่อม ๆ เป็นกลุ่ม ๆ และเป็นเดี่ยว ๆ เข้าใจว่าตัดซ์เป็นผู้ที่เข้ามา วางกำหนดกฎเกณฑ์ให้บาหลี่เมื่อครั้งที่ยังปกครองอินโดฯ อยู่ เขาจัดให้ศิลปินอยู่อาศัยทำงานศิลปะร่วมกัน เข้าทำนองรวมกันเรา อยู่หนึ่งเอง ศิลปะของบาหลี่ประเภทภาพเขียนจึงกลายเป็นเอกลักษณ์

ของบาทลีในปัจจุบันซึ่งรวมทั้งดนตรีและนาฏศิลป์ด้วย
หลังจากที่ดัตช์ถอนตัวออกไปแล้ว บาทลีก็ยังคงเป็นไปตามที่
ดัตช์กำหนดไว้ ปัจจุบันนักปกครองที่มาจากส่วนกลางของอินโดฯ
ก็ได้ให้การสนับสนุนเรื่องศิลปะเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
รายได้จากการขายภาพเขียนเป็นรายได้สำคัญที่เลี้ยงบาทลีได้
อย่างงดงามทีเดียว

ว่ากันว่าทุกคนในบาทลีเป็นจิตรกร เราเห็นเขาทำนาหม็บ ๆ
เราเห็นเขาขุดดินกันหลัด ๆ เผลอแผล็บเดียวเราเห็นเขาเป็นจิตรกร
นักแสดง หรือบางทีบางคนก็เป็นผู้บรรยายในวิทยาลัยซะแล้ว

แต่ถ้าไปถามเขาว่า “คุณเป็นศิลปินหรือเปล่า”

เขาจะตอบว่า “เปล่า ผมเป็นช่างเขียนต่างหาก” เนาะ พุดยังกะ
ศิลปินถวัลย์ ดัชนี

คนบาทลีเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ผมลองนึกอยู่ในใจของผม
เองคนเดียวว่า ถ้าลองเอาคำถามแบบเดียวกันนี้มาถามคนไทย
ก็คงจะต้องมีการโกรธกันไปหลายชั่วอายุ ด้วยเหตุที่คนไทยไม่ว่า
จะเป็นลูกเล็กเด็กแดง ก็ถูกยกย่องให้เป็นศิลปินน้อยบ้าง จิตรกร
น้อยบ้าง แล้วยิ่งผู้ใหญ่ด้วยแล้ว ใครไปว่าท่านไม่เป็นศิลปิน ดायก็
ไม่ต้องมาเผาผีกันละ

ผมเข้าใจดีว่าทำไมคนบาทลีจึงอยากเป็นเพียงแค่ช่างเขียน
เท่านั้น และขอเดาเอาละนะว่า

ประการแรก เขาเห็นว่าสิ่งที่เขากำลังทำอยู่นี้คือการรักษา
มรดก เขาจำเป็นต้องรักษามรดกนี้ไว้ให้ยืนนานที่สุด การค้นหา
แนวทางการสร้างสรรค์ใหม่ไม่สำคัญ เขาเพียงแต่ทำในสิ่งที่มีอยู่
แล้วให้มีมาตรฐานตามแบบฉบับเดิม จิตรกรเคยเขียนเรื่องราวจาก
รามเกียรติ์ เคยเขียนเรื่องราวตามวรรณกรรมพื้นบ้าน อย่างไรก็ตาม
เขียนไปอย่างนั้น จะพัฒนาขึ้นหน่อยก็ตรงมีการเขียนเรื่องราวของ

ชีวิตผู้คนในบาทลีบ้าง ส่วนรูปแบบนั้นก็ยังคงรักษาไว้ในแบบ ประเพณีของภาพเขียนโบราณโดยสิ้นเชิง

ประการที่สอง เขาเห็นว่างานที่เขาทำอยู่นี้คือชีวิตประจำวัน คืออาชีพ อาชีพวาดรูปก็เป็นเช่นทำนา ทำไร่ หรือทำการค้า ซึ่ง อาชีพอย่างนี้ไม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์อะไรให้มันหรือหาจําเจียบ เอากันแค่ทำแล้วขายได้ นักท่องเที่ยวที่ผ่านมาแล้วหิวบวดยไป ใน ฐานะที่มันเป็นของฝากจากบาทลี ถ้าเขาถือว่าตัวเองเป็นศิลปิน เขาอาจจะสร้างสรรค์อะไร ๆ ให้มันก้าวหน้าออกไปจนกระทั่งไม่มีใครซื้อเลย และเมื่อถึงวันนั้นก็อาจจะไม่มีใครอยากไปดูบาทลีเลย ก็ได้ ค่าที่ไม่ได้เก็บอะไรไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ดูกัน เหมือนเช่น บางที่ในเมืองไทยกำลังเป็นอยู่

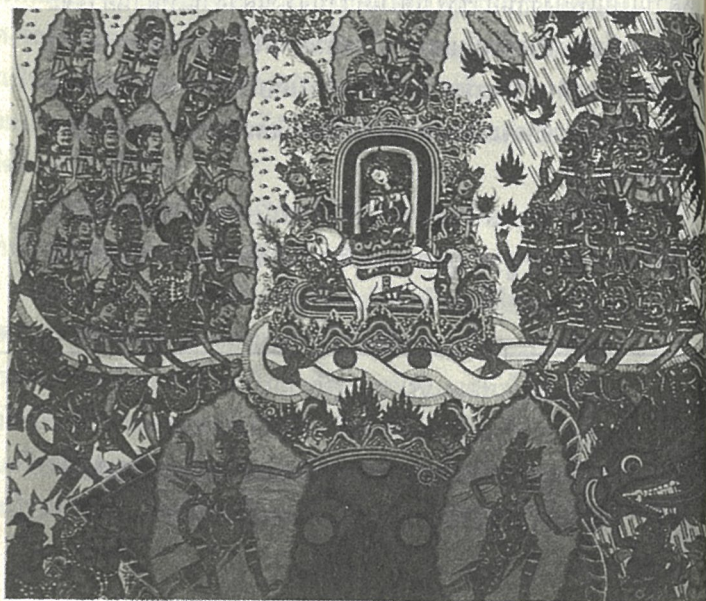
เท่าที่ผมสังเกตดูช่างเขียนของบาทลี เขาจะภูมิใจในความเป็น ช่างของเขามาก บางที่ผมอาจจะดูถูกเขามากเกินไปที่ว่างาน เหล่านี้เป็นเพียงงานอาชีพ แต่ในความจริงแล้วงานเหล่านี้อาจจะ เป็นสายเลือด อาจจะเป็นลมหายใจของเขาที่ได้รับการสืบทอดทาง วัฒนธรรมจากบรรพบุรุษ ถ้ามีใครมาบังคับไม่ให้เขาต้องเขียนรูป วันนี้ พรุ่งนี้เขาอาจจะล้มลงซักดินซักกองเหมือนกับคนขาดออกซิเจน ก็ได้ใครจะรู้

น่าดีใจที่รัฐบาล (ของเขา) ให้การสนับสนุนอาชีพนี้กันมาก มีศิลปินแห่งชาติ* สูงอายุหลายคนที่เราได้เข้าเยี่ยม รัฐบาลได้

* ศิลปินแห่งชาติของเราเพิ่งจะมีและเพิ่งจะเริ่มคิดร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้ เงินช่วยเหลือกับศิลปินแห่งชาติ

รูปเขียนที่มีรายละเอียดดียบ ๆ อย่างนี้แหละลวดลายบาทลิละ

ยกย่องช่างปั้นบ้านของเขาไว้ในระดับสูง มีหมู่บ้านมากมายในบาทลีที่มีอาชีพเขียนรูป ในหมู่บ้านแต่ละแห่งก็จะมีทั้งหอศิลป์ (แกลเลอรี) ไร่แสดงผลงาน มีสตูดิโอหลายแห่งเป็นหลัง ๆ กระจายออกไป ห้องทำงานของเขาก็ไม่ได้ใหญ่โตหรูหรา เขากันแค่เป็นห้องโล่งมีหลังคาที่มุงด้วยใบหญ้าก็พอแล้ว แต่ละแห่งก็มีช่างเขียนประจำอยู่มาก เท่าที่สังเกต แต่ละแห่งก็มีอาจารย์ใหญ่อยู่หนึ่งคน อาจารย์คนนี้จะเป็นผู้สูงอายุเขียนรูปมานานแล้ว ท่านจะเป็นต้นแบบให้ทุกคนเขียนตาม บ้านหนึ่งก็มีสไตลหนึ่ง ไม่มีสไตลของบุคคล แต่มีสไตลเป็นกลุ่มตามที่อาจารย์ใหญ่ได้วางมาตรฐานไว้ให้

ช่างเขียนหนุ่ม ๆ นอกจากจะมีหน้าที่เขียนรูปแล้ว ก็ยังต้องรับภาระสอนเด็ก ๆ เล็ก ๆ ให้เขียนรูปตามสไตลนั้น ๆ อีก เป็นการสืบทอดความรู้หลังให้ก้าวเข้ามาสู่การเป็นช่างเขียน เด็กเล็ก ๆ อายุ 7-8 ขวบที่เห็นอยู่ ฝีมือลายมือไม่เบาทีเดียว แต่น่าเสียดายที่เด็ก ๆ เหล่านี้ไม่มีสิทธิ์ที่จะคิดจะทำอะไรนอกเหนือไปจากที่ครูสอน (พูดไปพูดมาก็อยากจะให้เด็กเป็นศิลปินไส้แห้งอีกจนได้)

คิดดูอีกทีหนึ่งแล้วก็เป็นการดีอยู่เหมือนกันที่ตัดซ์เข้ามาปกครองบาทลีอยู่ระยะหนึ่ง ถ้าปล่อยให้บาทลีเติบโตเอง บาทลีก็อาจจะหายไป ไม่เป็นอย่างที่เป็นอยู่นี้แล้วก็ได้ ถึงขนาดที่ต้องบังคับกันให้สาว ๆ เปลือยอก บังคับให้ต้องเขียนรูปแบบบาทลีมันก็ดีในแง่ที่ปัจจุบันบาทลีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในบาทลีทุกวันละ 12,000 คน ตอนเย็น ๆ ที่ผมนอนแช่น้ำอยู่ในสระที่ Club Med แห่งหน้าดูต้อฟ้า แล้วจับเวลาดูเครื่องบินที่บินเข้าออกสนามบินเดินพาซาร์ผมว่าทุก 5 นาทีหรือเร็วกว่านั้นจะมีเครื่องบินบินผ่านบาทลี

แต่ถ้าถ้าจะถามผมว่าอยากให้เมืองไทยกอดแน่นกับวัฒน-

ธรรมดาดีเดิมเหมือนบาทใหม่ ผมขอตอบว่าไม่ ทำไม่หรือ ก็เพราะว่าผมยังอยากให้เมืองไทยเป็นเมืองเสรี คนไทยมีอิสระที่จะคิดจะทำจะสร้างสรรค์อะไรก็ได้ ในขณะที่เราก็กำลังรักษาของเก่า ๆ ของเราอยู่ อีกส่วนหนึ่งเราก็ก้าวไปข้างหน้า ก้าวไปอย่างคนซึ่งมีข้างหลังที่งดงาม...แน่ะคมใหม่

ค

นั่นผมโล่งอกที่การบรรยายแบบนักประวัติศาสตร์โบราณคดีของผมจบสิ้นลง บรรยายากข้างนอกสดใสกว่า ดูเหมือนว่าราตรีของ Club Med เพิ่งจะเริ่มต้นเมื่อ 4 ทุ่มที่บาร์ข้างนอก ผู้คนเดินกันขวักไขว่ หญิงสาวส่วนใหญ่แต่งชุดราตรีระชันโฉมกันงดงามบนเวทีใหญ่เริ่มมีการแสดงแล้ว นักแสดงทุกคนซึ่งเป็นพนักงานของ Club Med ที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า G.O. (General Organizer) เราพบกับพวกเขาและเธอได้ในตอนกลางวันตามสถานที่ต่าง ๆ G.O. เหล่านี้จะมีหน้าที่คอยเป็นเพื่อนของเราที่ Sport ที่ร้านค้าของที่ระลึก ที่บาร์เหล้า ที่ห้องอาหาร ที่สระน้ำและที่ดิสโก้เทค แต่พอตอนกลางคืน G.O. เหล่านี้ก็มากกลับกลายเป็นนักแสดงบนเวทีร่วมกับ G.M. (General Member) สมาชิกของ Club Med (ก็พวกที่มาเที่ยวนี้แหละ)

เสียงเพลงนิวยอร์ก นิวยอร์ก และชาขาว ๆ ของ G.O. สาวที่ยื่นออกมาจากม่านกลางเวทีช่วยให้เวทีแห่งนี้กลายเป็นเวทีบรอดเวย์ไปได้โดยไม่น่าเชื่อ

น่าแปลกใจที่ G.O. ทุกคนมีความสามารถสูง ทำได้ทุกอย่างแม้กระทั่งการแสดงบนเวที แต่ละคนอาจจะไม่มีความสามารถถึงระดับนักแสดง แต่ก็ดูกลมกล่อมไปได้กับระบบแสงสีแพรวพราวและเสียงอันระทึก

บางทีการแสดงบนเวทีของ Club Med อาจจะไม่มียุคมุ่งหมาย
เพื่อการแสดง แต่อาจจะใช้เป็นสื่อ เป็นเครื่องมือที่เชื่อมไปสู่แขก
ทุกคนของ Club Med G.O. ได้แนะนำตัวเองให้เพื่อนใหม่ได้รู้จัก
ว่าที่นี่มีใครกันบ้าง การแสดงแต่ละชุดก็ไม่ได้วิเศษวิโสในเชิง
ศิลปะเท่าไรนัก แต่เขาก็พยายามใช้ศิลปะเป็นสิ่งง่าย ๆ ออกไป
เพื่อให้เกิดบรรยากาศของความบันเทิงขึ้น

รายการบนเวทีนั้นไม่ยืดยาว มีให้เห็นพอหอมปากหอมคอ
จบรายการลงด้วยการเชิญเชิญแขกทุกคนให้ขยับเนื้อขยับตัวร่วมกัน
ผมว่าแขกของ Club Med ทุกคนเป็นคนอ่านนอนสอนง่าย คือว่า
พร้อมที่จะทำอะไรตามสั่ง พอบนเวทีสั่งให้ยกมือ ทุกคนก็ยกตาม
ดังนั้นเวทีการแสดงจึงขยายวงลงมาสู่คนดู สายตาทุกคู่จึงไป
บนเวทีแล้วก็เยื้องย่างตามแบบที่เห็นบนเวที จากการเคลื่อนไหว
ตัวที่ละนิดละหน่อย กลายเป็นการเคลื่อนที่บ้าง แล้วทุกคนก็กลายเป็น
เป็นดาราห้าไฟไปได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก ๆ ไปถึงคุณปู่คุณย่า
ทีเดียว

ผมเองนั้นตลอดชีวิตไม่เคยชอบการเต้น (รำ) ต่อหน้า
สาธารณชนเลย เจอที่ไหนก็พยายามหลีกเลี่ยงอย่างเด็ดขาด ด้วย
เหตุที่รู้ตัวว่าสังขารไม่เข้ากับบรรยากาศร่วมสมัยเลย จึงไม่
พยายามเอาสังขารไปทำให้บรรยากาศเขาเสีย แต่พอมาถึงที่นี่
คงจะปฏิเสธไม่ได้เสียแล้ว ดุซึ ก็ขามันขยับออกไปแล้วนี่ หนุ่มสาว
ที่ยืนชิดอยู่ข้าง ๆ ก็เริ่มเคลื่อนไหวออกมาทางข้าง ซึ่งผมก็ต้อง
เคลื่อนตามไปด้วย คุณณยายผมขาวที่อยู่ข้างหน้านั้นซิ เธอเดินยังกะ
สาวอายุเพิ่ง 15 แล้วจะให้ผมยืนหัวโตอยู่คนเดียวกลางฟลอร์ได้
อย่างไร เสียชื่อไทยแลนด์หมด

น่าเสียดายที่ผมไม่อาจจะถ่ายรูปตัวเองมาได้ เลยไม่มีรูป
อุบาทว์มาฝาก...เสียใจด้วยครับ

การแสดงบนเวทีจบแล้ว แต่เสียงดนตรีแจ๊สเริ่มที่มุ่ม
 ไกล ๆ เคนเตอร์บาร์ แม่ G.O. ผอมสูงโย่ง (ไม่รู้ว่าเป็นชื่อ
 อะไร) ที่เธอบริการอยู่บนห้องอาหารกลับกลายเป็นนักร้อง
 เพลงแจ๊สและป๊อปที่นี้ เธอร้องเพลงได้เฉียบขาดหยั่งกะนักร้อง
 อาชีพ พวกดาวห้าไฟน้อยใหญ่และเก่าแก่ทั้งหลายเริ่มออกวาด
 ลวดลายตรงหน้าวงดนตรี และทั่ว ๆ ไปที่อยากจะเต้นก็ได้ทุกที่
 ผมหลีกหนีผู้คนออกไปหาที่สันโดษที่ริมสระน้ำขนาดใหญ่
 แต่สังเกตเห็นในความคิดว่ามีผู้คนนอนอยู่บนเก้าอี้ริมสระน้ำอยู่แล้ว
 มากมาย ผมลากเก้าอี้แทรกเข้าไปหวังว่าจะนอนริบเอาแรงสักครู่
 หนึ่ง แต่พอเลยสักครู่ไปนิดเดียว ไฟที่สระน้ำก็สว่างฟุ้ง ผู้คนเริ่ม
 มามุงที่ริมสระน้ำเต็มไปหมด

เอาอีกแล้ว มีอะไรอีกแล้ว

การแสดงแสงเสียงโดยใช้สระน้ำเป็นเวทีเริ่มขึ้น นักแสดงทั้ง
 หญิงและชายหลายสิบคู่เดินถือคบเพลิงวนไปรอบ ๆ สระ ทั้งหญิง
 ชายแต่งตัวเป็นชาวเกาะ ซึ่งความจริงชุดชาวเกาะนี้ผมว่าแต่งง่าย
 ดี วันหลังวันหน้าถ้าใครคิดว่าไม่มีอะไรจะไปโชว์วัดเขา ก็ลอง
 แต่งกายชุดชาวเกาะดู ฝ่ายชายก็ท่อนบนเปลือย คือไม่ใส่อะไร
 นั้นแหละ ส่วนท่อนล่างก็เอาผ้าผืนใหญ่ลายดอกมาพันไว้ที่ข้าง ๆ
 เอวให้ผ้าแหวกตรงขาเหมือนกับผ้าขั้ว ส่วนข้างในจะนุ่งอะไรหรือ
 ไม่นุ่งก็ได้ตามใจ

สำหรับผู้หญิงข้างบนก็ไม่ต้องเปลือยตามอย่างผู้ชายหรอก
 นะ แต่ก็หาชุดบิกินีแบบกะทัดรัดสักหน่อยใส่ไว้ ใ้แบบทรงหนา
 เตอะไม่เอา ไม่มีวิญญูณของชาวเกาะ เอาไอ้ที่คาดข้างบนข้างล่าง
 อย่างละเส้นพอ สีสนของชุดก็สำคัญ เลือกลายดอกสีสดใสให้เป็น
 ชาวเกาะด้วย ส่วนบนหัวหาดอกลั่นทมมาประดับ เท่านั้นก็ได้ชุด
 ชาวเกาะแล้ว ง่ายดีไหม

หนุ่มสาวชาวเกาะเดินผ่านกันไปกันมาตามลีลาเพลงกีตาร์ ชาวาวจนเหนื่อยแล้ว เจ้าหนุ่มก็เข็นเรือลงน้ำ สาวเจ้าถือคอบเพลิง ก้าวลงนั่งบนเรือหรือกระดานโต้คลื่น ส่วนเจ้าหนุ่มไม่มีโอกาสได้ร่วมนั่งบนแผ่นกระดานอันเล็กกระจิด ก็เลยต้องลอยคออยู่ในน้ำ มีหน้าที่คอยผลักแผ่นกระดานที่มีสาวน้อยนั่งอยู่ ผลักให้ขบวนเรือ แปรไปในรูปร่าง ๆ เรียงเป็นหน้ากระดานบ้าง เรียงเป็นรูปเข็มหรือไม้กลองเรือตามกันไปรอบ ๆ สระ สาวน้อยบนกระดานนอกจากจะคอยควบคุมตัวเองไม่ให้เอาเคล็ดเพราะต้องออกลีลาท่าทางแล้ว ก็ต้องคอยระวังไม่ให้ตกป้อมลงไปในน้ำ สงสารก็แต่เจ้าหนุ่มที่ต้องลอยคออยู่ในสระ กว่าจะจบรายการ น้ำท่วมปอดแน่ ๆ

รายการสาวน้อยเล่นเรือถือคอบเพลิงจบลงท่ามกลางเสียงปรบมืออยู่รอบสระ เป็นอันว่าจบสิ้นสำหรับรายการแสงสีกลางแจ้งแบบง่าย ๆ ต่อไปใครต้องการสนุกสนานต่อก็ต้องมุดเข้าไปในดิสโก้เทคขนาดมินิซึ่งมีให้ดินตลอดคืน ถ้ายังมีแรงจะเดิน ส่วนผมเห็นจะต้องอำลาไปนอนเสียที งานปั้นต้นฉบับยังมีอีกเยอะ ซึ่งชอบมาทำที่นี้ด้วย เป็นไง ไม่ใช่คนชี้คร้านนะผมนะ

ช่วงที่ผมกำลังจะเคลิบเคลิ้มอยู่บนที่นอน ปากกาหลุดจากมือไปนานแล้ว ผมแว่ได้ยินเสียงคนพูดคุยด้วยภาษาไทยดังมาจากด้านสระน้ำที่อยู่ไกลออกไปมาก โดยไม่มีเสียงจากภาษาอื่นสอดแทรกเลย นั่นแสดงว่าเมื่อเวลา 4 นาฬิกาของวันใหม่ คนไทยกลุ่มหนึ่งในบาทลีกำลังเริ่มทำสถิติอะไรที่นี้กันแล้ว... น่าภูมิใจจริง ๆ

ผมยังไม่พบสมาชิกจากประเทศไทยด้วยกันเลย อาจจะเป็นเพราะว่าเมื่อคืนนี้ทุกคนพยายามจะทำสถิตินอนดึกแข่งกับชาติต่าง ๆ ให้ได้นั่นเอง แต่ดู ๆ ไปแล้วจะกล่าวโทษพวกเรากันเองว่านอนตื่นสายก็คงไม่ได้ เพราะเท่าที่ผมสังเกตดูบรรยากาศทั่วไปแล้ว ชาว Club Med ตื่นสายกันเป็นปกติ อาจจะเป็นเพราะชาว Club Med นอนดึก มีกิจกรรมให้เล่นกันมากมาย โปรแกรมในวันรุ่งขึ้นจึงมักจะเริ่มกันในตอนเที่ยงวันล่วงหน้า

ดังนั้น ในตอนช่วงเช้าผมก็เลยมักจะเป็นคนที่เคืองคว้างไร้จุดหมาย เดินไปทางโน้นที เที้ยวไปทางนี้ที อยู่อย่างไม่มีอะไรจริง ๆ รอจนกระทั่งเที่ยงวันแล้วนั้นแหละ Club Med จึงค่อยฟื้นคืนชีวิตขึ้นมา

ผมพบคุณกาญจนา (ศรีเฟื่องฟู่ง) ที่โต๊ะอาหารกลางวัน โดยมีหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่น 2 คู่หนึ่งเป็นเพื่อนร่วมโต๊ะ ทั้ง 2 คู่เป็นคู่อันนี้มนชาวญี่ปุ่น ซึ่งผมกะเนเอาว่าเป็นชาติที่มาเที่ยวบาหลี่นี้ครั้งต่อครึ่งจากนักท่องเที่ยวทั้งหมด และการมาอันนี้มนที่บาหลี่ ดูจะเป็นที่ใฝ่ฝันของหนุ่มสาวญี่ปุ่น

หนุ่มญี่ปุ่นเกือบทั้งนั้นดูเรียบร้อย ไม่ค่อยพูดจา แต่สาวเจ้าซิดูท่าทางสังคมเก่ง จะเอ่ยจะพูดอะไรดูตื่นเต้น วิตวายไปหมด ยิ่งเธอรู้ว่าคุณกาญจนาเธอพูดภาษาญี่ปุ่นได้ก็เลยดีใจกันอีกเกริกความจริงคุณกาญจนาเธอพูดได้เป็นร้อยภาษามั้ง (ผมไม่เอานะ) ผมก็เลยพยายามอยู่ใกล้ ๆ เข้าไว้ ในที่สุดเธอก็ปวารณาตัวเป็นล่ามประจำตัวให้ผมซะเลย

จุฬา (แก้วมงคล) โชชัดโชเซพาเอาร่างที่บอบบางแทบจะโอบยิบมาพบกับผมในตอนบ่าย ๆ พร้อมกับสันหัวดึก

“ไม่ไหวแล้วคุณ คุณจำวันนะ คุณระวังแขกไว้ให้ดี แหมง...”

“คุยไม่เลิก คุยเก่งชิบ...”

“ก็ทุ่มละเมื่อคืน” ผมถาม

“อะไรกัน ไม่ได้นอนเลย ฟังสาถึงเข้านอน นอนมันริม
สระน้ำนั่นนะ”

“คุยอะไรกันนักกันหนา”

“ก็ไอ้อีบนะซี” ไอ้อีบของพวกเราคือคุณอิบราฮิม ฮุสเซน
จิตรกรใหญ่มาเลเซีย เราเรียกกันเป็นสำเนียงไทย ๆ และด้วยความรักเราจึงเรียกเขาว่า “ไอ้อีบ” ดูเป็นไทย ๆ ดี “บ้านมันโดน
ขโมยยกเค้าที่บ้านเพิ่งโทรศัพท์มาบอก มันก็บอกว่าไม่เป็นไร
ไม่เสียใจ แต่ผมก็เห็นมันกินเหล้า กินเอากินเอา ก็เลยต้องอยู่
ปลอบใจมัน”

บ้านของคุณอิบอยู่ในกัวลาลัมเปอร์ ที่รัฐ ๆ มาว่าไม่ใช่บ้านแบบ
คนธรรมดาอยู่ แต่เป็นคฤหาสน์หลังเบ้อเริ่มเต็ม โดนขโมยกเค้า
คราวนี้ไม่ใช่เอาของมีค่าเป็นแก้วแหวนเงินทองไป หากแต่เป็นของ
รักของหวงที่เก็บสะสมไว้ เช่น พวกนาฬิกาเก่า ๆ เป็น 10 เรือน
ถ้าอย่างนั้นมันก็น่าปลอบใจกันจนเข้าละนะ นี่จะต้องปลอบกันไปอีก
กี่คืนก็ยังไม่รู้

วันนี้ เป็นวันที่เลื่อนลอยไม่มีอะไรจะทำจริง ๆ สถานที่
ทำงาน (ศิลปะ) ก็ยังไม่ลงตัว คนโน้นจะเอาที่โน้น คนนี้
จะเอาที่นี่ ใน Club Med เองก็ไม่ได้ทำ Studio ไว้ให้ศิลปินทำงาน
โดยเฉพาะ ก็เลยต้องดัดแปลงสถานที่ต่าง ๆ ทำเป็นห้องทำงาน
ชั่วคราว

จุมพลนั้นไม่ต้องเป็นหวง เพราะเขาเป็นกรรมกร (พูดเล่นนะ

ที่จริงเขาอ่อนแอจะตายไป ทำอะไรหน่อยก็หน้าซีดจะเป็นลม) ต้องทำงานกลางแจ้งกลางสนาม ส่วนผมนี่ซีต้องหาห้องหับมิดชิดไม่ให้ลมพัดลมเป่า กลัวอุปกรณ์จะปลิวหาย

เมื่อว่างหนักเข้าก็เลยช่วยกันคิดว่าจะไปไหนดี จะไปไกล ๆ หรือก็เป็นห่วงจุมพลกับจุฬาว่าจะเป็นลมล้มพับไปเสียก่อน หรือไม่ก็ต้องกลายร่างเป็นสายลมไปเสีย ตอนแรกกะว่าจะออกเดินเลาะชายหาดไปยังหมู่บ้านที่เห็นอยู่ไม่ไกลนัก จะได้รู้จักพูดคุยกับคนพื้นบ้านที่นั่นบ้างเพื่อให้ใกล้ชิดกับบาทลียงขึ้น แต่พอสอบถามกับหนุ่มลัคกี้ (เด็กไทยที่เป็นคนคุม Sport อยู่ที่นี่) เขาบอกว่า พี่เดินไปกว่าจะถึงก็ 2 ชั่วโมงกว่า กว่าจะกลับมาถึงก็ 4-5 ชั่วโมง เห็นอยู่ไกล ๆ แคนี่ แต่เอาจริง ๆ ต้องเดินลัดเลาะตามชายหาดไกลมากทีเดียว อย่าไปเลยพี่

จุฬายักหน้าเห็นด้วย ในขณะที่มองลอดเงาผ้าขาวม้าที่โปกอยู่บนหัวด้วยท่าทางที่หวาดกลัวแดดเป็นกำลัง

เป็นอันว่าเราถอยหลังกลับเข้าไปตั้งหลักที่ลิอบบี้ของ Club Med จุมพลออกความคิดให้ค้นหาหนูเพ็ญ (เด็กไทยอีกคนที่ เป็น G.O. อยู่ที่นี่) เราค้นหาจนเจอเธอที่ฝ่ายธุรการ

หนูเพ็ญบอกว่า ซีจักรยานซีพี ไปไกล ๆ นี่แหละ เอาจักรยานไป 2 คัน หนูจะเป็นไกด์ให้

ตกลงก็เลยต้องตกลงตามที่หนูเพ็ญตกลง

หนูเพ็ญไปหาจักรยานของเพื่อนมา 2 คัน เธอนั่งซ้อนท้ายผม ส่วนจุฬากับจุมพลนั้นผมไม่แน่ใจว่า ใครเป็นคนขี่ ใครเป็นคนซ้อน จำภาพได้ไหว ๆ ดูรุ่มร่ามรุงรัง และคดเคี้ยวพิกลอยู่ เพราะตอนแรกจำได้ชัดว่าจุฬาเป็นคนขี่ แต่พอมาลำดับภาพดู และมาประเมินถึงสถานการณ์ตอนนั้นดู ประกอบกับร่างกายที่บอบบางเป็นไม้ซีกของจุฬา ผมว่าเป็นไปไม่ได้ที่จุฬาจะเป็นคนขี่ แต่พอ

มานึกภาพว่านั้นก็จุ้มพลเป็นคนที่ มันก็ไม่น่าจะใช่ชื่อ หรือว่าผม
เหนื่อยจนตาลาย เพราะมีวัดถูกลม ๆ อย่างหนูเพี้ยนนั่งซ้อนท้ายก็
ไม่รู้ชื่อ

เอาเป็นว่าเราชื่อกันออกนอก Club Med แล้วก็ตรงรี่ไปตาม
ถนนใหญ่ซึ่งสองข้างทางเต็มไปด้วยต้นมะพร้าวสูง ผมว่าถ้าจับผม
มาปล่อยไว้ที่นี้แล้ว ใจ ๆ ผมก็จำเป็นต้องขอใบกรถกลับกรุงเทพฯ
จนได้ เพราะมันช่างเหมือนเมืองไทยเหลือเกิน

ที่จักรยานไปได้ไม่ไกลนักก็คิดกันได้ว่าที่จริงน่าจะเดินมา
มากกว่า โช้ ก็คนเคยอยู่แต่ในรั้วในวัง (วังท่าพระนะ) จักรยานนั้น
ที่เป็นก็จริง แต่นั่นมันหลายศตวรรษมาแล้ว ก็เลยจำใจเลี้ยวเข้า
ประตูสลักหินสวยงาม ซึ่งผมนึกว่าวัด แต่หนูพิณหัวเราะก๊ิก เธอว่า
โรงแรมนะนี่

ชื่อโรงแรมนูชา ดัว (Nusa Dua Beach Hotel) เป็นโรงแรม
ระดับชั้นหนึ่ง ผมมาเปิดดูหนังสือพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระ
เทพรัตนฯ เรื่อง “ชมช่อมาลดี” จึงได้รู้ว่า โรงแรมแห่งนี้มีชื่อที่
สมเด็จพระเทพฯ ท่านเคยมาประทับอยู่ เมื่อคราวเสด็จฯ บาทลี

โรงแรมนูชาดัว หรืออีกหลาย ๆ โรงแรมในบาทลี ส่วนมาก
มักจะตกแต่งให้เหมือนวัดโดยเฉพาะการก่อสร้างด้วยหิน แกะสลัก
เป็นลวดลายและรูปยักษ์มารแบบศิลปะบาทลี เข้าไปในโรงแรม
จึงคล้ายวัด ที่โรงแรมนี้ก็เริ่มตั้งแต่มียักษ์หิน 2 ตัวอยู่ตรงทาง
เข้า ตัวสูงใหญ่พอ ๆ กับยักษ์วัดแจ้ง คงจะมีคติคล้าย ๆ ไทย คือ
มีไว้เฝ้าหรือปกป้องคุ้มครอง เดินตรงดิ่งเข้าไปก็จะพบประตูหินใหญ่
ผ่าซีกให้เราเดินเข้าไป เขาบอกว่าประตูแบบนี้คือประตูที่มีความ
หมายว่าเข้าไปสู่โลกอันลึกลับ โลกที่มีมนตรา

พอเดินสูงขึ้นไปบนประตูผ่าซีกแล้วก็ต้องก้าวลงไปบนลาน
กว้าง ที่นี้ตกแต่งเป็นสวน มีหินสลัก มีน้ำพุงดงาม ดูไปแล้วคล้าย ๆ

คติการสร้างศิลปะของขอมของเขมรเหมือนกัน

เราเดินดูโรงแรมจนเหนื่อยแล้วจึงนั่งคุยกันที่ชายหาด หาดนี้ชื่อ นูชาดัว นั่นเอง ทอดยาวไปจนถึง Club Med ดังนั้นในแผ่นพับของ Club Med จึงบอกแห่งหนึ่งของ Club Med ไว้ว่า Nusa Dua ซึ่งแต่แรกผมไม่ทราบว่ามันคือหาดที่มีชื่อของบาหลี

นูชาดัวนี้ จุฬาบอกแปลว่า "หาดนก" ซึ่งผมก็เชื่อจุฬา และต่อไปถ้าหากผมจะมีการอ้างอิงอะไร ผมจะอ้างจุฬากับจุมพล ผิดถูกอย่างไรก็ไปเล่นงานคนทั้งสองได้เลย ที่พูดอย่างนี้ก็เพราะว่า ไปเปิดอ่านที่บางคนเขียนไว้ นูชาดัวนั้นแปลไปคนละทางกับที่จุฬาบอกเลย

พูดคุยซักถามอะไรต่อมิอะไรหนูเพ็ญถึงได้รู้ว่าเธอไม่ใช่เด็กกะโปโล ที่แท้เรียนจบมาจากสำนักทำพระจันทร์ ซ้ำยังเคยเห็นหน้าค่าตาผมมาแล้วที่สำนักทำช่าง มาทำงานอยู่ที่นี้ก็เพิ่งฤดูนี้ แต่ก่อนนี้เคยทำงานอยู่กับ Club Med ที่ภูเก็ต พอทำงานครบ 6 เดือนแล้วเขาก็จะจัดการย้ายให้ไปอยู่ที่อื่น ๆ อีก 6 เดือน เรียกว่าไม่ยอมให้ใครอยู่ซ้ำที่กันนาน ๆ นัยว่าคงไม่ต้องการให้ซ้ำซากจำเจจนเบื่อหน่าย และความเบื่อหน่ายของตนเองนั้นแหละจะแพร่เชื้อไปถึงสมาชิก Club Med ที่เข้ามาพักด้วย นี่เป็นตัวอย่างให้คนที่ชอบนั่งนาน ๆ น่าจะมาดูกิจการที่ Club Med ดูบ้าง

ถามว่าได้เงินเดือนไหม เธอตอบว่า "ที่เป็นระดับ G.O. ซึ่งไม่ใช่คนงานก็ 500-600 เหรียญอเมริกันขึ้นไปจนถึง 1,000 กว่า ที่พักอาหารเสร็จสรรพ บางทีเงินเดือนไม่ต้องใช้ ส่งกลับบ้าน ก็มีพวกคนงานที่เป็นคนพื้นเมืองแหละพี่ แยะหน่อย ค่าแรงต่ำ เดือนละแค่ 100-200 บาทก็มากแล้ว คนพื้นเมืองที่นี้ปกติก็ไม่ค่อยได้ทำอะไร ได้มาทำงานรับจ้าง เงินได้เท่าไรก็เอาทั้งนั้น"

ผมถามว่าไม่คิดถึงบ้านบ้างเหรอ

“ตอนแรกเราก็ไม่คิดถึงหรอก แต่พอมาเจอพวกพี่คนไทย
ที่มาเป็นกลุ่มแรกนี่ ชักคิดถึงบ้านแล้ว”

พูดไปแล้ว เธอก็ชักจะซึม ๆ ไป เราก็เลยชวนกันกลับ Club
Med โดยขากลับนี้เราเปลี่ยนแผน หนูเพ็ญกับจุมพลรับอาสาที่
จักรยานกลับ โดยที่ผมกับจุฬาเดินและชายหาหนูชาดักกลับคนละ
ทาง

ระหว่างทางก็ผ่านชาวประมงที่นั่งกันอยู่ที่ชายหาดเป็น
กลุ่ม ๆ ผมว่าอัธยาศัยชาวบาทลีนี้ดีพอ ๆ กับคนบ้านนอกของเรา
คือถ้าเห็นเป็นชาวต่างชาติก็มักจะทักทายยิ้มแย้มเป็นอย่างดี ถ้าไม่
ตะโกนทัก อย่างน้อยก็พยักหน้าพร้อมรอยยิ้ม ซึ่งก็ทำให้คนต่างแดน
อย่างเราสดชื่นขึ้น

มีอยู่รายหนึ่งที่ทำให้เราสองคนตื่นเต้นมาก ๆ

“ฮัลโล่ สบายดีหรือ” เขาทักเราที่ริมทะเลด้วยภาษาอังกฤษ

“ครับ สบายดี”

“มาจากไหนหรือครับ”

“เราเป็นคนไทยครับ มาจากประเทศไทย”

แล้วเขาก็ตะโกนสวนออกมาด้วยภาษาไทยเป็นท่วงทำนอง
ของแอ๊ด คาราบาว พร้อมออกท่าออกทาง

“เมคอินไทยแลนด์ แดนดินไทยเรา...”

เล่นเอาเราหัวเราะกันเป็นที่ครื้นเครง และเป็นปลื้มที่คน
บาทลีก็ยังรู้จักไทยแลนด์ รู้จักคาราบาว

โโปรแกรมสำหรับเย็นย่ำวันนี้ พวกเราเหล่าทัวริสตีป็น
จะไปท่องราตรีกัน เปลา...อย่าเข้าใจผิดว่าจะไปเดอะ

พาลขอพบาทลี เราจะไปงานบุญของพบาทลี เข้าใจว่าเป็นงานปีใหม่ ซึ่งเริ่มมีการฉลองกันตลอดอาทิตย์นี้ ช่วงที่เราจะไปนี่งานเริ่มไปได้ 2 วันแล้ว งานจะมีติดต่อกันไปทุกวันจนถึงวันที่ 30 มีนาคม พอถึงวันที่ 31 ก็จะเป็นวันถือศีลตลอด ชาวพบาทลีทุกคนจะไม่ออกไปไหนนอกบ้าน จะไม่กินอะไรแม้แต่ น้ำลายของตัวเอง

งานนี้ใคร ๆ ก็เรียกว่า เฟสติวล พุดคุยกันแซดว่าเตรียมตัวจะไปเฟสติวล ตะแรกผมก็นึกว่าคงเป็นงานวัด มีลูกทุ่ง ลีเก รำวง ลำตัด แต่พอไปถึงแล้วก็ผิดหวัง แท้จริงเป็นงานบุญ

ผมเองนั้นเริ่มสงสัยตั้งแต่มีคำสั่งให้คนที่จะไป ต้องอาบน้ำอาบทำให้เนื้อตัวสะอาดถึงจะไปได้ จุฬารังถามแบบบ่น ๆ ว่า “กินแต่น้ำ (หมายถึงเหล้า) ไม่ต้องอาบไม่ได้หรือ”

ก็เป็นอันว่า กว่าจะได้ขนาดออกจาก Club Med กันก็ร่วม ๆ หุ่่มเข้าไปแล้ว มีดตีตื่อเพราะดวงอาทิตย์ตกไปตั้งแต่ห้าโมงกว่า ๆ ทุกคนได้รับใส่ร้อมผ้าคาดเอวอันเป็นชุดเข้าวัด แล้วรถตู้ 2 คันก็พาเลี้ยวลัดไปตามถนนอันแสนจะคดเคี้ยวยิ่งกว่าคลองโคกขามที่พันท้ายนรสิงห์คัดท้ายไปชนตลิ่งเสียอีก

วัดที่เราจะไปนี่ชื่ออะไร อยู่ตรงไหนก็ไม่มีใครรู้ ตาม ๆ ดูทุกคนก็ไม่รู้จะรู้ไปทำไม เขาพาไปก็ดีแล้ว ผมก็เลยไม่รู้จะบอกอย่างไรว่าเราไปที่ไหน รู้แต่ว่าวกวนไปตามถนนเล็ก ๆ ผ่านบ้านเรือนที่อยู่กันกระจัดกระจายตามริมถนน นานกว่าชั่วโมง เราจึงหยุด ณ ที่แห่งหนึ่งซึ่งหลายคนคิดว่าถึงวัดแล้ว เพราะเห็นสิ่งก่อสร้างเสาคหินสลักรูปอะไรต่อมิอะไรมากมาย เดินตามกันไปเป็นทิวแถว บางคนก็ขยับนุ่งใส่ร้อมผ้าคาดเอวเรียบร้อย เรียกว่าเตรียมพร้อมจะเข้าวัด

เดินกันจนมาถึงศาลาแห่งหนึ่ง มีโต๊ะอาหารเป็นสิบโต๊ะ ผู้นำเชิญให้พวกเรานั่งลงนั่นแหละ เราถึงได้รู้ว่าเขาพามากินอาหารที่

โรงแรมรองท้องถิ่นก่อน แหม ก็วัดกับโรงแรมที่นี้เหมือนกันยังกะอะไรดี เกือบอายุเขาแล้วไหมล่ะ ขยับจะหนุ่มโสร่งอยู่แล้วเชียว

อาหารมือนี้เป็นอาหารแขก เข้ากับบรรยากาศของโรงแรมที่เจียบ มีดและน้ำกลั้ว สิ่งประดับตกแต่งเป็นพวกหน้ากากหน้ายักษ์ ตาเหลืองถลนเต็มไปหมด ผมกินอาหารเสร็จแล้วก็ชวนคุณกาญจนาออกเดินย่อยอาหาร นั่งมองหน้ากากนาน ๆ แล้วชักใจคอไม่ดี

บริเวณโรงแรมแห่งนี้คะเนว่าปลุกบนเชิงเขา ทางเดินเลียบบตามไหล่เขาเป็นทางแคบ ๆ ทอดไปตามห้องพักต่าง ๆ ที่ปลุกอยู่บนไหล่เขาเป็นหลัก ๆ แยกกันไป เบื้องหน้าเป็นความมืดมิด มองไม่เห็นอะไรนอกจากเสียงน้ำตกดังอยู่เบื้องล่าง จึงพอเดาเอาได้ว่าโรงแรมแห่งนี้คงปลุกอยู่หว่างซอกเขานั้นเอง

ผมเห็นที่พักเป็นหลัก ๆ แล้วผมก็นึกขำ บอกกับคุณกาญจนาว่า “นี่คือกุฏิ” เพราะเหมือนกุฏิบ้านเราจริง ๆ

เธอก็เตรียมที่จะเชื่อผม “จริงหรือ ๆ เออ นี่กว่าเป็นห้องพักของโรงแรม”

“นี่มันคณะ 8 วัดผาเจิบนี่”

“อ้อ เทรอ...” เธอพิมพ์่าเหมือนกับเชื่อผมงั้นแหละ ดูอะไรพูดอะไรเชื่อไปหมด

ระหว่างที่เราเดินลัดเลาะไปในความมืดได้กลิ่นควันธูปโขยมา สักครู่ก็มีกลิ่นฉุน ๆ รุนแรงของดอกราตรี แหม บรรยากาศมันไม่ต่างกับวัดบ้านเราเลย ได้กลิ่นอย่างนี้ในความมืดแล้ว ขนลุกเกรียว มันน่าจะมีอะไรอีกอย่างมาประกอบกลิ่นเหล่านี้ จะได้สมบูรณขึ้น

“คุณกาญจนา กลัวผีไหม” ผมถามเป็นข้อมูลไว้เผื่อจะเป็นประโยชน์ในภายหลัง

“ฮี... ไม่กลัวค่ะ ชอบที่นี่ด้วย ถ้ามาบาทลึกลับก็จะมาพักที่นี้
ดูเวียบสงบตี” เออ เอากะเธอสิ ผู้หญิงอะไรก็ไม่รู้ ไม่รู้จักจะกลัวผี
ชะบ้าง แต่ก็ดีแล้วละมากับคนไม่กลัวผี ถ้ามากับคนกลัวด้วยกัน
เราก็จะพาลกลัวไปด้วย ผมเองนั้นไม่กลัวผีต่างชาติอยู่แล้ว ผี
บาทลึพูดภาษาบาทลึกับผม ผมไม่รู้เรื่อง จะไปกลัวทำไม คุณ
กาญจนานันท์ชะอีก พูดได้หลายภาษา ระวังไว้เถอะจะเจอผีตัดศีรษะ

เกือบสี่ทุ่มละมั้งที่พวกเราก้าวลงจากรถกันอีกที่ งานวัด
โอะไรมิตราบตึกชิบเป๋งเลย พวกเราจัดแจงแต่งกายนุ่ง
โสร่งกันโกลาหล ผรั่ง พ็ย่น จิ้น นุ่งโสร่งกันเป็นที่ไหน ไม่เหมือน
ที่ไทย เคยนุ่งผ้าขาวม้า นุ่งผ้าถุงอาบน้ำกันมาแล้วทุกคนก็เลย
สบาย คนอื่น ๆ นั้นแก ๆ กัง ๆ กันในความมืดอยู่นาน จึงค่อย ๆ
เคลื่อนขบวนเดินกันเป็นทางไปในทางแคบ ๆ อันมืดสนิท

บอกตรง ๆ ผมไม่เคยเจอความมืดอะไรที่มีตสนิทอย่างนี้เลย
ทุกคนเดินคลำกันไป ขนาดที่คนเดินอยู่ข้างหน้า เรายังไม่เห็น
คลำกันไปในระยะทางที่ยาวมาก คะเน่ได้สัก 2 กิโลเมตร บ่นพึมพำ
กันไปตลอดทาง ไฟฉายสักดวงก็ไม่มีใครเตรียมมา คืบนี้ถ้าใครหลง
ทางก็อยู่กับผีที่บาทลึนี้ไปเลย

ในความมืดนั้นผมได้ก่อวีรกรรมขึ้นครั้งหนึ่ง คือผมนึกแว็บขึ้น
มาด้วยวิญญูณของนักข่าวว่า ผมน่าจะบันทึกภาพมะงุมมะงาหรา
ของพวกเราไว้เป็นที่ระลึก เผื่อว่าจะได้เห็นภาพในอริยาบถ
แปลก ๆ ของพวกเรา อีกอย่างหนึ่งก็จะเป็นการใช้แสงจาก
แฟลชช่วยส่องทางด้วย

ว่าแล้วผมก็ชูกล้องขึ้นเหนือหัวแล้วก็กดชัตเตอร์ แสงจาก
แฟลชสว่างวับขึ้น และเมื่อแสงมืดลง ช่วงเวลานั้น เสียงผู้คนที่เดิน

อยู่โพรงขั้วไล่ผมตั้งลั่น โชคดีที่ถ้าอยู่ในเมืองไทยคงจะได้ยินเสียง
ด่ากันบ้าง เพราะอะไรนะหรือ ก็พอสิ้นแสงสว่างจากแฟลช คราว
นี้มันกลับมืดไปกว่าเดิมอีกสิบเท่า มันมืดขนาดที่ผมเองเกือบจะ
ต้องลงกลานทีเดียว

ผมนี่จะต่ำตัวเองอยู่เหมือนกัน พอตีได้ยินเสียงโห่จากคน
อื่นซะก่อน ก็เลยนึกสงสารตัวเองแทน

6 ดินกันไปจนรู้สึกว่ามีเหงื่อซึมหลังออกมา นานเข้าซักจะ
ไม่มีใครพูดจากัน บนท้องฟ้ามีดวงดาวกระพริบระยิบ
ระยับ แต่ก็ไม่ได้ส่องแสงช่วยให้เรามองเห็นทางได้เลย

เรามาถึงตรงที่มีแสงไฟวับ ๆ แวม ๆ เดินขึ้นไปบนเนินสูงก็
ถึงบริเวณวัด มีผู้คนเดินกันขวักไขว่ แต่ก็ไม่ได้ถึงกับเอิกเกริก ไม่มี
เสียงจากเครื่องขยายเสียงหรือลำโพงสูง ๆ เหมือนบ้านเรา ก้าวเข้า
ไปในประตูวัดซึ่งอยู่บนเนินสูงขึ้นไปอีก เป็นลานเล็ก ๆ มีเวทีแบบ
แบกะดิน คงใช้สำหรับพิธีหรือการแสดงอะไรสักอย่าง ด้านหน้า
เป็นม่านแหวกกลางคล้ายโรงลิเกบ้านเรา แต่บนหลังคานี้ชิประดับ
ประดับด้วยเครื่องสานต่าง ๆ เป็นใบมะพร้าวอ่อนสานเป็นรูปทรง
ต่าง ๆ สวยงามมาก ห้อยระย้าเต็มไปหมด เป็นโมบายล์ที่เข้ากับ
บรรยากาศแบบพื้นบ้านได้ดีมาก เครื่องสานอย่างนี้คงใช้กันในพิธี
ที่ทำสืบทอดกันมานานแล้ว เป็นบ้านเราก็คงใช้สายรุ้งหรือไม้กีสาย
พลาสติกระโยงระยางเต็มไปหมด

ถัดเข้าสู่ประตูส่วนที่สอง เป็นระดับสูงขึ้นไปอีก มีกำแพง
โบราณกันบริเวณไว้ ตรงนี้เป็นบริเวณอันศักดิ์สิทธิ์ คนต่างศาสนา
หรือใคร ๆ ที่ไม่มุ่งโสร่งจะเข้ามาไม่ได้ บริเวณส่วนนี้จึงไม่มี
ชาวบ้านขึ้นมาพลุกพล่าน เป็นสถานที่ประกอบพิธี ด้านขวามือมี
ศาลตั้งไว้เป็นที่บูชา และตรงกลางก็ตั้งเป็นที่บูชาขนาดใหญ่ มี

เครื่องบูชาดอกไม้รูปเทียนที่ชาวบ้านนำมาบูชาไว้ตั้งแต่เย็นเต็มไปหมด

พวกเราที่นั่งฝรั่ง ยุ่น แขก จีน ไทย มีทั้งคริสต์ พุทธ ฮินดู อิสลาม ทุกคนดูสงบเสียงมกัันเป็นพิเศษ นั่งกันเรียบร้อยตามศาลา อาจจะเป็นเพราะว่าบรรยากาศรอบด้านบีบบังคับให้เราต้องสงบ โดยเฉพาะเสียงสวดจากท่านผู้เฒ่า 3 คน ที่นั่งก้มหน้าก้มตาส่งเสียงโหยหวนอ่านคัมภีร์อยู่กับแสงไฟอันมืดสลัว ฝ่ายหญิงชรา นางหนึ่งพร้อมด้วยเด็กสาว 2-3 คน มักจะนำถาดเครื่องประกอบพิธีต่าง ๆ มาทำพิธีอยู่กลางลาน ยกคนโทน้ำรดลงบนพื้นบ้าง หยิบโน่นหยิบนี่มาเรื่อย ๆ ระหว่างนั้นก็เฝ้าถื่นที่นั่นมากระซิบกับบรรดาท้าวศีลปินทั้งหลายที่มีกล้อง กรุณาอย่าถ่ายรูปโดยใช้แฟลชเป็นอันขาด

แต่คนที่เพิ่งเข้ามาส่วนมากจะยับยั้งไว้ไม่ทัน พอเอ่ยปากจะบอกแฟลชก็สว่างขึ้นเสียแล้ว ทีนี้พอบอกไปว่าห้ามถ่ายรูปโดยใช้แฟลชก็จะเกิดอาการตกตกใจกันยกใหญ่

“ตายแล้ว จะเป็นอะไรไหมเนีย...”

ไกลาหลกันเรื่องแฟลชเพราะต้องคอยจับตาห้ามกันเองอยู่ได้ไม่นาน บาทลีหนุ่มท่าทางคุ่นเคยกับนักท่องเที่ยวดี หรืออาจจะเป็นผู้นำชุมชนของที่นี่ก็ได้ เขาเข้ามาทักทายพวกเราทุกคน กล่าวยินดีที่พวกเราได้ให้เกียรติมาร่วมในพิธีนี้ พร้อมกันนั้นก็ให้สาว ๆ ยกน้ำชารสจุนมาเสิร์ฟ รสชาที่นี้อาจจะแก่เครื่องเทศและกำยานมากไปหน่อย แต่ด้วยน้ำใจของชายหนุ่ม ก็ทำให้น้ำชานั้นอร่อยไปได้

พูดคุยกันไปครู่ใหญ่ ชายหนุ่มบาทลีก็บอกเลิกกฎการห้ามใช้แฟลชถ่ายรูป อนุญาตให้เราถ่ายรูปกันได้ตามสบาย แต่พอถึงตอนนั้น ผมกลับไม่เห็นมีใครกล้าถ่ายรูปเลยซักคน

บรรยากาศข้างนอกเริ่มเคลื่อนไหวแล้ว มีการขนย้ายเครื่องดนตรีไว้ข้างเวที เครื่องดนตรีที่เห็นเป็นเครื่องเคาะเครื่องตีที่มีลักษณะคล้ายระนาดของเราทั้งสิ้น (คือเราไปเอาเขามา) แต่เครื่องของเขาดูมโหฬารกว่า ตั้งไว้เป็น 2 แถว คะเนได้ประมาณ 20 กว่าตัวเห็นจะได้

เด็ก ๆ เริ่มล้อมวงเข้ามา ผู้เฒ่าผู้แก่ล้อมอยู่ถัดไป ส่วนหนุ่มสาวนั้นอยู่รอบนอก การแสดงบนเวทีกลางลานใกล้จะเริ่มแล้วเมื่อ 4 ทุ่มครึ่ง ม่านบนเวทีที่กั้นไว้หลวม ๆ มีมือคนมาจับไว้ที่ตรงกลางใบหน้าของผู้คนมีรอยยิ้ม...การแสดงเริ่มแล้ว

พวกเราค่อย ๆ ทอยยกกันออกมาจากบริเวณอันศักดิ์สิทธิ์ เลือกลงมาทำเล่นที่เหมาะสมที่จะดูการแสดง ระหว่างที่กำลังชะเง้อชะแงงรอกการแสดงอยู่นั้น ใครคนหนึ่งชี้ให้ดูป้ายประกาศที่ติดไว้ริมประตูทางเข้าบริเวณศักดิ์สิทธิ์ที่พวกเราเพิ่งออกมา มีข้อความบอกไว้ว่า

“ห้ามสุภาพสตรีที่มีรอบเดือนเข้ามาในบริเวณนี้”

เสียงศิลปินหนุ่มวิคเตอร์ ร้อง จากห้องงวงผู้มีความคิดแล่นล่อนักข่าวจากมาเลเซียว่า

“อ้าว แล้วเธอเข้าไปได้อย่างไร”

“บ้าสิ เธอรู้ได้อย่างไรว่าฉันมี” สาวเจ้าตอบอย่างเขินอาย

“ฉันไม่รู้หรอก แต่พระเจ้ารู้หนา”

เจ้าหนุ่มย้อนกลับ เล่นเอาคนที่ได้ยินอมยิ้มไปตาม ๆ กัน

ศาลที่อยู่ในวัดจะมีรูปทรงของอย่างนี้ คือมีหลังคาซ้อนกันอยู่ 9 ชั้นบ้าง 7 ชั้นบ้าง ส่วนรูปล่างเป็นสาวบาทสีกำลังเอาผลไม้เทินหัวสูงลิบจะไปวัด

stival Day
BALI

“วัด...ศาลเจ้า และลิเก”

คนบาหลินี้มีอะไรหลาย ๆ อย่างที่คล้ายคนไทยอยู่ นับตั้งแต่การแต่งเนื้อแต่งตัว ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับคนไทย มุสลิมภาคใต้ของเรา คือผู้ชายก็จะนุ่งโจงครั่ง มีผ้าโพกหัว ส่วนผู้หญิงนุ่งถุงยาวและใส่เสื้อรัดรูป เรื่องภาษาพูดจานั้น แม้ว่าจะไม่เหมือนภาษาไทยเลยก็ตาม แต่ถ้าได้ยินคนบาหลิพูดอยู่ปลายลมไกล ๆ แล้ว สำเนียงนั้นไม่ผิดเพี้ยนกับภาษาทางใต้ของเราเลย

หรือจะเป็นธรรมชาติของภาษาที่อยู่ทางใต้ อยู่กับลมที่พัดจัด และอยู่กับทะเล เสียงที่เปล่งออกมาจึงดูแปร่ง ๆ หูเหมือนกัน ความเหมือนที่เหมือนกันกับคนไทยมาก ๆ ก็คือรอยยิ้ม เจอกันที่ไหน เมื่อไร เป็นต้องร้องทักแล้วส่งยิ้มกัน ส่วนหญิงสาวกับเด็กนั้น มักจะยิ้มอย่างเอียงอาย นั่นอาจจะแสดงให้เห็นว่าคนที่นี่

ยังไม่คุ้นกับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างแดนมากนัก

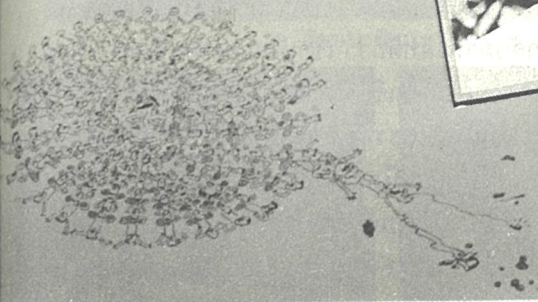
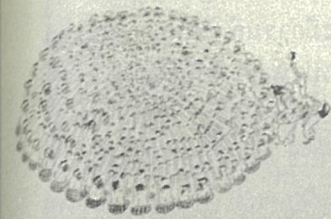
ที่นี่พอเราย่างเข้ามาในบรรยากาศของงานวัด ซึ่งมันเป็นเวลาวิกาลแล้วด้วย ทุกคนเหล่าศิลปินทั้งหลายจึงเกิดอาการสำรวมด้วยกลัวว่าชาวบ้านเขาจะไม่พอใจ ที่อยู่ดี ๆ มีมนุษย์แปลกประหลาดต่างชาติต่างศาสนาเข้ามาร่วมในพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ของเขา แต่พอเจอชายหนุ่มที่เป็นผู้นำของหมู่บ้าน (ผมเดาเอา) ซึ่งมีท่าทางแข็งขัน เขากลับเข้ามาขอโทษขอโพยพวกเราที่เขาไม่ได้จัดเตรียมอะไรไว้ต้อนรับ ขอให้ทุกคนทำตัวตามสบาย ไม่ต้องเกรงใจ

ตอนที่มิหึงขรามามาเตือนพวกเราไม่ให้ใช้แฟลชถ่ายรูปนั้น ผมออกจะเห็นด้วยอย่างยิ่งเพราะเจ้าแฟลชเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่อันร้ายกาจที่จะเป็นตัวเข้าไปทำลายพิธีกรรมและสมาธิของผู้อื่นได้มาก ใครที่ทำพิธีอันศักดิ์สิทธิ์อยู่ พอเจอไฟแวบของแฟลชเข้าเท่านั้น ผีसाงเทวดากระเจิดกระเจิงไปหมด

ไม่ต้องขนาดพิธีกรรมหรอก แม้แต่ในโรงละคร มีการแสดงดนตรีหรือบัลเลต์ โขนละคร กำลังเคลิบเคลิ้มอยู่ในบรรยากาศ พอเจอไฟสว่างวาบเข้า เป็นอันแข็งไปหมด

พูดกันชัด ๆ แล้ว คนที่ได้ประโยชน์จากแฟลชนั้นก็มิเพียงคนเดียว คือคนที่เป็นเจ้าของกล้อง (ถ่ายรูป) เท่านั้น ส่วนคนที่ถูกรบกวนนั้นมีเป็นร้อยเป็นพัน เขาไม่ได้ประโยชน์อะไรด้วยเลย นับเป็นความเห็นแก่ตัวแท้ ๆ ที่ตัวเองอยากได้เพียงรูปดี ๆ แต่ต้องรบกวนผู้อื่นตั้งมากมาย

ผมเองก็ว่าไปอย่างนั้น เพื่อให้เหมาะกับบรรยากาศของท้องเรื่อง ที่จริงแล้วคตินั้นผมก็ร่วมใช้แฟลชกับเขาด้วย ก็มันมีดียงกะอะไรดี ไฟฟ้าก็ใช้น้อยยังกะพรางไฟตอนสงคราม ด้วยความเห็นแก่ตัวนั้นแหละ อยากได้รูปดี ๆ มาฝากแฟน ๆ นะครับ ได้โปรดอภัย...ผมมันเลว

การ์ตูนของ LAT กับ LAT ตัวจริง ทล่อพอ ๆ กัน

เรื่องของแฟลชถ่ายรูปนี้ยังไม่จบ เพราะมีการ์ตูนนิสต์ชื่อดังของมาเลเซียได้นำมาเขียนล้อ ซึ่งสะใจผมและหลาย ๆ คนในงานมหกรรมศิลปะครั้งนี้

การ์ตูนนิสต์ที่ว่านี้มีชื่อว่า “LAT” ไม่ทราบว่าย่านว่า ลัท หรือว่า แลท เรียกว่า แลท ก็ง่ายดี นักเขียนการ์ตูนผู้นี้ นิยมการ์ตูนของไทยรู้จักเขาดี จนมีผู้ออสไต้ลซ์ของเขาเขียนโด่งดังไปหลายคนแล้ว เขามาร่วมงานในคราวนี้ด้วย รูปร่างหน้าตาก็ดูน่าเกลียดน่าชัง ผมเผ้าไม่เคยหวี ยิ่งในการ์ตูนที่เขาวาดล้อตัวเองด้วยแล้ว ทรงผมของเขาเหมือนกับมุงด้วยหญ้าแห้ง รูปร่างก็กลมอ้วน

ป้อมนำเอ็นดูนัก

แลทเป็นผู้ที่มีอิทธยาศัยดีมาก แม้ว่าเขาจะไม่ค่อยพูดกับใคร แต่ถ้าเขาได้พูด เขาจะพูดได้สนุกและมีอารมณ์ขันเหมาะที่จะเป็น นักเขียนการ์ตูน เห็นเขาแล้วก็นึกถึงปรมาจารย์นักเขียนการ์ตูน ไทยที่รู้จักสนิทสนมกันคนหนึ่ง คือคุณอาประยูร จรรยาวงษ์ กับอีกคนหนึ่งเป็นเพื่อนกันคือ ชัย ราชวัตร ทั้งคู่เป็นคนบุคลิก ง่าย ๆ อย่างแลทนี่แหละ โฝงผาง ตรงไปตรงมา ชัย ราชวัตรนั้น ตอนรู้จักกันแรก ๆ รู้ว่าเวลาจะออกงานต้องถามเจ้าของงานก่อนว่า ต้องใส่รองทำหนัง ใส่เสื้อนอกหรือเปล่า ถ้าใส่ ไม่ไปเด็ดขาด

อ้าว ย้อนกลับมาที่แลทดีกว่า เขาเป็นยอดนักเขียนการ์ตูน สะท้อนสภาพชนบทของมาเลเซียที่รุ่มรวยอารมณ์ขันแบบลึก ๆ เมื่อตอนที่มาร่วมทำงานในมหกรรมศิลปะที่บาห์ลีนี้ ไม่ค่อยมีใครเห็น แลททำงานหรรอก แต่มีผมคนหนึ่งละที่เห็น เพราะแลทมาบ้านเปียน ที่โต๊ะทำงานของผม แล้วก็แอบมาหยิบปากกาดินสอกระดาษของ ผมไปใช้ (ขโมยไปใช้นะ) ผมเห็นเขาทำงานอยู่ ไม่ถึงชั่วโมงก็ได้ ภาพภาพหนึ่งเกี่ยวกับแฟลชอย่างว่า

เป็นการ์ตูนสองช่องจบ ช่องแรกเป็นการแสดงระบำพื้นเมือง ที่เรียกว่าระบำกะจัก (Kecak Dance) เป็นระบำขึ้นชื่อที่ใช้คน จำนวนมากแสดงเป็นตัวประกอบล้อมวงเข้า ตรงกลางที่เป็นหัวใจ ของการแสดงนั้นอยู่ที่ตัวพระนาง ซึ่งหมายถึง พระรามและนางสีดา ในเรื่องรามเกียรติ์ คนที่ล้อมรอบจะเป็นคนร้องด้วย ให้เสียงเป็น จังหวะและก็เต้นระบำไปด้วย ดูไกล ๆ แล้วจะเป็นดอกทานตะวัน ดอกใหญ่

และระบำชุดนี้แสดงเฉพาะกลางคืนเท่านั้นถึงจะเข้ากับ บรรยากาศ

วัดบนเนินเขา

ที่ลือขบนี้จะมีตารางบอกว่าศิลปินคนใด
ทำงานอยู่ตรงไหนของ Club Med

รายการแนะนำศิลปินบนเวที ใครเป็น
ใครดูเอา

วงมโหรีทำงานวัด

รูปนี้แต่เนี่ยลกำลังสวิงสุดเพรียงกับ
คุณอ๊ิบ

ที่เห็นนี้ไม่ใช่วัดแต่เป็นโรงแรมนานาชาติ จมพลกำลังยกเสาเอก-โท

รำเบิกโรงและลิเก ส่วนภาพล่างเป็นศาล

ที่นี้ แลทก็เขียนการ์ตูน นักท่องเที่ยวฝรั่งคนหนึ่งจต ๆ จ้อง ๆ ถ่ายรอบนอกของวงกะจักดานซ์ ทำท่าจะถ่ายรูป มีกล้องติดแฟลชอันเบ้อเริ่ม

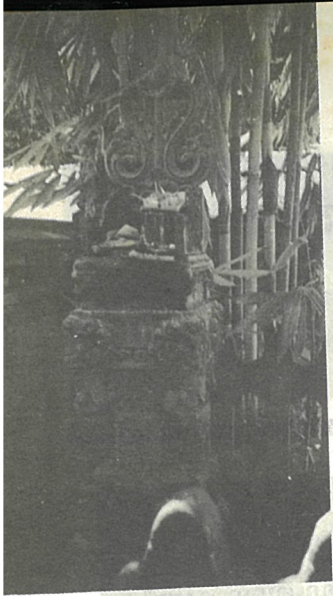
ที่นี้พอแอกดแฟลชสว่างวับเท่านั้น วงกะจักก็แตกเป็นฝั่งแตกวัง ทับเอานักท่องเที่ยวคนนั้นหงายท้อง กล้องถ่ายรูปกระเด็นไปคนละทิศละทาง

นับเป็นความสะใจของคนทีแอนตี้แฟลชเป็นอย่างมากทีเดียว

พ ดเรื่องวัดอยู่ดี ๆ ทำไมถึงออกมานอกทางชะไกล
ก็ไม่รู้

บ คนบาหลี่นั้นเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาฮินดู สอบถามดูแล้วปรากฏว่ามีคนนับถืออิสลามอยู่บ้าง แต่ไม่มาก และศาสนาอิสลามก็ไม่มีอิทธิพลใด ๆ ที่นี้ ยิ่งชาวพุทธด้วยแล้วมีนับตัวได้ แต่คนที่นับถือพุทธมาอยู่ที่นี้ก็ได้เดือตร้อนอะไร เพราะถือเสียว่าฮินดูมาจากพราหมณ์เช่นเดียวกับพุทธ ชาวพุทธจะนับถืออะไรแบบฮินดูบ้างก็พออนุโลม ในเมืองไทยของเราเองที่เห็นนับถือพุทธกันอยู่ ยังเห็นไหว้ศาล ไหว้เจ้า เช่นสรวงบูชาเจ้าพ่อเจ้าแม่กันเหียง ๆ ฉะนั้นผมสรุปเอาเองว่า ไม่ว่าชาวพุทธจะไปอยู่ที่ไหนก็เป็นอย่างเจี้ยแหละ...ใครจะทำไม

ฉอง นักวิชาการ Club Med เล่าให้ฟังว่า ชาวพุทธที่นี้นั่นแท้จริงบางคนเคยขอมาจากเมืองไทยตั้งแต่รุ่นปู่ย่า พอมาถึงรุ่นลูกหลานก็เลยนับถือพุทธกันสืบมา หิงบูชาของชาวพุทธที่นี้ ฉองบอกว่าผสมกับบาหลี่ได้ดี คือ เขาจะตั้งพระพุทธรูปอยู่ตรงกลาง สวากทั้งสองข้างที่จริงจะต้องเป็นพระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร แต่

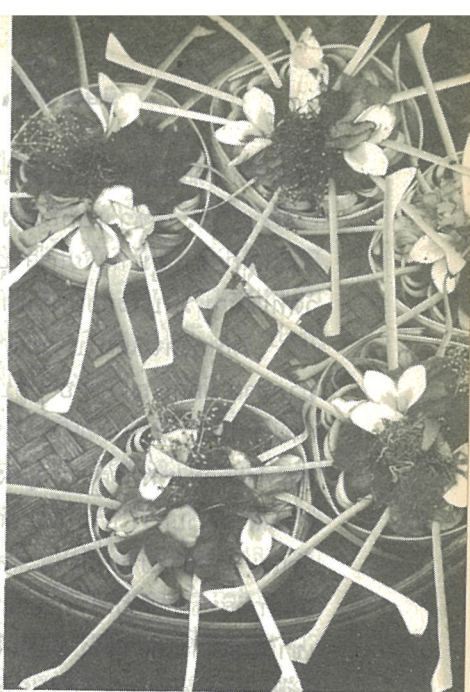
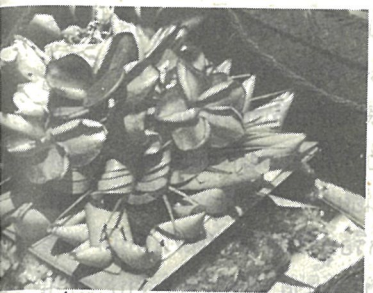

ตัวอย่างศาลหรือปูระ มีทั้งอยู่หน้าบ้านและตามสี่แยก

เขาประยุกต์ให้เป็นตัวสัตว์ประหลาดและบรรดาภูตผีของบาหลิ
ชะเอง

ที่จริงแล้วอินดูนั้นก็ไม่ได้นับถือภูตผี แต่เขานับถือเทพเจ้า
หรือพระเจ้า โดยมีความเชื่อแบบพราหมณ์ คือเมื่อตายไปแล้ว
วิญญาณจะกลับคืนสู่พระผู้เป็นเจ้า ชาวอินดูตายแล้วจึงเผาไม่ให้
เหลือซาก แต่ชาวอินดูที่บาหลินี้คงจะผสมผสานความเชื่อถือแบบ
ชาวเกาะ ซึ่งเคยอยู่โดดเดี่ยวและผจญกับภัยธรรมชาติ ทั้งลม
ฝน พายุ และภูเขาไฟมามาก ชาวบาหลินับถือภูตผีไปด้วย เพื่อ
ที่ทั้งพระเจ้าและภูตผีจะได้ช่วยปกป้องคุ้มครองเสียพร้อม ๆ กัน

บาหลินี้คนส่วนใหญ่เคร่งในศาสนา ผมเห็นในตอนเย็น ๆ
จะแต่งตัวกันสวยสะ เอาเครื่องเช่นไหว้เทินหัวไปวัด เดินกันตาม
ถนนเป็นทิวแถว ตัวหอมฉุย คงคล้ายกับคนไทยไปวัดตอนเช้าแน่นอน
มีสิ่งเหมือนผีไทยอยู่อย่าง ก็คือ คนไปวัดส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง

เครื่องเซ่นกับกระทงอันสวยงาม

ทั้งนั้น ผู้หญิงนี้คงเป็นแพศที่สื่อสารได้ดีกับพระและพระเจ้า ไม่เชื่อไปดูแถวกุฏิพระตามวัดในกรุงเทพฯ

เครื่องเซ่นของบาทลิจจะทำเป็นกระทงแบนขนาดแข่งปลาทุสานหลวม ๆ ด้วยยอดมะพร้าวอ่อน ข้างในก็ใส่พวกดอกไม้ ชำขานม เครื่องเซ่นเหล่านี้จะพบเกลื่อนกลาดอยู่ทั่วไป ไม่เฉพาะแต่ในวัดเท่านั้น ตรงทางแยก ตรงซอยแยกเข้าบ้าน ประตูบ้าน และบนรถแท็กซี่เกือบทุกคันจะมีกระทงเครื่องเซ่นวางอยู่ แต่บนแท็กซี่นี้มีทิปพิเศษ คือนอกจากมีดอกไม้แล้ว ยังมีเศษเงินวางอยู่ด้วย

ไหน ๆ พุดถึงวัดบาทลิจแล้วก็พุดให้จบกันไปเลย อย่าเพิ่งเบื่อกี่แล้วกัน

ทุก ๆ หมู่บ้านในบาทลิจจะมีวัดเต็มไปหมด นึก ๆ ภาพแล้วก็เหมือนเชียงใหม่ของเราคือ เดินเข้าวัดโน้นทะลุกำแพงก็เข้าวัดนี้ เรียกว่าเป็นเมืองแห่งศาสนาทีเดียว ในแต่ละหมู่บ้านจะมีวัด 3

แบบ คือ วัดแบบแรกเป็นวัดที่ใช้เพื่อพบปะเสวนา ชุมนุมผู้คนกัน เรียกว่า ปูระ เตชา แบบที่สองคือวัดที่สร้างขึ้นเป็นเกียรติยศแก่ วีรชนผู้ก่อตั้งหมู่บ้านเรียกว่า ปูระ ปูชะห์ และอีกแบบหนึ่งก็คือ วัดที่ใช้สำหรับประกอบพิธีฌาปนกิจศพ เรียกว่า ปูระ เตลัม

วัดทุกวัดจะเต็มไปด้วยเสาหินที่เรียกว่า Pura หรือเป็นศาล มากมาย มีลักษณะหลาย ๆ รูปแบบ ศาลเหล่านี้ไม่มีรูปสักการะ เทพเจ้าใด ๆ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นศาลบูชาพระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ เทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสามตามลัทธิตรีมูรติ วัดบางวัดผม เห็นมีศาลที่เรียกว่า ปูระ นี้เป็นสิบ ๆ ตั้งกันเต็มไปหมด อย่างไรก็ตามใน วัดเลย บ้านบางบ้านที่มีฐานะดีหน่อย ก็จะกันบริเวณให้เป็นสถานที่ อันศักดิ์สิทธิ์ของบ้านใช้ตั้งศาลหรือปูระอย่างว่าเต็มไปหมด แล้ว เขาก็ไม่ได้ตั้งแค่ศาลเดียวมีเป็นสิบ ๆ ศาล ผมคะเนเอาว่าบางบ้าน ใช้พื้นที่กว่าครึ่งของบ้านเป็นที่ตั้งศาล

ส่วนบ้านทั่วไปนั้น ก็มักจะมีศาลหินเล็ก ๆ ตั้งอยู่หน้าบ้าน ศาลหินนี้จะเจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมไว้สำหรับวางเครื่องเช่น ศาล ของเขาไม่วิลิตมาหราเหมือนศาลไทยที่ยกข้อฟ้าไประก่ากันแพรว พราว ของเราบางบ้านสร้างแบบวัง บางบ้านสร้างแบบวัด หรือจะ เลือกลงแบบมีเอกลักษณ์เป็นเรือนไทยก็มี ยังไม่เคยเห็นก็แต่ศาล แบบกรีกหรือโรมันหัวเสาแบบดอริค ไอโอนิค ของบาหลียังไง ๆ ก็เป็นเสาหินสูงขึ้นไป อย่างดีก็แกะเป็นลวดลายต่าง ๆ เสาหิน Pura นี้ จะพบเห็นอยู่ทั้งที่บ้าน ตามกลางสี่แยก ตามทางแยก บน ภูเขา และกลางทุ่งนา เสาเหล่านี้เพื่อบูชาเทพเจ้าแห่งภูเขาบ้าง เทพเจ้าแห่งทะเลบ้าง เทพเจ้าแห่งการเกษตรบ้าง หรือบูชาพระแม่ โปสพบ้าง

ผมพยายามมองหาสุสานศาลแต่ยังไม่เห็นว่ามีอยู่ที่ไหนใน บาหลี แสดงว่าเทวดาภูตผีที่นี่ไม่ค่อยเกรงคน ไม่เหมือนในเมือง

ไทยที่มักจะมีศาลพระภูมิประเภทไม่รักดี หรือประเภทศาลเหลือใช้ กองกันอยู่เต็ม ซึ่งศาลเหล่านั้นนอกจากจะถูกหรือถอนมาด้วยความเกกมะเหรกเกรงของตน (หมายถึงของผี) แล้ว ก็ยังมาร่วมกันเกรงไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยอีก จึงเป็นการชุมนุมศาลที่เกรงแท้ ๆ เพิ่มความน่าเกรงขามให้กว้างขวางออกไปยิ่งขึ้น อย่างนี้จะเรียกว่าอัลคาโบลผี หรือมาเฟียผีก็คงได้

อีกอย่างหนึ่ง ในบาทลีมีสิ่งทีสะดุคตาที่สุดและมีอยู่ทั่วไปก็คือ ผ้ายาหมากรุกขาวดำซึ่งใช้ห่มคลุมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น คลุมศาล เส้าหิน รูปสลัก และต้นไม้ ผมคิดว่าคงคล้ายผ้าสีที่บ้านเราใช้ผูกต้นไม้ใหญ่ ๆ หรือหัวเรือ แต่ที่แปลกก็คือเขาจะใช้เป็นลายตาหมากรุกขาวดำทั้งสิ้น ดูแรก ๆ นี้กว่าเป็นธงของพวกนักชิงกรังด์ปรีซ์ สอบถามดูว่าทำไมต้องใช้ลายขาวดำอย่างนั้น เขาบอกว่าสีดำนั้นเป็นความตาย ความน่ากลัว ส่วนสีขาวนั้นเป็นความบริสุทธิ์สะอาด ซึ่งในชีวิตคนเรานั้นจะเจอะเจอบ้างสองสิ่งนี้เสมอ ดังนั้นคนบาทลีจึงต้องบูชาสิ่งเหล่านี้ คือทั้งภูตผีและเทพเจ้าเพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นในชีวิต ลายที่ใช้จึงเป็นตารางขาวสลับดำ ไม่มีใครชนะใครระหว่างความดีกับความชั่วร้าย

ผมว่าใครที่มีโรงงานทอผ้า คิดทำผ้าขาวดำส่งไปขายบาทลี คงขายดีเป็นบ้าไปเลย

กลับเข้ามาดูที่เวทีการแสดงซึ่งผมเล่าค้างไว้ดีกว่า หนุ่มสาว เฒ่าแก่ เด็กน้อย เริ่มตีวงล้อมเวทีแสดงแล้ว แม้ว่าจะตึกตื่น แต่ทุกคนก็มีที่ท่าว่ากระตือรือร้นที่จะได้ชมมหรสพ ซึ่งอาจจะนานที่ปีหนจะได้มีงานรื่นเริงกันสักที

หญิงชรานำทีมสาว 4 คนถืออุปกรณ์เครื่องเซ่นต่าง ๆ ออกมา
กลางลานเวที เริ่มพิธีกรรมด้วยการหยิบโน้มนผสมนี้ เอาน้ำจากขวด
ที่เจาะรูไว้เขย่าผสมลงไปในกระทงดอกไม้ ข้าว และขนม ผมเดา
เอาไว้ว่าน้ำในขวดนี้อัดลมต่าง ๆ นั้นคงจะเป็นเหล้าบั้ง หรือน้ำหอม
บั้ง เพราะประเพณีของพราหมณ์หรือฮินดูมักจะใช้เหล้าและ
น้ำหอมเป็นเครื่องบูชา หญิงชราทำปากพึมพำ ท่องมนต์คาถาอยู่
ชั่วครู่ ก็เป็นอันเสร็จพิธี

ดนตรีนั้นโหมโรงขึ้นก่อน ผมค่อนข้างจะตื่นตากับดนตรี
ของบาหลีมาก เคยฟังก็แต่ในเทปตอนเรียนดนตรีอปริยชิตอด มัน
ไม่สดเท่าที่ของจริง วงดนตรีเขานั่งกันล้อมรอบเวที หัวหน้าน้อง
นั้นนั่งตรงกลางหน้าเครื่องดนตรีที่คล้ายระนาดเครื่องใหญ่ที่สุด
ดนตรีเขาเกือบทั้งหมดเป็นเครื่องเคาะ เคาะโดยใช้ค้อน ๆ เล็ก ๆ
เคาะด้วยมือขวา ส่วนมือซ้ายคอยจับลูกระนาดเหล็กไม่ให้มีเสียง
กังวานเกินไป เวลาเคาะพร้อมกันค้อนเคลื่อนไหวไปมาบนลูกระ
นาด น่าดูทีเดียว

นอกจากระนาดเหล็กแล้วก็มีพวกฆ้องกลาง ฆ้องใบใหญ่ ฆ้อง
วงบางขึ้นใช้คนเล่นร่วมกัน 4 คนก็มี เครื่องดนตรีที่แปลกไปกว่า
เครื่องเคาะต่าง ๆ ก็มีขลุ่ย เสียงแหลมโหยหวน ใช้เป่ารับเชื่อมตอนที่
เครื่องเคาะทั้งหลายหยุด นักดนตรีทั้งหมดที่ล้อมเวทีอยู่ทั้ง 3 ด้าน
โดยรอบ ผมนับ ๆ ดูแล้วไม่น้อยกว่า 40 คน มีโห่พาราที่เดียว
การแสดงชุดแรก สาวน้อย 4 นางแต่งกายงดงาม ถือกระทง
ดอกไม้ ออกมาเต้นยักยักเยื้อง ทำคอทำตา และสะโพกส่ายไปมา
สวยงามมาก จบลงด้วยการโปรยดอกไม้ไปรอบ ๆ คิดว่านี่คงเป็น
เช่นรำอวยพรแบบของไทยนั่นเอง

ต่อไปก็เริ่มการแสดง แต่จะแสดงเรื่องอะไรนั้นผมไม่รู้ จะ
ว่าเป็นพวกบารอง ดันซ์ (Barong Dance) คือระบำสวมหน้า-

รูปบนดูศิลปะการตกแต่งทรงผม รูปล่างดูกระทงวิจิตรตรงงาม

กากที่เป็นหน้ายักษ์เขี้ยวยาวผมยาวก็คงไม่ใช่ เพราะที่ดูอยู่นี้ไม่ใช่
ระบำ แต่จับเป็นเรื่องราวแบบลิเก บางตอนก็มีตลกกันด้วยคำพูดที่
โต้ตอบกัน สังเกตได้จากที่คนดูฮากันครืน ๆ ยิ่งดึกยิ่งฮา

ถึงจะดูไม่รู้เรื่อง แต่ก็ประทับใจในลีลาการแสดง ซึ่งระหว่าง
การแสดงกับดนตรีของเขานั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาก มีการ
หยุดการเคลื่อนไหวและการเร่งจังหวะไปพร้อม ๆ กัน ศิลปะบาทลี
นี้ผมว่ามีทั้งความนุ่มนวล อ่อนโยน ดูโดดเด่น และบางครั้งก็รุนแรง
โครมคราม ทั้งนี้ก็คงจะได้รับอิทธิพลมาจากธรรมชาติที่เป็นเกาะ
นั่นเอง ที่ไม่รู้ว่าจะเมื่อไรจะโดนพายุ เมื่อไรจะโดนภูเขาไฟระเบิด
ดนตรีของบาทลีนั้นไม่มีท่วงทำนอง มีแต่จังหวะ เวลาเราฟัง
ดนตรีของเขา เราจะกะจังหวะหรือเคาะตามไม่ถูก เพราะเรา
ไม่รู้ว่าจะเขาจะหยุดเล่นเมื่อไร และเมื่อไรจะรื้อกันดังสนั่น บทจะแรง
ก็แรงขึ้นมาอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ย (ไม่มีปี่ขลุ่ยจริง ๆ) บทจะจบก็จบลง
อย่างห้วน ๆ ลักษณะดนตรีแบบนี้เองที่พวกตะวันตกหลงไหล
คลั่งไคล้กันนัก ก็มันแปลกแหวกแนวไปจากกฎเกณฑ์ดนตรียุโรป
เดอบุสซีเองก็ยังคงอดมาขโมยดนตรีของชาวใส่เข้าไปในดนตรีของ
ตัวเอง ทำให้งานของเขามีสีสันขึ้นอีกเยอะ เห็นไหมล่ะ ไม่ใช่
คนตะวันตกจะเป็นคนล้ำหลังต้องตามอย่างฝรั่งไปเสียทุกที ฝรั่ง
ตามกันเราก็มี เรื่องสำคัญด้วยนาที่ฝรั่งตามเรานี้ไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ

คินั้นเรากลับกันประมาณเที่ยงคืนกว่า การแสดงเพิ่ง
เริ่มไปได้ไม่นาน ดูท่าทีแล้วคงจะเล่นกันไปถึงสว่าง
ละมั้ง เพราะคนดูที่อยู่โดยรอบยังไม่มีทีท่าว่าจะหนีกลับไปนอนกัน
เลย ช้ายังมีเสียงเฮฮากันดังมากขึ้น

ร้านาเจ้าภาพแล้วก็คลำทางฝ่าความมืดกลับกันอีก เดินมาได้ครึ่งทาง เอ็งเต็ง ศิลปินสิงคโปร์บอกผมว่า จุ่มพลกับจุฬาตามหาผมอยู่ที่วัด ผมทำท่าเป็นคนกล้าจะเดินฝ่าความมืดย้อนกลับไป แต่เอ็งเต็งห้ามไว้ บอกว่าเดี๋ยวตามไม่เจอ สองคนก็คงลงมาเอง ผมค่อยโล่งใจที่ไม่ต้องกลายเป็นคนกล้าหาญแต่โดนผีบาทลีหลอกจนหัวโกร๋น

คืนนั้นจะว่าสนุกสนานได้ประสพการณ์ดี ๆ ก็จริงอยู่ แต่ประสพการณ์เลว ๆ สำหรับผมที่จะขอจำไว้ตลอดชีวิตก็คือ เรื่องปวดท้องฉี่ขณะที่อยู่ในวัดบาทลี โช...สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งนั้น ห้องน้ำก็ไม่มี ใครจะไปกล้ายืนฉี่ส่งเดช พลาดทำไปโดนเจ้าพ่อเจ้าแม่เข้าจะว่าอย่างไร ผมก็เลยนั่งตัวเกร็งท้องแข็งเอากลับมาปล่อยที่ Club Med ใครที่เป็นคนช่างสังเกต คงเห็นผมนั่งหัวสั่นตัวสั่นไปตลอดทาง บางคนอาจนึกว่าผมคงได้รับอิทธิพลจากศิลปะบาทลีมาละมัง คงไม่รู้ว่่าผมกำลังท้องแข็งใกล้จะตาย

๒. **เช้าวันรุ่งขึ้น (26 มีนาคม) ตามกำหนดการ เราจะเริ่มต้นทำงาน (ศิลปะ) กันได้ ศิลปินส่วนใหญ่ก็มากันพร้อมแล้ว คือทยอยกันมาจากประเทศต่าง ๆ ทุกวัน มีทั้งหมดที่พอนับได้ก็คือ จากอินเดีย 1 คน จากมาเลเซีย 5 คน มีทั้งช่างปั้นช่างเขียน การ์ตูนนิสต์ และนักเต้นระบำ จากญี่ปุ่นมีมา 2 คน เป็นจิตรกร และประติมากร สิงคโปร์มีมา 1 คน คือประติมากรเอ็งเต็ง แล้วจะตามมาอีก 1 คน ฟิลิปปินส์เป็นจิตรกร 2 คน ฮองกงก็มีจิตรกร 2 คน จากไทยแลนด์ 2 คน อินโดนีเซีย เจ้าของประเทศมากน้อย 15 คน แถมชาวฝรั่งเศสแะเวียดนามมาร่วมโครงการด้วย 1 คน รวมแล้วเฉพาะศิลปินที่มาร่วมก็ประมาณ 32 คน ที่ไม่มา**

เพราะมาไม่ได้จะด้วยเหตุผลใดก็ไม่รู้ มีเกาหลีสและจอร์แดน แต่ที่เพิ่มมานอกรายการก็มี อินเดียกับฝรั่งเศส ไม่นับรวมช่างภาพ นักหนังสือพิมพ์ นักเขียนประเทศต่าง ๆ ที่ตามศิลปินของตัวเองมาก็นับร้อยคน

อันว่าศิลปินนั้น ไม่ว่าจะอยู่ชาติใดเขาก็คือศิลปิน จู๊จี้จุกจิกไปหมดทุกคน พอมีที่ทำว่าจะเริ่มทำงานกัน แค่ว่าใครจะอยู่ตรงไหนก็วุ่นวายกันได้ไม่เบา คนนั้นจะเอาอย่างโน้น คนนี้จะเอาอย่างนี้ได้ก็ทางแล้วพอล้อยหลังก็กลับไม่ชอบใจเปลี่ยนใหม่ก็มี บางคนต้องการห้องทำงานเฉพาะ ไม่อยากให้ใครมารบกวนสมาธิ (จะมีได้อย่างไร) จมพลของเราต้องการแดดและหญ้า...แฮ่ เขาไม่ใช่วัชรอกนะครับ แต่เขาต้องปักเสาปักซุงที่ซื่อมากกลางสนาม ส่วนผมต้องการที่อับลมหน่อย ก็ไม่ใช่จะมาจุดเทียนทำพิธีกรรมที่นี้หรอก แต่ไม่อยากจะให้ลมพัดกระดาศที่เตรียมมาปลิวไปหมด

เราเดินหาที่กันทั้งวันรอบ Club Med หลายคนไปได้ที่ Mini Club ซึ่งเป็นที่สำหรับเด็ก ๆ จะไปทำกิจกรรมกัน มีทั้งเล่นเกม เล่นกีฬา วาดรูป เด็ก ๆ พวกนี้คือพวกที่พ่อแม่เอามาฝากไว้จะด้วยเหตุผลว่าจะต้องการให้ลูกได้เรียนรู้ในกิจกรรมเสริมทักษะหรือเพื่อลูกเต็มที่แล้ว ก็สุดเดา คนที่เป็นผู้ดูแลเด็กเป็นสาว 2 สาว คนหนึ่งเป็นชาวอินโดฯ เธอชื่อเทวี และอีกคนเป็นสาวไทย ผิวดำชื่อ "จิม" เธอกำลังรอจะเปลี่ยนที่จากบาหลีสไปอยู่ที่อื่น แต่ก็ไม่รู้ว่าจะไปอยู่ที่ไหน เห็นว่ายังไม่อยากจะจากบาหลีสไป เพราะจะต้องจากเพื่อนชายฝรั่งที่หมายมั่นว่าจะครองคู่กันด้วย เรื่องมันเลยเศร้า ๆ ซึม ๆ สำหรับเธอ

เวฟนี่ (จิตกรรมาเลเชีย) พาผมไปหาที่ทำงานในโรงยิมฯ ผมไปเตร่ ๆ ดู เห็นสาว ๆ และแก่ ๆ มาหัดยกแข่งยกขากันปรี๊ดปรี๊ด เต้นแอโรบิคด้านซตามเทปคาสเซ็ทที่เปิดได้ ผมซักจะ

ลึงเล แต่ก็คงปฏิเสธไม่ได้ เพราะจะกลับไปมินิคัลป์ ที่ก็คงไม่มีแล้ว
ตกลงผมเลยรับปากไว้ว่าผมจะอยู่ที่นี้ (ก็ได้) คงได้ดูสาว ๆ แต่งชุด
อาบน้ำเดินแอโรบิคไปด้วย เผลอ ๆ ผมอาจจะฝากตัวเป็นศิษย์
แอโรบิคเสียที่นี้ให้มันรู้แรดรู้กระบือไปซะเลย

ตกลงว่าวันนี้ผมพาวลีไปอีก 1 วัน ไม่ได้ทำงานเสียที่ ตก
กลางคืนตามโปรแกรมศิลปินจะต้องเตรียม Slide ผลงานของตน
ออกโชว์ แต่ปรากฏว่าโดนศิลปินเบี้ยว หลายคนยังไม่อยากเข้า
ประชุมให้เครียด ก็เลยงดโปรแกรมนี้เลื่อนไปวันหลัง ศิลปินทั้ง
หลายก็เลยได้โอกาสถือแก้วเหล้าโฉบไปทางโน้นที่ทางนี้ที่ได้อย่าง
อิสระเสรี

พอดีก็ได้ที่ รายการบนเวทีใหญ่เริ่ม อามาลหัวหน้าหมู่บ้าน
Club Med ก็ออกวาดลวดลายบนเวที แนะนำศิลปินนานาชาติกับ
แขกของ Club Med ทุกคนเมื่อถูกเรียกชื่อต้องปรากฏตัวบนเวที
ไม่ว่าผู้นั้นจะอยู่ในชุดอะไร ซึ่งส่วนใหญ่ทุกคนก็ไม่ได้เตรียมตัว
คืออยู่ในชุดสบาย ๆ รองเท้าแตะ ขาสั้น เตรียมจะเข้านอนแล้วทั้งนั้น
จุมพลนั้นขึ้นไปบนเวทีทั้งชุดกางเกงขาวเล ส่วนผมก็นุ่งขาสั้น
เป็นเด็กอนุบาลไปเลย ระหว่างการแนะนำเขาก็เปิดเพลงที่มีจังหวะ
สนุก ๆ สุดท้ายศิลปินที่ปรากฏตัวทุกคนก็ถูกหลอกให้เป็นต้นแบบ
ในการเดินระบำให้กับแขกที่ชมอยู่ข้างล่าง

คุณ ๆ โชคดีตามเคยนะครับ ที่ผมไม่สามารถถ่ายรูปตัวเอง
ในชุดเด็กอนุบาลต้นระบำมาให้ดูได้

ลิขสิทธิ์ในสิ่งพิมพ์นี้เป็นของสำนักพิมพ์และศิลปินผู้สร้างสรรค์
สงวนลิขสิทธิ์ไว้ให้ห้องอ่านหนังสือแห่งนี้ ห้ามทำซ้ำโดยไม่ขออนุญาต

ทะเลอันสวยงามและสาวที่สวยงาม

บรรดาศิลปินนานาชาติถ่ายภาพร่วมกับท่านผู้ว่าบาทลี

“ศิลปินใหญ่ ในพิธีเปิด”

เองก็พูดว่าลอร์ดซันก็กรซันนี่เริ่มก็ขี้อวดก็กลุ่ มีก็กลุ่ดมก็
 กิ่งนี้มันก็มีคนก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวด (กรซันนี่) นอนก็มีคนก็
 ๒๐M ดิบก็ ๒๐M ดิบก็ ๒๐M ดิบก็ ๒๐M ดิบก็ ๒๐M ดิบก็
 นพเรศเน (๒๐M) มีคนก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็
 ก็มแล้วก็มีคนก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็
 ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็ขี้อวดก็

ก

อย่างที่เคยเล่าให้ฟังแล้วว่า เข้าที่ Club Med นี้ เป็น
 เข้าแบบสบาย ๆ คือผมว่ามีน้อยคนที่จะตื่นขึ้นมาชม
 พระอาทิตย์โผล่ขึ้นจากน้ำทะเล อย่างว่าแต่ชมดวงอาทิตย์ขึ้นเลย
 บางคนชมดวงอาทิตย์ตรงหัวก็อาจจะไม่ทันด้วยซ้ำไป
 ยกตัวอย่างเช่น เพื่อนรัก จูฬา แก้วมงคลของผม อย่างอาหาร
 เข้าที่จัดเตรียมไว้ให้ที่ห้องอาหารใหญ่ชั้นบนนั้น ผมว่าจูฬากินไม่เคย

บน เชาละจุฬา แก้วมงคล ส่วนขวา
คนตัวดำ ๆ เชาละคุณนิบราฮิม จิตรกร
คนดังของมาเลย์

ทันเลยสักวัน สุดท้ายต้องไปกินรวมมือเข้ากับมือกลางวันในห้อง
อาหารบันยัน (Banyan) ที่เขาจัดสำรองไว้ให้กับคนตื่นไม่เช้า
ซึ่งต้องเดินไปอีกไกลเพราะอยู่อีกด้านหนึ่งของ Club Med

ตกสาย ๆ ระหว่างที่ผมพักจากการทำงาน (ศิลปะ) ผมจะพบ
กับจุฬาเดินปลิวลมมาแถวคาน์เตอร์บาร์ มาสั่งอาหารน้ำดื่มแก้
กระหาย

จุฬาจะสายหัวติก ๆ เมื่อพบผม “โอโฮ เมื่อคืนเกือบไม่ได้
นอนเลยคุณ”

“ทำไมล่ะ” ผมถามไปอย่างนั้นเพราะรู้อยู่แล้วว่าจุฬานั้นเพื่อน
มากและคุยกันได้ตึกตื่นทุกคืน จุฬาเคยเตือนผมว่าให้หลบพวกแขก
ให้ดี เพราะพวกนี้คุยน้ำไหลไฟดับ ซึ่งทำให้เราหลบออกมาได้ยาก
“เจอไอ้บ๊อบอีกแล้วซี” คืออิบราฮิม ฮุสเซน จิตรกรมาเลย์

ชายคู่ชัสนิมนุญ์ปุณ ทูลดขิ้นเขี้ยว
ส่วนคู่ล่างไม่ใช่คู่ชัสนิมนุน แต่คือ
ซูลี นักข่าวมาเลย์ และถาวร โก-
อุดมวิทย์ ภาพนี้ถ่ายที่ Cherating
คลับเมดท์มาเลย์

“ใช้ซิคุณ คราวนี้แยกว่าเดิมอีก” จุฬาสถายให้ฟัง “รู้ไหม
ไอ้ฮัมมันไปเที่ยวบอกใครต่อใครว่าจุฬาเป็นคนดี เป็นเพื่อนที่มัน
มาก ใครมีเรื่องทุกซักร้อนปวดหัว มาคุยกับเจ้าจุฬาแล้วหาย เมื่อคืน
เลยเจอเข้าไปอีกหลายคน มีเจ้าแขกซาอิลจากอินเดียอีกคน แต่มัน
น่ารักดีนะ”

จุฬาพูดไปอย่างคนที่มีอหยาศัย แล้วก็จิบวิสก็อย่างอารมณ์ดี
รอศิลปินมีปัญหาที่จะเข้ามาปรึกษาอีก

จี วิตของผู้คนที่นี้ดูมันช่างเรื่อย ๆ เฉื่อย ๆ ถูกใจผม
อย่างไรพิกล วันเวลาดูจะไม่รีบร้อน อาจจะเป็นเพราะ
ว่าไม่รู้จะรีบร้อนไปไหน คงเหมือนกับต่างจังหวัดของเรา คนงาน
ระดับต่ำสุดที่เป็นคนกวาดถูทำความสะอาดค่าแรงต่ำสุดเดือนละไม่

ก็ร้อยบาท พวกนี้สุขภาพ มารยาทดีและซื่ออายุ ส่วนใหญ่คนบาทลี
ว่างงานมากอยู่เหมือนกัน แต่คงเป็นเพราะอาหารการกินค่อนข้าง
สมบูรณ์ มีผักผลไม้มากมาย จึงพอจะอยู่ได้ ถ้าเป็นบ้านเราก็คงบอก
ว่าเก็บผักบุ้งผักกระเฉดข้างบ้านกินกันก็ได้ ไม่อดตาย

สำหรับที่พักแบบนักท่องเที่ยวกระจอกในบาทลีนั้น ห้องพัก
ราคาวันละ 2 เหรียญก็มี (30-50 บาท) การพักแบบนี้นักท่องเที่ยว
ฝรั่งชอบมากเพราะได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชาวบาทลีด้วย แต่สำหรับ
โรงแรมนั้นมีให้พักมากมาย ผมเข้าใจว่าทางราชการเขาจะจัดให้
ย่านธุรกิจโรงแรมนั้นอยู่ในกลุ่มเดียวกัน แยกตัวออกมาจากชาวบ้าน
ซึ่งก็เป็นความคิดที่ดี ที่นักท่องเที่ยวจะไม่ไปรบกวนชีวิตบริสุทธิ์
ของชาวบ้าน ซึ่งอาจจะทำให้ต้องเสียความบริสุทธิ์ไปได้ในเวลา
ที่รวดเร็ว

ที่ Club Med นี้ มองไปที่ไหนก็เห็นแต่คนญี่ปุ่น สอบถามดู
ได้ความว่าญี่ปุ่นนิยมมาเที่ยวแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกกันมากพอ ๆ
กับชาวฝรั่งเศส ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า บาทลีอยู่ไม่ไกลจาก
ญี่ปุ่นนัก ค่าใช้จ่ายก็ไม่แพง เขาเป็นว่าถ้าคนญี่ปุ่นคิดจะเดินทาง
ท่องเที่ยวในประเทศของตัวเอง อาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า
มาเที่ยวบาทลีก็ได้

คนญี่ปุ่นที่มาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเด็กสาว คู่ฮันนีมูนและเด็ก ๆ
คนแก่ ๆ ไม่ค่อยมี ซึ่งต่างไปจากฝรั่งที่มักจะมีแต่คนแก่หง่า ๆ
เท่านั้นที่มีโอกาสได้ท่องเที่ยว นั่นแสดงว่าทุกวันนี้คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่
ประสบความสำเร็จในด้านชีวิตการงานกันตั้งแต่อยู่ในวัยหนุ่มสาว
แล้ว ซึ่งเป็นที่น่าอิจฉารอเป็นอย่างมากสำหรับคนไทยอย่างผม
ที่มีอายุใกล้จะขึ้นเลข 4 แต่ก็ยังไม่มีโอกาสได้เดินทางท่องเที่ยวด้วย
เงินในกระเป๋าของตนเองเลย

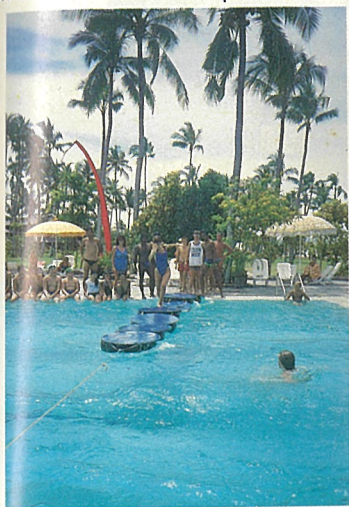
พูดถึงคนทำงานใน Club Med ที่เราเรียกกันว่า G.O.

นี่แหละหาดนวมของคุณกาญจนา ตาตี ๆ มองหาเอาเอง

แพ้นขอตีตของนายลัคก็เป็นที่คั่ง-
ไคล้ของสาว ๆ ส่วนข้างหลังแพ้นปลิว
ลมแสดงแบบโดยจุฬา

ติก ๆ และไม่เด็กกำลังสนุกกับสระน้ำ

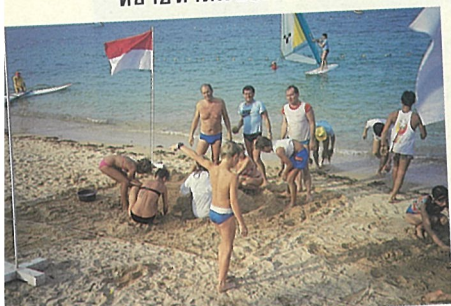

ท่านผู้ว่าฯ กำลังเปิดงาน ชุดขาวนั้นคุณอ๊อบคนตั้ง

โชว์ชุดนานาชาติมีชุดไทยแสดงแบบโดยหนูเพ็ญ

พี่ชายหาดมีประกวดก่อทราย

นางเสือดุตัวนี้คอยดักข่วนแขก

นั่น ดู ๆ ไปแล้วเหมือนกับเขาไม่ได้ทำงานกัน แต่ดู ๆ ไปอีกทีหนึ่ง พวกเขาก็ทำงานหนักกันเป็นบ้าเป็นหลังทีเดียว พุดไปแล้วก็งงใจใหม่ ใจ-คือผมเองก็ยังงง ๆ อยู่เลย จะอธิบายเพิ่มเติมว่า พวก G.O. ซึ่งมีอยู่มากมายหลายสิบคนและมีมากมายหลายแผนกนั้น ผมเห็น เธอทำงานกันหามรุ่งหามค่ำ มีกิจกรรมแปลกประหลาดให้ทำกันได้ ทั้งวันทั้งคืน

อย่างตอนเช้าตื่นขึ้นมาก็จะเห็น G.O. สาว ๆ แต่งตัวสวย คอยต้อนรับแขกอยู่บนห้องอาหาร พอตอนสาย ๆ ก็ไปอยู่ตาม เคาน์เตอร์บาร์ มาบริการรวมไปถึงร้านกิฟท์ช็อป ตกเที่ยง ๆ พวกนักนิยมกีฬาทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นแอโรบิคแดนซ์ ไปโลน่า วินด์เซิร์ฟ ยิงธนู บาสเกตบอล วอลเลย์บอล อะไรอีกก็พาที่พวก เธอจะคอยเป็นพี่เลี้ยงให้ จนเย็นย่ำค่ำมีตตรงบันไดทางขึ้นห้องอาหาร ก็มักจะมีโชว์ต่าง ๆ นานา เช่น วันหนึ่งก็มี G.O. ต่าง ๆ แต่งชุด ประจำชาติของตนออกมาแล้วก็มีย้ายติดไว้ว่าชาติอะไร ก็มีชาติไทย ด้วยโดยหนูเป็นนางแบบ บางวันก็แต่งกันเป็นแม่เสื้อสาวมาคอย ดักข่วนแขกที่เดินผ่านไปมา แม้ว่าจะดูอ่อนไปหน่อยแต่ก็ทำเอาเป็นที่รีดกราดกันดีเหมือนกัน

หลังจากนั้นตื่นตื่นก่อนคืน พวก G.O. ก็ยังต้องเป็นนักแสดง โชว์ต่าง ๆ บนเวที ในสระน้ำ เป็นนักร้องนักดนตรี และดีที่ สุด รายการสุดท้ายก็คือ เป็นนักเดินในมินิซิสโก้เรคซึ่งอยู่ชั้นล่าง แต่งานยุ่ง ๆ นำเวียนหัวของ G.O. เหล่านี้พวกเธอทุกคนทำ กันได้อย่างสนุกสนานทำกันได้เหมือนกับว่าเป็นชีวิตประจำวัน ผมถึงได้บอกว่าดู ๆ ไปบางทีก็เหมือนกับพวกเธอไม่ได้ทำงาน ทั้ง ๆ ที่งานเธอเยอะแยะทั้งวันทั้งคืน

G.O. ที่นี้เป็นหนุ่มสาวที่ได้รับคัดเลือกมาแล้วว่าจะต้องมี อธิยาศัยดี รักความสวยงามด้วยการทำตัวเองให้สดชื่นและสดสวย

อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะตอนกลางคืนนั้น จะถูกบังคับให้ต้องแต่งชุดราตรีสวย ๆ ทุกคืนมาร่วมสังสรรค์กับแขก ซึ่งถ้าใครที่รักสวยรักงาม รักสนุก ผมว่าก็ไม่ใช่ว่าเป็นหน้าที่ที่ลำบากลำบากอะไรนักกับการที่ต้องทำตัวสวย คอยยิ้มแย้มกับแขกทั้งวัน

เด็ก G.O. ที่ทำงานที่นี้เงินเดือนก็ตก 400-500 เหรียญขึ้นไป ซึ่งก็ดูพอสมควรแล้วและยิ่งเมื่อคิดว่า โอกาสที่จะใช้เงินใน Club Med นั้นมันน้อยมากด้วยแล้วก็คุ้ม วัน ๆ หนึ่งไม่ต้องใช้เงินอะไรในนี้ กินฟรีอยู่ฟรี คอยหาไอเดียสนุก ๆ มาเล่นกับแขกเท่านั้น ช้ายังอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกันกับแขก เพราะ G.O. ทุกคนคือเพื่อนของคนที่มาพัก ไม่มีแบ่งชั้นวรรณะ กินข้าวก็กินด้วยกันกับแขก ห้องพักก็เป็นห้องพักชนิดเดียวกับที่แขกพัก

G.O. ที่นี้จึงไม่ใช่พนักงานรับใช้ แต่คือเพื่อน หลักการนี้กระมังที่ Club Med ใช้เป็นอุดมการณ์เพื่อที่จะให้ Club Med ไม่ใช่เป็นเหมือนเช่นโรงแรมอื่นที่มีอยู่ทั่วไป

มีคนเขาบอกว่า G.O. บางคน ระหว่างฤดูทำงาน 6 เดือนนี้ พอกลับบ้านก็มีเงินเก็บเป็นแสนบาทเชียวนา

นายลักษณะหรือยอดชายลัคก็ หนุ่มรูปหล่อผิวดำ ชาวภูเก็ตมาเป็น G.O. อยู่ที่กีฬาทางน้ำ เขามีหน้าที่คอยหัดแขกให้เล่นเรือใบ วินด์เซิร์ฟ ตัวเขาเองเคยมีประวัติได้เป็นแชมป์ในการแข่งขันวินด์เซิร์ฟมาแล้วมากมาย

ยอดชายนายลัคก็มีอัธยาศัยดี น่ารักมาก โดยเฉพาะสาว ๆ ญี่ปุ่นนั้นดูโปรดปรานเขาเอามาก ๆ อาจจะเป็นเพราะนายลัคก็นั้นรูปร่างเป็นผู้ชายเต็มตัว ผิวดำ มีกล้ามเนื้อ หน้าตากะเดียดไปทางชาวเกาะแท้ ๆ ทั้งวันเขาจะนุ่งกางเกงว่ายน้ำตัวจิ๋วตัวเดียว เวลาอยู่บนบกก็จะมีผ้าผืนน้อยพันเอาไว้ ดูเซ็กซี่ไม่เบาทีเดียว นายลัคก็เลยมีแฟนคงไม่เว้นแต่ละวัน พอแขกกลับ นายลัคก็ก็จะได้รับของที่

ระลึกมากมาย หรือกลับไปบ้านแล้วส่งของกลับมาให้ก็มี ของที่ดีที่
เขาเคยได้รับก็คือกล้องถ่ายรูปอัตโนมัติรุ่นใหม่จากญี่ปุ่นก็มี
แหม เห็นนายลัคก็แล้วก็อยากจะย้อมตัวให้ดำ ๆ เสียจริง ๆ
ขัดข้องอยู่ที่ว่าไม่มีชุดกางเกงเช็กซีแบบของเขา จะขอหยิบขอยืม
เขามาใส่ ดีกว่าก็จะหาว่ามาแย่งแฟนกัน ไม่เอาดีกว่า เสียฟอร์มเรา
จริง ๆ ด้วย หนุ่มผิวดำที่นี้ชายดี (ผมหมายความว่าผู้หญิง
ฝรั่งและญี่ปุ่นชอบ) ผมเห็น G.O. ผิวดำชาวอินโดฯ คนหนึ่งที่
ประจำอยู่ที่โรงยิมฯ ซึ่งผมนั่งทำงานอยู่ ถ้าอยู่เมืองไทยคงเล่น
บเทนาคะนั่งได้อย่างเดียว แต่อยู่ที่นี้เขามีสาวฝรั่งมาจับทุกวัน
แล้ววันหนึ่งผมก็เห็นสาวฝรั่งนอนเปลือยอกให้ G.O. หนุ่มคนนั้นรอด
หลังนวดไหล่กัน ทำเป็นปกติเหมือนยังกับว่าไม่มีผมและคนอื่น ๆ
อยู่ในที่นั้น ผมก็เลยทำเหมือนกับว่าไม่มีเขาและเธออยู่ที่นั่นเช่นกัน
คือ ดูกันตรง ๆ

เรื่องเปลือยอกอาบแดดนี้ ฝรั่งชอบเสียจริง พอเจอแดดเป็น
ต้องเปลือยอกกันทั้งเต่ง คนญี่ปุ่นชะอีกที่ยังคงรักนวลสงวนตัว ไม่
ยอมเปลือยอกกันง่าย ๆ เดินไปตามชายหาดนี้ถ้าโชคร้าย (หรือดี)
ก็จะพลัดหลงเข้าไปในหมู่นักอาบแดด แล้วพอกว่าจะรู้ตัวก็เล่นเอา
หน้าชาต้องรีบถอยกลับ หรือไม่ก็รีบเดินผ่านไป เพราะการที่เรา
พลัดเข้าไปในหมู่นักอาบแดดนั้น ดู ๆ ไปก็ผิดมารยาทมากอยู่
ทีเดียว ถ้าเราไม่เปลือยด้วย

วันหนึ่งผมเดินกลับมาจากการลัดเลาะตามชายหาด (โปรด
อย่าเข้าใจว่าผมจะมาแอบดูพวกเปลือยอก เพราะไม่ต้องแอบก็ดูได้)
กลับมาเจอกับคุณกาญจนา เธอถามขึ้นว่า

“ไปหาด-นมมาหรือ”

ตอนแรกผมก็ยังไม่เฉลียวใจ พยายามนึกอยู่ว่าหาดนมอยู่

ตรงไหน พอดีคุณกาญจนาเธอทำทำยิ้ม ๆ ผมก็เลยเข้าใจ เกือบจะตอบเธอไปแล้วว่า

“ที่จริงไม่ใช่หาดนมหมอก มันหาดมะละกอต่างหาก” แต่ก็ไม่ได้ตอบ เตียวเธอจะหาว่าผมทะเล้ง

บิฉันอันว่าวันนี้ผมได้เริ่มทำงานศิลปะของผมแล้ว ผมใช้โตะบึงปองต่อกันเข้า แล้วเวฟนี้ (ประติมากรรมมาเลเซีย) หาไม้อัดมาให้อ่างรองบนโตะ เธอบริการผมดีมาก คอยเป็นห่วงเป็นใย ศิลปินญี่ปุ่น 2 คนคือ โยชิโอะ (หัวล้าน ๆ) กับ มาซาโอะ (มีหนวด) ทำงานอยู่ห้องเดียวกับผม ทั้ง 2 คนเป็นพวกบ้าหอบฟางคล้าย ๆ ผม คือเวลาทำงานเตรียมวัสดุอะไรต่ออะไรมาพะเรือพะรังทีเดียว สองคนนั้นบ้าหอบฟางมาจริง ๆ ด้วย งานของเขาใช้ไม้ไผ่และเส้นเชือก เขาหอบมาจากญี่ปุ่น

ผมเริ่มทำงานด้วยการเอาวัสดุสภาพเหระออกมา มีทั้งกระดาษสาจากเชียงใหม่ กระดาษชวาที่นักเซรามิคให้มา กระดาษแม็กกาซีนขโมยจากเครื่องบินการูด้า ต้นหญ้าแห้งขโมยจากไม้กวาดใน Club Med เส้นเชือกขโมยมาจากมาซาโอะ และทางมะพร้าวขโมยมาจากต้นมะพร้าวแถว ๆ นั้น รวม ๆ แล้วงานศิลปะของผมส่วนหนึ่งมาจากการแอบขโมยเอา ซึ่งผมว่าก็เข้ากันได้ดีกับบรรยากาศแมจิกของบาหลี่

ตกบ่าย ชูลี นักข่าวจากมาเลเซียมาสัมภาษณ์โดยมีจุฬาช่วยเป็นล่ามให้ ชูลีนี้แม้ว่าเธอจะอ้วนล่ำ หน้าตาไม่สะสวย แต่เธอน่ารักสุขภาพ เธอเคยเป็นคนทำหนังสือให้อิบบราฮิม ฮุสเซ็นเมื่อคราวที่เขาอายุ 50 ปี เมื่อ 2 ปีก่อนมาแล้ว

ดูไปแล้วหน้าตาเธอคุ่น ๆ เหมือนกับแม่สาวเกาะของ ฟรานซ์

นุยน ในเรื่อง South Pacific ก็คนที่ร้องเพลง BALI HI และ HAPPY TALK นั้นไง

จบรายการสัมภาษณ์ก็ออกเดินสำรวจที่ทำงานต่าง ๆ ของศิลปิน มีที่มินิคัลป์ซึ่งเป็นที่ทำกิจกรรมของเด็ก ที่นี่ศิลปินทั้งหลายกำลังตระเตรียมเฟรมกันยกใหญ่ จัดที่จัดทางกันคอกของตนเองไว้ นอกจากนี้ก็มีที่บันยัน ห้องอาหารที่อยู่ไกลสุดมีศิลปินทำงานอยู่ที่นี่

ส่วนจุมพลศิลปินไทย สถานที่ทำงานไม่รบกวนใคร แล้วก็ไม่มีใครรบกวน เพราะอยู่กลางลานกลางสนาม ที่ทำงานเขาอยู่กลางแจ้ง

ผมตามหาจุมพลเพราะจะถามว่าได้ตันซุงผ่าซีกมาหรือยัง เรื่องนี้ต้องขอนินทาคนบาทลีสักหน่อย ซึ่งความจริงไม่อยากจะนินทาเลย เพราะคนบาทลีนี้น่ารักมากเท่าที่ได้เห็นมามีก็คราวนี้ละ ก็ตอนที่ไปซื้อตันซุงกัน อาบิงคนขายก็ตกปากรับคำอย่างดีว่าจะตัดให้เสร็จเรียบร้อยตามแบบที่จุมพลเขียนไป โดยจะขนใส่รถมาทิ้งไว้ให้ที่ Club Med เลยในวันรุ่งขึ้น แต่จุมพลรอแล้วรออีก ข้ามเข้าไป 3 วันแล้ว ซุงก็ยังไม่มา จุมพลซักจะโมโหบอกว่า “เออ ไม่มากูก็ไม่ต้องทำอะไร กินกับนอนอย่างนี้ก็สบายดีเหมือนกัน”

อันนี้จึงเป็นบทเรียนที่ดีว่า ถ้าจะซื้ออะไรที่นี้ โปรดอย่าจ่ายเงินก่อน เพราะถ้าเงินไปเร็วงานจะมาช้า

ผมมาที่เนินโล่ง พบจุมพลขึ้นเสาเอกเสาโทเรียบร้อยแล้วก็เลยโล่งใจแทนเขาที่ไม่ต้องนอนเอาฟุงไปร่วมแสดงกับศิลปินอื่นเมื่อถึงวันเปิดงานนิทรรศการ ซุงที่ถูกผ่าเป็น 2 ซีก ปักห่างแยกจากกัน คล้ายกับประตูของบาทลีจุมพลอธิบายให้ฟังว่า พอเสร็จแล้วจะมีการเดินไปรอบ ๆ งานของเขาด้วย อย่างที่เขาเรียกว่า performance

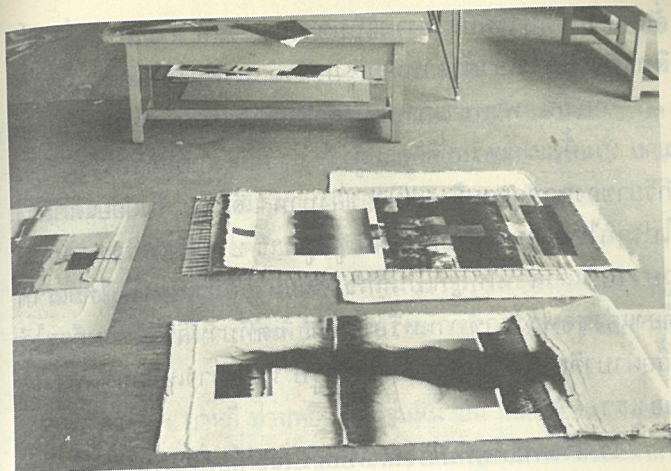

ที่มินิคัลบ พวกเด็ก ๆ กำลังวาดรูปโชว์ท่านผู้ว่า

ผมแก้มองเห็นว่า “ทำเสร็จแล้วนายขนกลับไปบ้านด้วยนะ
สูงแค่ 3 เมตรกว่า ๆ เอง”

จุมพลบอกว่า “เฮ้ย ภูเขาดีวะ ภูเขาให้มันไว้ทีนี้เลย”

ยี่วันนี้ (27 มีนาคม) จะมีพิธีเปิดงาน FIRST CLUB
BOMED ASIAN ARTS FESTIVAL IN BALI เป็นพิธี
เปิดอย่างเป็นทางการ โดยผู้ว่าราชการบาห์ลี Prof. Dr. Ida
Bagus Mantra ท่านผู้ว่าฯ คนนี้เป็นมุสลิมแล้วก็ได้เป็นคนบาห์ลี
แต่รัฐบาลส่งให้มาอยู่ที่นี้นานแล้ว จำได้ว่าเมื่อคราวสมเด็จพระเทพ-
รัตนฯ เสด็จฯ บาห์ลี ท่านผู้ว่าฯ คนนี้ก็เป็นคนรับเสด็จ แสดงว่าอยู่
มานานจริง ๆ ท่านอาจจะวี ๆ รอย ๆ ดูผู้นำของประเทศเพื่อนบ้าน

งานศิลปะของผมที่ทำเสร็จแล้วในโรงแอโรบิคดานซ์

บางประเทศอยู่ก็ได้ เห็นบางประเทศอยู่กันได้ตั้ง 7-8 ปี ท่านก็เลยอยู่ต่อไปมั่ง

ท่านผู้ว่าฯ คนนี้ มีข่าวกระชิบกะพริบมาว่าประวัติของท่านไม่เบา แต่ไม่เบาอย่างไรไม่บอก เพราะผมยังอยากจะไปเที่ยวบาหลี่อีก ถ้ามีโอกาส

ความจริงวันนี้เป็นเพียงวันเปิดงานเท่านั้นยังไม่มีผลงานอะไรออกโชว์ เพราะศิลปินแต่ละคนเพิ่งจะเริ่มทำงานกัน ยังไม่มีใครได้เป็นชิ้นเป็นอันเลยซักคน จึงเป็นอันว่าพิธีเปิดวันนี้เท่ากับว่ามาเยี่ยมสตูดิโอของศิลปินกันนั่นเอง

ผมชอบใจพิธีการต่าง ๆ ของที่นี่มาก (ไม่รู้ว่าจะต้องชมบาหลี่หรือ Club Med) เวลาจะมีงานอะไรก็มักจะประดับประดาทางทิวปลิวไสว ตกแต่งสถานที่กันอย่างจริงจังด้วยวัสดุพื้นบ้าน เช่นใช้ทางมะพร้าวสานให้เป็นโมบายล์ เอาดอกไม้พื้นบ้าน เช่น ดาวเรือง

ล้นทม มาจัดระดับสวยงามแบบชาวเกาะดีแท้ ตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ก็จะมีการเอาผ้าตาหมากรุกขาวด้ามพันไว้ในศาล

ตกเย็น พวกช่างภาพหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ก็มากันมากมาย รวมทั้งแขกหรือที่ติดตามผู้ว่าฯ มา ผมสังเกตเห็นการแต่งตัวและกิริยาของพวกคุณหญิงคุณนายของบาทสีแล้ว ดูจะไม่ค่อยแตกต่างไปจากไทยแลนด์เราเท่าไรนัก ดูหรูหรา ประดับเพชรพลอยกัน วูบวาบ แล้วส่วนใหญ่ก็เป็นนักชาตินิยม คือถ้าเป็นของไทยเราก็ต้องแต่งชุดพระราชทานหรือชุดไทย แต่ที่บาทสีนี้ ผู้ชายก็จะใส่เสื้อผ้าบาติก ผู้หญิงก็จะแต่งเสื้อรัดรูป นุ่งถุงยาวเหมือนชุดทางใต้ของเรา

เราเริ่มพิธีกันที่บริเวณ Mini Club คือที่ที่ส่วนใหญ่ศิลปินทำงานกัน พิธีกรสาวชาว Club Med ตัวเล็ก เธอพูดได้ 3 ภาษา เวลาที่เธอจะกล่าวอะไรแต่ละที เธอก็จะเริ่มตั้งแต่ภาษาของเธอเอง คืออินโดนีซ์ แล้วก็ตามด้วยภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษ ออกจะนำเสนอสารเธอที่ต้องประดักประเดิดเวลาพูดอินโดนีซ์ แล้วไปต่อฝรั่งเศส ซึ่งทั้งสองภาษานี้ต้องพูดเร็วรัวกว่าที่จะพูดเสร็จทุกภาษา เล่นเอาเธอหอบแฮ่กแฮ่ก

ประธานเปิดงานใด ๆ ก็ตามในโลกนี้ ก็คงจะต้องทำกิจกรรมที่น่าเบื่อเหมือน ๆ กัน แบบนี้ทั้งนั้น คือจะต้องมีอ่านรายงานแจ้งประธาน และประธานก็ต้องกล่าวตอบโดยควักสารจากกระเป๋า เรื่องแบบนี้เคยมีอุบัติเหตุซ้ำ ๆ เกิดขึ้นบ่อย ๆ ถ้าท่านประธานนั้นจะต้องเดินทางไปเปิดงานอีกหลายที่ ดังเช่นเคยมีท่านอดีตนายกรัฐมนตรีของท่านหนึ่ง เคยมาเปิดงานแสดงศิลปะที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ไม่รู้ว่าทส.ของท่านบอกผิด หรือว่าท่านจะลืมนึกไปว่าสารกล่าวตอบในพิธีเปิดงานศิลปะอยู่กระเป๋าซ้ายหรือขวา ท่านจึงหยิบเอาสารกล่าวตอบในพิธีเปิดสมมนาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

จักรออกมา อ่านไปได้สักครู่ท่านคงรู้สึกทะแม่ง ๆ จึงหยุด ผมว่างานนั้นยังงี้ ๆ ทส. ของท่านคงโดนเล่นงานแน่ ๆ

นอกจากท่านผู้ว่าฯ จะอ่านสารานานหลายหน้าแล้วก็มีพิธีเปิดอย่างแรก ผมไม่รู้ว่าผู้ว่าฯ ท่านไปทำอะไรที่ป้ายดอกไม้หน้างาน ผมแทรกคนเข้าไปไม่ถึง อย่างที่สอง ท่านก็มาตัดริบบิ้น

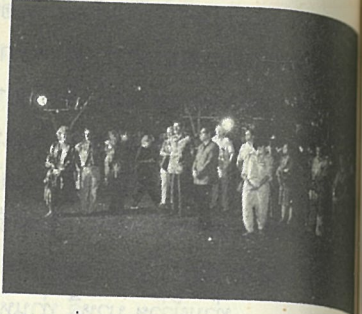
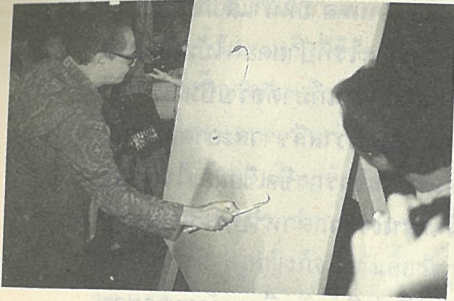
อย่างที่สาม เขาเตรียมเฟรมชิงแคนวาสสีขาวสะอาดสะอาดอ่านขนาดใหญ่ไว้ ให้ท่านผู้ว่าฯ แปลงตัวเป็นจิตรกรขีดเขียนอะไรลงไป ชักหน่อยพอเป็นพิธี ซึ่งพิธีนี้น่าสนใจมากสำหรับการเปิดงานศิลปะ

ท่านผู้ว่าฯ บาทลี ท่านหยิบพู่กันจุ่มสีน้ำมัน สีแดงด้วยมาดของศิลปินใหญ่ ท่ามกลางการมุงดูอย่างเนืองแน่นของนักข่าวและแขกผู้มีเกียรติที่อยากจะรู้ว่าท่านผู้ว่าฯ จะวาดรูปอะไร

ผู้ว่าฯ ท่านตั้งสมาธิอยู่ชั่วอึดใจ ก็เริ่มลากเส้นสีแดงลงบนแคนวาส เป็นรูปคล้าย ๆ เลข 2 เสียงผู้คนที่อยู่ใกล้ขีดสวมนวิญญานนักชะเลียร์ ยิ้มแย้มปรบมือกันกราว พร้อมกันกับที่นักข่าวนักหนังสือพิมพ์พากันส่ายหัวเดินออกมา ที่แรกผมก็ไม่ติดใจอะไรหรอกครับ

กระทั่งจุฬามากระซิบในตอนหลังว่า ที่ผู้ว่าฯ บาทลีวาดลายเส้นลงไปบนแคนวาสนั้น คือสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองที่ท่านสังกัดอยู่ มิน่าเล่าถึงได้มีทั้งเสียงปรบมือและเสียงฮา (ป่า)

ผู้ว่าฯ บาทลีกำลังสวมบทศิลปินใหญ่

แขกเหรื่อประดาคุณนายที่มาในงาน

ทำงานกัน พิธีกรรมของคณะสงฆ์ที่วัดร้าง...
สบวนแห่ในเมืองคูตา

กระดิ่งดนตรีดังแว่วอยู่ทั้งวันใน Club Med ถ้ำลมยังพัดอยู่

เที่ยวไปในคุตา

อันพิริเปิดงานศิลปะของที่นี่ ดูจะเป็นที่เอิกเกริกไม่เบา
เน้นไปในทางที่เป็นพิธีการ และดูหรูหราให้เกียรติกับ
แขกหรือที่มาร่วม และรวมทั้งให้เกียรติแก่ศิลปินนานาชาติทุกคน
เป็นอย่างดี

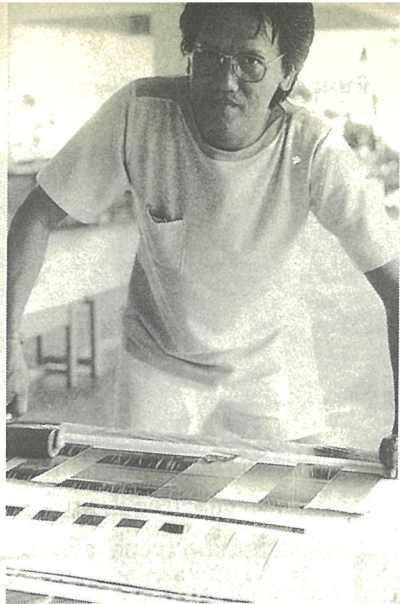
อาจจะเป็นเพราะว่า ประธานเปิดคือท่านผู้ว่าฯ บาทลีคนนี้
เป็นผู้ยิ่งใหญ่ และเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียง ทำให้ Club Med
จำเป็นต้องต้อนรับเป็นอย่างดี คือว่าถ้าไม่ถูกกับผู้ว่าฯ ซึ่งเปรียบ
เสมือนเจ้าของบ้านเสียแล้ว Club Med ก็คงจะลำบากใจอยู่เหมือนกัน
อีกประการหนึ่ง เรื่องหน้าใหญ่ นั้นต้องยกให้ Club Med เห็นมีงาน
อะไรแต่ละที่ต้องเป็นที่เอิกเกริก เรื่องที่จะทำกระเจอนั้นไม่มี ยิ่ง
เป็นงานครั้งแรกที่เกี่ยวกับศิลปะด้วยแล้ว ถ้าทำได้ดีก็เท่ากับเป็น
การประชาสัมพันธ์ Club Med โดยที่ไม่ต้องเสียค่าโฆษณา...
ว่ามั๊ย

ดูเหมือนว่างานเปิด FIRST CLUB MED ASIAN ARTS FESTIVAL BALI จะเปิดกันทุก ๆ แห่งหน ใน Club Med พอตัดใบตัดริบบิ้น ท่านผู้ว่าฯ ไปเขียนรูปสัญลักษณ์พรรคการเมืองบนเฟรมขาวสะอาดแล้ว แยกหรือทั้งหลายก็พากันเดินตามท่านประธานไปเยี่ยมศิลปินต่าง ๆ ที่คอยประจำอยู่ที่งานของตน ส่วนใหญ่แล้วศิลปินก็ทำงานกันที่มีนิลสนั่นน่เกือบทุกคน จึงไม่ยากที่ประธานจะเดินวนเวียนไปดู ทางผู้จัดเขาก็ยังเตรียมศิลปินพื้นบ้านของบาหลีไว้ต้อนรับด้วย บางคนก็มานั่งสาธิตการแกะสลักไม้ทำดอกไม้ประดิษฐ์เขียนรูปเขียนผ้าแบบบาหลี รวมทั้งเด็กเล็ก ๆ ที่พ่อแม่พามา แต่งตัวกันสวยสดงดงาม ทำให้ดูเป็นงานเป็นการขึ้นเด็ก ๆ นั่งล้อมวงเตรียมตัวเขียนรูปให้ท่านผู้ว่าฯ ดู

จากนั้นก็พาผู้ว่าฯ เดินลัดทุ่ง...เอ๊ย ลัดสนามไปดูเสาเอกและเสาโทของจุมพลศิลปินไทยแล้วจึงอ้อมไปดูห้องทำงานของผมกับที่ยุ่นที่โรจยิมฯ เสร็จแล้วจึงเดินทะลุไปสนามหญ้าอีกด้านหนึ่งซึ่งเขาจัดเลี้ยงค็อกเทลปาร์ตี้กันที่นั่น ก่อนจะเดินเข้าไปในงานก็มีสาว ๆ บาหลีแต่งชุดประจำชาติ ยืนกันเป็น 2 แถว คอยโปรยดอกไม้ให้กับแขกที่ผ่านมา กลับตานึกภาพว่าเราเป็นเหมือนบุคคลสำคัญสักคนก็ครีมีดีเหมือนกัน

งานเลี้ยงค็อกเทลนี้ ที่น่าสนใจก็คือดนตรีบาหลีอีกนั่นแหละ เขาขนเครื่องกันมาเอ็กเกริกทำให้ดูเป็นงานในบาหลีจริง ๆ ไม่ใช่ที่ภูเก็ท การจัดงานเลี้ยงเขาก็ทำได้ไม่ยาก สังเกตเห็นเจ้าหน้าที่เอาโครงไม้คล้ายชิงช้าขนาดใหญ่มาตั้งไว้ เอาผ้าปูแล้วจึงเอาบรรดาเครื่องดื่มอาหารวางไว้บนชิงช้า ซึ่งจัดทำไว้รอบสนามมากมายหลายสิบตัว ผมเห็นเครื่องดื่มที่เตรียมไว้ใส่แก้วสวย ๆ น้ำสีสดใสแล้วก็นึกไม่ออกว่าจะกินกันหมดได้อย่างไร แต่ก็พีบเดียว แยกทั้งหมดของ Club Med ซึ่งคงจะได้รับเชิญให้มาเกี่ยวข้องกับงานเปิด

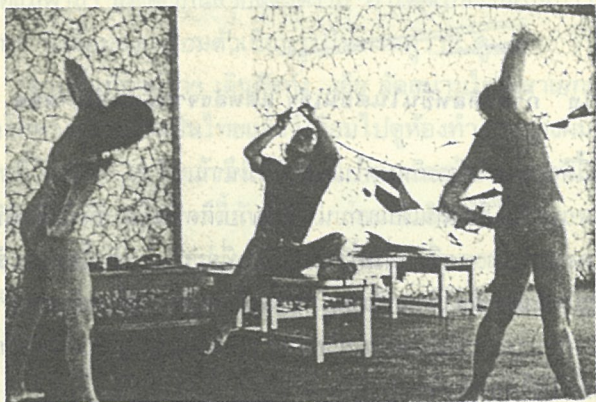
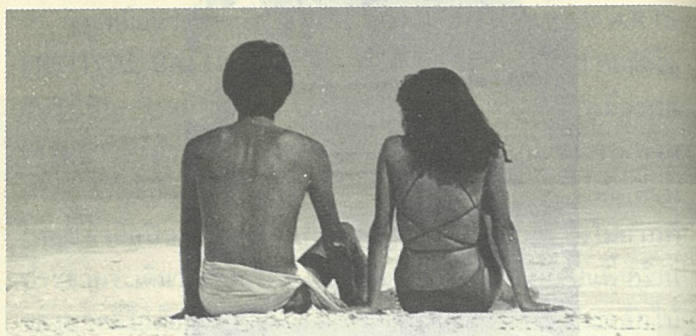

ผมไข กำลังตีลทขึ้นในตอนเช้า แต่หลังจากนั้น เล่นตลอด

ครั้งนี้ด้วยลงมาร่วมก็หมดในเวลาที่ไม่นาน

และก็มีเรื่องตื่นเต้นแถมน่าเสียดายเกิดขึ้นคือ ชิงช้าตัวหนึ่ง
เกิดหงายท้อง เครื่องตีมทั้งหมดคะเนที่อยู่บนชิงช้านั้นคงจะสัก
50-60 ถ้วย ลื่นไหลลงไปอยู่กับพื้นทั้งหมด นี่ถ้าพรรคพวกที่
ศิลปากรมาคงจะต้องโห่กันเกรียวกราวที่ต้องมาสูญเสียทรัพยากร
ทางน้ำไปโดยใช่เหตุ

ทหลังจากวันเปิดงานมหกรรมศิลปะผ่านพ้นไปแล้ว
ศิลปินทุกคนก็ก้มหน้าก้มตาทำงานกันอย่างขะมักเขม้น
เอาเป็นเอาตาย จะมีก็แต่สมาชิกจากไทยแลนด์เท่านั้นที่ดูจะ
เป็นศิลปิน (หนุ่ม) เจ้าสำราญที่ไม่ค่อยอยู่ในที่ทำงานเท่าไร เดวิด
เตรตระเวนไปในที่ต่าง ๆ ทั่วไป จุมพลนั้นแน่นอนละ พอเขาปักเส

อะไรจะมาสบายเท่า ทำงานศิลปะไปดูสวาว ๆ
เปลี่ยนหน้ากันมาเต้นแอโรบิคไปด้วย

สองต้นลงหลุมไปได้ก็เท่ากับงานเสร็จไปแล้วเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ จะเหลือก็แต่ว่าตัวเขาจะต้องไปแสดงอะไรต่อมิอะไรที่เสานั้น และนั่นก็หมายความว่าจะต้องนัดผู้คน (มาดู) กันอย่างเป็นทางการจะลักษณะเสียก่อน เขาจึงจะแสดงได้ ไม่ใช่ไปแสดงกับที่ว่างเปล่าให้ผีดู

ส่วนศิลปินไทยอีกคนคือผมนั่น ใ้เรื่องการทำงาน (ศิลปะ) ของผมมันหวานหอมมาก ผมตื่นแต่เช้าอยู่แล้ว พอฟ้าสว่างตีห้าตื่นขึ้น 6 โมงก็มาเตร็ดเตร่ที่โต๊ะทำงาน จัดโน้ตวางนี้กับเศษวัสดุที่ขโมยหยิบฉวยเขามา จนถึง 7 โมงครึ่งก็ขึ้นไปกินอาหารเข้าที่ห้องอาหารกินเสร็จก็กลับมาปะติดปะต่องานที่วางไว้ติดกาวก็ติดผืนก็อยู่แปล็บเดียวก็เสร็จ คือว่างานที่ผมทำอยู่นี้ผมได้เตรียมอุปกรณ์ที่ไม่ต้องใช้น้ำมัน สีอะไรที่ต้องวาดต้องเขียนให้มันหนีบหนีบแห้งช้าน่าเบื่อ ผมใช้วัสดุที่สวย ๆ เช่น กระดาษสา กระดาษชวา รูปภาพใบไม้ ผม เชือก อะไรอย่างนี้ ปัดปะ ไม่นานก็เสร็จ วันหนึ่งสรุปแล้วตั้งแต่ 6 โมงเช้าจนถึง 9 โมงครึ่งผมเสร็จงาน 1 ชิ้น ในขณะที่ศิลปินคนอื่นทำกันจนเปิดงานมหกรรมแล้วงานชิ้นเดียวยังไม่เสร็จก็มี นี่ไม่ใช่คุณนะ ศิลปะนั้นไม่ใช่เหมือนวิ่งแข่งว่าจะต้องเสร็จเร็วถึงจะดี ผมเพียงแต่จะคุยว่า ผมเป็นนักวิ่งเร็ว วิ่งช้าไม่เป็น...ก็เท่านั้นแหละ ไม่ใช่ไม่

ระหว่างที่ผมทำงานอยู่จน 9 โมงครึ่งทุกวัน ผมทำงานอยู่ด้วยความสงบเงียบ มีสมาธิ มีความสุขยิ่ง เพราะคนที่ Club Med นี้ยังไม่ตื่นกัน จึงไม่มีใครมาคอยด้อม ๆ มอง ๆ มาซักถามไถ่โน่นทำอย่างไร ไถ่นี้คืออะไร พอผมทำงานใกล้จะเสร็จ ไม่นานพวกนักแอโรบิคแดนซ์ก็หอบหิ้ววิทยุคาสเซ็ทกันมาแข่งแข่ง เริ่มดัดแข้งดัดขา กันตามจังหวะเพลง ถึงตอนนั้นผมก็ต้องเสร็จงานแล้ว นั่งดูเธอ ๆ เต้น ๆ ก็อย่างสบายใจ จนผมเบื่อแล้วผมก็จะออกตระเวนไปทั่ว Club Med แล้วก็ไม่มีอะไรอีกเลยจนมืดค่ำ ชีวิตนี้มีความสุข

สบายเหลือเกินจนกลับมาเมืองไทยแล้ว ยังนึกอิจฉาตัวเองในเวลานั้น อยู่เลยว่าทำไมถึงเป็นศิลปินเจ้าสำราญได้ขนาดนั้น

คุณกาญจนา ล่ามกิตติมศักดิ์ของผม พร้อมด้วยคุณพี่ทัตทรง และน้องเอ็นลูกชาย เดินทางกลับไปแล้วเมื่อวันเสาร์ ผมก็เลยขาดล่าม (คุณกาญจนา) และช่างภาพประจำตัว (คุณพี่ทัตทรงจาก นิตยสารสเกล) คุณกาญจนากลับกรุงเทพฯ เลย แต่คุณพี่ทัตทรงเธอ จะแวะเที่ยวจากการ์ตาก่อน

ผมนั่นเป็นคนมีบุญ พอคุณกาญจนากลับผมก็มีล่ามกิตติมศักดิ์มาช่วยอีกคนคือคุณแก๊ปหรือคุณกาญจนา สปินด์เลอร์ จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ผมเคยพบคุณแก๊ปครั้งหนึ่งแล้วที่บ้าน แดเนี่ยลที่กรุงเทพฯ ซ้ำเลื่องด้วยหางตาปริาดเดียวก็รู้ว่า คงจะสนุกแน่ถ้ามาเจอคุณแก๊ปที่นี่ แล้วก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ เพราะคุณแก๊ปกับผมนั้นติดกันแจ จนใคร ๆ คิดว่านี่คงเป็นคู่ควงกันมา จะรู้สึกผิดปกติก็ตรงที่ว่า ฝ่ายชายนั้นเป็นใบ้ ส่วนฝ่ายหญิงนั้น หัวเราะได้หัวเราะดีทั้งวันทั้งคืน

ที่ Club Med นี้ บรรยากาศมันเรื่อยเฉื่อยอย่างที่เคยบอกไปแล้ว แต่บทจะมีอะไรเกิดขึ้นก็บู๊บปั๋วรวดเร็ว อย่างไม่น่าเชื่ออีกเหมือนกัน คนมาอยู่ที่นี้จะต้องช่างชอกแซกตา เป็นสับประรดสักหน่อยจึงจะเห็นอะไรดี ๆ อย่างผมเองนั้นผมไม่ใช่คนอยู่กับที่ ชอกแซกเดินตระเวนไปทั่ว ก็เลยได้พบเห็นอะไรบ่อย ๆ ผมว่าศิลปินคนอื่นที่มัวก้มหน้าก้มตาเขียนรูปตามเวลาราชการนั้น ไม่ได้เห็นอะไรมัน ๆ อย่างผมหรอก

เย็นวันเสาร์ ผมออกตระเวนลัดเลาะเลียบชายหาดซึ่งเป็นกิจกรรมปกติ ก็ได้เจอกลุ่มคนขนาดใหญ่อยู่ที่ชายหาด กำลังตั้งปะรำ

นักดนตรีกำลังตีตุงหนังทำเสียง
กบร้อง

ระบำกบเป็นที่ยื่นชอบของเด็ก ๆ

นางรำในงานวันเกิดหนุอาเลีย

ใครไปหาดคูตำระวังโดนจับตักเป็ย

เด็ดสวย สนามเขียวใน Club Med

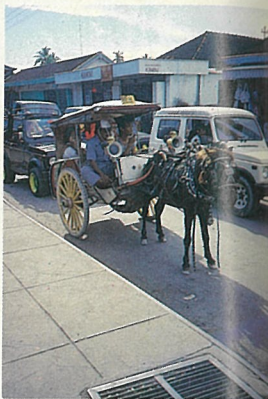
บรรยากาศสวดขีมีบูชาเจ้าแม่ทะเลริมหาดนูชาตัว
เทศกาลบุญอย่างนี้มีอยู่ตลอดปี

รถม้าในคูต้า

ที่อยู่ข้างหน้าเป็นงานของโยชิโอะ แต่ที่อยู่ข้าง
หลังเป็นแอโรบิคยัก

ขักรงอย่างนี้แสดงว่ามีงาน

พิธีกัน เป็นคล้ายกับศาลชั่วคราว บนแคร่ศาลนั้น ชาวบ้านก็เอากะทงเครื่องเช่นมาบูชาแล้วก็วางไว้เต็มไปหมด บนศาลก็ประดับธงทิวปลิวไสว ส่วนชาวบ้านบาหลินั้นก็แต่งตัวกันสวยงาม นั่งหันหน้าออกสู่ทะเลโดยมีหัวหน้าส่งเสียงร้อง ท่องมนต์ไปอย่างเจี๊ยบ ๆ

พิธีอย่างนี้เห็นแล้วก็ให้ความรู้สึกแปลก ๆ ดูน่าตื่นเต้นและขลัง ๆ อย่างไม่พิกล สอบถามได้ความว่า เขาทำพิธีไหว้เทพเจ้าแห่งทะเล ผมได้ภาพสวย ๆ หลายภาพ เป็นภาพของความสงบที่มีแสงแดดยามเย็นไล่ไปบนหาดทราย ภาพของผู้คนที่แจ่มใสเบิกบาน ผมจึงเดินตระเวนถ่ายเสียซ้ำปอด มารู้เอาตอนที่เขาเสร็จพิธีแล้วว่า ห้ามคนเดินไปข้างหน้าประจำพิธีเด็ดขาด

“แล้วเป็นไรไหมเนี่ย ผมเดินไปมาตั้งหลายเที่ยว นึกอยู่แล้วเซียว สงสัยทำไมไม่มีคนมาอยู่ด้านหน้าเลย”

“ไม่เป็นไรหรอก นักท่องเที่ยวไม่เป็นไร”

ค่อยโล่งใจไปหน่อย มาที่นี่ผิดผีหลายทีแล้ว ผ่านทุ่งหลุดในวัดก็ทีหนึ่งแล้ว

พื่อพิธีไหว้เทพเจ้าแห่งทะเลจบแล้ว ยอดชายนายลัคก็ว่างงานพอดี ก็ชวนผมกับจุพานั่งเรือเร็วไปในหมู่บ้านที่พวกเราหมายตาไว้นานแล้ว แต่คิดว่าถึงอย่างไรก็คงไม่ได้ไป เพราะเดินไปไม่ถึงแน่ คราวนี้ได้เรือเร็วก็รีบตักปากรับคำกระโดดขึ้นเรือกันทันที

เราลัดเลาะเลียบชายฝั่ง มองเห็นหาดอยู่ไกล ๆ แต่ละหาดที่ผ่านไปมองเห็นชาวบาหลิกำลังตั้งศาลทำพิธีบูชาทะเลกันหลายแห่ง ชาวบาหลินี้ช่างมันคงอยู่ในพิธีกรรมเสียจริง ๆ

เราออกไปได้ไกลพอสมควร นายลัคก็ก็เลี้ยวเข้าจอดที่

ชายหาดแห่งหนึ่ง มีร้านอาหารเล็ก ๆ ดูเขาคงจะสนิทสนมกับที่นี่ดี หลายคนเข้ามายิ้มแย้มถามสารทุกข์สุกดิบ

ลัคก็แนะนำเจ้าของร้านให้รู้จักผมว่า ผมเป็นคนไทยมาจากกรุงเทพฯ ซึ่งในตอนแรกเขาไม่คิดว่าเราสองคน (ผมกับจุฬา) จะเป็นชาวต่างชาติ เพราะดูแบบมั่ว ๆ กล่อมเกลี้ยงโมเมว่าเราสองคนเป็นบาทลีไปก็ได้ อาจจะเป็นเพราะอยู่มาหลายวันแล้ว ผิวก็ชักจะเริ่มด้ามืดลงทุกที

พอชายหนุ่มเจ้าของร้านรู้ว่าเรามาจากประเทศไทย เขาก็ทำตัวเป็นคนมักจี่ขึ้นมาทันทีว่าเขารู้จัก “แกเล็กซี่” เขารู้จักดี ผมเองก็ชักจะงง และรู้สึกเสียใจที่ทำให้เขาเสียน้ำใจ ที่ฉันไม่รู้จักในสิ่งที่เขารู้จัก หรือว่าเขาจะเข้าใจผิดว่าผมมาจากดาวดวงอื่น ผมพยายามนึกว่า เอ...อะไรในเมืองไทยที่มีชื่อเป็นอย่างนี้ก็เห็นมีแต่โรงอาบอบนวดบ้าง ซ็อบาร์ไนต์คลับบ้าง สถานที่อย่างนี้คงไม่โด่งดังมาถึงบาทลีหรอกน่า

พอดีนายลัคก็ไหวทัน จึงกระซิบบอกว่า

“เขาหมายถึง นักมวยนะพี่”

ผมก็เลยถึงบางอ้อ ก็เขาทราบดี แกเล็กซี่ยอดนักมวยของเราไป เขาทราบดีเคยมาชกชิงแชมป์โลกที่อินโดนีเซียนี้ ชกกับคนอินโดนีชด้วย คนที่นี่เขาตื่นเต้นกันมาก มีการถ่ายทอดทีวีไปทั่วประเทศ ผลการชกก็คือ มิสเตอร์แกเล็กซี่ของเราชนะ แล้วก็ยังชนะใจคนอินโดนีชอีกด้วย แม้แต่เจ้าของร้านที่นี่ก็ยังบอกว่า เขาประทับใจนายแกเล็กซี่มาก

มีช่วงวิกฤตเกิดขึ้นตอนสั่งอาหาร เราสองคนดูเมนูแล้วไม่รู้จักหน้าค่าตาเลยว่า อาหารที่สั่งมาจะเป็นอย่างไร นอกจากเบียร์นั้นพอรู้จัก ถึงจะไม่ใช่เบียร์สิงห์ หรือคอสเตอร์ก็คงพอกินได้ แต่กับแกลัมนี่ซิ เลยปล่อยให้เป็นการระของนายลัคก็ เห็นถาม ๆ

กันว่าเต๋ามีไหม

“กินสะเต๊ะเต๋ามีไหมพี่ อาหารพื้นเมือง”

ผมก็ได้แต่พยักหน้า สังเกตดูจุกาก็ทำเมิน ๆ เหมือนกัน โช้เคยกินชะที่ไหนล่ะเต๋านะ นึกถึงหน้าตามันก็น่าสงสารแล้ว นี่ยังไม่ทันนึกถึงเรื่องกินเข้าไปแล้วต้องเดินช้าเหมือนเต๋าก็กะ

แต่แล้วเทพเจ้าแห่งทะเลก็มาช่วยไว้ได้ทัน ไม่ให้ลูกข้างต้องกินเต๋าบาทลี ชายเจ้าของร้านมากล่าวขอโทษขอโพยว่า

“หมดแล้วครับ วันนี้เต๋ามีไม่มี” ทำเอาผมถอนหายใจโล่งอก วันนั้นกว่าจะกลับที่พักก็มีด่ำแล้วเมามายกันพอสมควร ยังรู้สึกเบิกบานใจที่ไม่ได้กินเต๋าสะเต๊ะ

ในช่วงวันกลาง ๆ ของงานมหกรรมศิลปะนี้ มีทั้งคนทยอยกันกลับ และทั้งทยอยกันมา แต่คนที่ทั้งมาและกลับนั้นไม่ใช่อาร์ติสต์แต่เป็นคนที่เกี่ยวข้องกับศิลปิน เช่น เป็นนักข่าว นักถ่ายรูป หรือไม่กี่เป็นญาติโยมเพื่อนฝูงกัน รู้สึกว่าบางคนก็ถือโอกาสพาพรรคพวกมาเที่ยว Club Med กันด้วย เพราะที่นั่นมันพี...พีรี...พีรี

คุณอ๊อบหรืออิบราฮิม ฮุสเซน (จิตรกรดังของมาเลเซีย ซึ่งเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงจัดงานในครั้งนี้) ก็มีเรือฟองมาอีก 2 ลำ และเป็นเรือฟองสำคัญชะด้วย ลำหนึ่งคือภรรยาถ้าจำไม่ผิดเธอชื่อ ซิม (ถ้าอยู่เมืองไทยคงเรียกว่า ซัม) เป็นชาวจีนผิวขาวตัดกับผิวของคุณอ๊อบดีนัก ส่วนเรืออีกลำหนึ่งคือลูกสาวอายุไม่เกิน 8 ขวบ ชื่อ อาเลีย กำลังน่ารักน่าชัง ผิว 2 สีเพราะเอา 50 มาจากพ่อและเอา 50 จากแม่ ลูกสาวคนหนึ่งของคุณอ๊อบจะเป็นลูกสาวคนโปรด เพราะคุณพ่อไปรษ ลูกสาวให้เป็นนางเอกของ Club Med เลยทีเดียว เช่นไม่ว่าจะ

เมืองคูต้าอันเชียบสงบ ไม่ต่างไปจาก
ชนบทในเมืองไทย

เด็ก ๆ ทุกคนที่หาดคูต้าโดนจับ ถักเป็น
เล็ก ๆ แบบโบ ดีเร็ค

มีโชว์มีการแสดงอะไร แม่หนูอาเลียเป็นต้องปรากฏตัวเป็นไขแดง
ทุกครั้ง

ที่ Club Med นี้มีประเพณีที่ดีและน่าประทับใจ (ผม) อยู่ก็คือ
ถ้าแขกของ Club Med คนใดที่มาพักอยู่ที่นี้ตรงกับวันเกิด ไม่ว่าจะ
นั่งอยู่ที่ใดในเวลาอาหารเย็น เขาจะดับไฟแล้ว G.O. จะเชิญเค้กวัน
เกิดเดินกันเป็นขบวนใหญ่มาอวยพรให้กับผู้ที่เกิดจนถึงโต๊ะ โดย
เจ้าของวันเกิดไม่รู้ตัวมาก่อน สร้างความประทับใจให้กับทุกคนที่
อยู่ในบริเวณนั้น

ผมยังนึกในใจเล่น ๆ เลยว่า มา Club Med คราวหน้าจะ
ปลอมวันเกิดเป็นช่วงวันที่อยู่ในนั้น จะได้กินเค้กกินความประทับใจ
ฟรี ๆ

นี่แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่กับแขกทุกคนของ Club
Med วันอาทิตย์นี้ Club Med จัดงานวันเกิดอันยิ่งใหญ่ของบุคคล

หน้ากากบาทลีเป็นของที่ระลึกสำหรับคนต่างเมือง ภูหน้า
เกลียดน่าชัง แต่จุมพลหอบกลับบ้านเป็นลิบอัน

สำคัญคือ หนูน้อยอาเสียว จัดเป็นงานปาร์ตี้ใหญ่ ที่มีนิลลับ มีการ
ตระเตรียมอาหาร ขนมเค้กขนาดใหญ่ และข้าวผัดซึ่งจัดประดับเหมือน
กับบายศรี นอกจากนี้ก็ยังมีการแสดงกลางแจ้งเป็นระบำ
พ็อนแบบบาทลี ที่น่าสนใจก็คือระบำที่จัดเป็นชุดกบ ซึ่งคงจะเอาใจ
เด็ก ๆ เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของเด็กนั่นเอง

การแสดงกลางลานเรื่องเจ้าชายกบ (ผมเดาเอาว่าต้องชื่อ
อย่างนี้) เรียกเสียงเฮฮาจากเด็กและผู้ใหญ่ได้ก็ด้วยท่าทางของกบ
ที่ไฉนักแสดงเด็กมากมาย เรื่องราวเป็นอย่างไรก็ไม่ค่อยได้เสีย
แล้ว จำได้แต่เพียงว่า กบหนุ่มตัวหนึ่งเกิดไปหลงรักสาวซึ่งเป็นมนุษย์
เข้าแล้วก็ต้องไปขอพรจากเทวดา ในตอนท้ายเทวดาก็เห็นใจชุบชีวิต
กบหนุ่มให้กลายเป็นมนุษย์ ได้อยู่กินกับสาวในตอนจบ แสบปี
เอ็นดิงไป

สิ่งที่น่าประทับใจก็คือ ดนตรีที่ประกอบการแสดงครั้งนี้

ไม่ได้ใช้เครื่องเคาะแบบระนาดดังที่เคยเล่าให้ฟัง แต่ใช้แผ่นแบน ๆ โคง ๆ คล้ายใบไม้ แล้วมีหนังซึ่งตรงส่วนโค้งเวลาจะเล่น นักดนตรีจะใช้ริมฝีปากเม้มใบไม้ด้านหนึ่งไว้ แล้วอีกมือหนึ่งตีหนังที่ซึ่งตั้งให้มีเสียงดัง ๆ ครั้นนักดนตรีเล่นพร้อมกันเป็นสิบ ๆ คน เสียงจากการตีหนังจะดังระงมเหมือนกับเสียงกบร้อง ดังสูงต่ำซ้ำ ๆ กันอยู่อย่างนั้น

ผมหลับตาฟังแล้วนึกว่าอยู่กลางทุ่งแถวเมืองปทุมฯ เห็นท่าจะต้องยกย่องความเป็นนักสร้างสรรค์จากธรรมชาติของศิลปินบาห์ลีเสียแล้ว แต่ที่น่าสังเกตก็คือวัฒนธรรมบาห์ลีนี้มักจะเกี่ยวข้องกับ กบ จิ้งจก ต๊กแก เสียจริง ๆ

วนรุ่งขึ้น ผมรู้สึกเริ่มเบื่อหน่าย Club Med ขึ้นมาอย่าง

ปัจจุบันหันตัวน วิเคราะห์สถานการณ์ดูแล้ว อาจจะเป็นเพราะว่าผมเริ่มเป็นคนเก็บกด มีสภาพกดดันเกิดขึ้นจากการที่ได้กินอยู่หลับนอนและเล่นมากเกินไป จนจิตใต้สำนึกนั้นสั่งงานให้มาดำเนินตัวเองว่าซักจะเป็นคนค่อนข้างไร้สาระ ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย จนเกินกว่าเหตุ ทำให้เกิดอาการเบื่อหน่าย ทำให้นึกไปถึงคนอดอยากในเอธิโอเปียหรือความแห้งแล้งในอีสานของเรา

ดังนั้นเมื่อคุณแก่ปชักชวนว่าวันนี้เราควรจะไปออกปโนก Club Med ให้ไกล ๆ แก่แข็งผมก็ขานรับทันทีพร้อม ๆ กับจุมพลและจุฬาด้วย

ตกลงเราจะไปซื้อของที่เมืองคูต้า (KUTA) กัน ที่นี่เป็นแหล่งที่จะซื้อของพื้นเมืองเช่นผ้าย้อมและเครื่องเงินได้ เพื่อเป็นการปลดปล่อยตัวเองที่ไม่ได้ออกไปไหนเลย และจะได้ซื้อข้าวของอะไรดีไม้ติดมือไปฝากคนที่กรุงเทพฯ บ้าง จะได้กลับไปบ้านได้โดย

ปลอดภัย จึงยินยอมโดยเต็มใจที่วันนี้จะเป็นวันจ่ายของ

คูตัวนั้นอยู่กลาง ๆ ของเกาะบาทลี อยู่ห่างจากอนุชาตวั
ระยะทางรถยนต์ประมาณเกือบชั่วโมง ตลาดคูตัวนั้นเหมือนเมือง
แถวต่างจังหวัดของเรา ริมถนนสองข้างทางก็เป็นร้านค้า อ้อ นี่ก็ออก
ว่าคล้าย ๆ หัวหินเหมือนกัน คือลงจากถนนก็เป็นหาด หาดคูตัวนี้
เป็นหาดที่มีชื่อของบาทลี แต่เรื่องหาดกับผมนี้ไม่ว่าจะไปไหน ๆ
ผมไม่เคยประทับใจเท่าไรเพราะผมเองนั้นเป็นนักชาตินิยมเสียจน
ขึ้นสมอง ก็เลยมองไม่เห็นความงามของหาดที่อื่น ๆ นอกจากที่เมือง
ไทยเราเอง

คนที่ขายหาดคูตัวนี้เอง มีบริการแปลกประหลาด ซึ่งคิดว่า
ตามชายหาดในเมืองไทยแถวพัทยาหรือภูเก็ตน่าจะมีการเปิด
บริการอย่างที่ว่านี้บ้าง คือการต้อนรับ (รับ) นักท่องเที่ยวต่างชาติ
ให้มานั่ง ๆ นอน ๆ เหยียดยาวตามริมหาดเพื่อรับบริการบีบนวด
คือที่ผมตกใจว่าแปลกประหลาดก็คือ คนขี่เมื่อยเหล่านี้มีมากมาย
จริง ๆ นอนกันยาวเหยียดสุดลูกหูลูกตา

แต่ที่แปลกประหลาดกว่านั้นขึ้นไปอีกซึ่งผมคิดว่าตาม
ชายทะเลของเราไม่มีก็คือ ต้อนรับนักท่องเที่ยวหญิงและเด็กให้มานั่ง
ทำผมเปียเส้นเล็ก ๆ เต็มหัว ประดับลูกบิดสีแบบเดียวกับเปียของ
โบ ดีเร็คนั่นแหละ...จำได้ไหม หัวหนึ่งจะมีช่างประจำหัวถักให้สัก
4-5 คน นั่งกันเป็นกลุ่ม ๆ ตามแนวหาดยาวเหยียด ตอนแรกนึกว่า
มานั่งหาหากัน

โชคดีที่ผมเป็นผู้ชาย เลยไม่ต้องถักเปียแบบโบ ดีเร็ค แต่
คุณแก่ป็นั้นแย่น้อยที่ต้องคอยบอกปิดอยู่ตลอดเวลาว่า ไม่หอรอกจะ
ไม่หอรอกจะ ฉันไม่อยากเป็นโบ ดีแก่ปหอรอกนะจ๊ะ

วันนี้เป็นวันที่สะบักสะบอมมาก เพราะทุกคนรู้ว่า
คงจะมีวันเดียวเท่านั้นในชีวิตที่มีโอกาสจะได้ซอปปิ้ง

ในบาหีสี่ ต่างคนจึงรีบ ๆ ๆ ซื่อหอบกันพะรุงพะรัง แล้วแต่ความชอบ ของใครก็ของมัน มีก็แต่จุฬาเท่านั้นที่เอาแต่นั่งจิบเบียร์รอพวกเราตามจุดนัดพบต่าง ๆ

จุมพลนั้นเอาแต่ซื้อหน้ากากผี หน้ากากยักษ์ที่ทำด้วยไม้ชอบเสียจริง ไม่รู้ว่าผีที่บ้านเยะนักร้องหรือไง ถึงได้ซื้อไปสักสิบอันเห็นจะได้

ส่วนคุณแก้ว นอกจากเสื้อผ้าตามบุติกซึ่งค่อนข้างจะมีดีไซน์ที่ทันสมัยไม่เบาแล้ว เธอก็ไปสนใจพวกต้นกล้วยแคะด้วยไม้ซึ่งเป็นสินค้าที่นักท่องเที่ยวโปรดปรานนัก เพราะฝีมือของเขาดีมาก อันต้นกล้วยบาหีสี่นี้มีสีสันสดสวย น่ารัก มีทุก ๆ ขนาด ตั้งแต่ขนาดต้นคืบเดียวไปจนถึงต้นสูงเป็นศอก เป็นว่า ต้นกล้วยบาหีสี่นี้แปลกที่เป็นต้นกล้วยแบบหุ่นยนต์ คือถอดได้ พับเก็บได้ ตั้งแต่ใบกล้วยหัวปลี และเครือกล้วย ใครซื้อขนาดไหน แม่ค้าก็จะถอดพับเก็บให้พร้อมกับห่อใส่กล่องเรียบร้อยเขียนหมายเลขไว้ถึงบ้านไปติดตั้งเอง

ผมซื้อต้นกล้วยต้นเล็กมาหลายต้น พับเก็บแล้ว แต่คุณแก้วบอกว่า เป็นแค่ลูกต้นกล้วย ส่วนเธอซื้เล่นจ๊ับ ๆ ลูก ๆ ต้นกล้วยขนาดเท่าต้นจริง ซึ่งบรรดาสุภาพบุรุษที่ไปด้วยพยายามทำเป็นมินไว้ เพราะรู้ ๆ อยู่ว่าถ้าเธอซื่อจริง ๆ ก็หมายความว่าไม่คนใดก็คนหนึ่งจะต้องเป็นผู้ถืออย่างแน่นอน และถึงแม้ว่าต้นกล้วยนี้จะพับได้ แต่ถ้าต้นขนาดเท่าจริงแล้วถึงพับได้ ขนาดและน้ำหนักจะเท่าไรก็ลองนึกดู

คุณแก้วถามความเห็นทุกคนว่า “สวยไหม...ซื่อไหม”

เสียงจุฬาบอกว่า “ซึ้งไม่รู้นะ...ซึ้งไม่รู้ด้วย”

ในที่สุดคุณแก้วก็ตกลงซื้อต้นกล้วย แต่หลอกล่อไว้ว่า ถ้าไปถึงกรุงเทพฯ เมื่อไหร่ติดตั้งต้นกล้วยเรียบร้อยแล้วจะมีพิธีเปิดแสดงต้นกล้วย โดยจะชวนพวกเราไปด้วย ถ้าอย่างนั้นก็โอ.เค.พอฟังได้

เรื่องซื้อของต่อราคานี้ต้องยกให้ผู้หญิง และถ้าจะต้องมาซื้อของที่บาทลีนี้ จะต้องรู้ว่าแม่ค้าแม่ขายที่นี้บอกเกินราคาเป็นครึ่งเป็นค่อน เช่นจะซื้อผ้าในราคาที่ยกกว่า หนึ่งแสนรูเปียห์ เราต้องต่ออย่างไม่ต้องกลัวว่าจะโดนด่า คือต้องต่อ 3 หรือ 4 หมื่นรูเปียห์ เพื่อที่จะให้ได้ราคา 5 หมื่นรูเปียห์

สมบัติของผมที่จะต้องซื้อชิ้นส่วนมากเป็นผ้าทอของบาทลี คุณแก่ป็นั้นคงรู้ว่าผู้ชายซื้อของ (ไม่) เป็นอย่างไร ดังนั้นเวลาจะซื้อของ คุณแก่ปก็จะเป็นผู้ต่อราคา ทำที่ว่าเป็นผู้ซื้อเอง

“ผ้าผืนนี้เท่าไรจ๊ะ” คุณแก่ปถาม

“แปดหมื่นรูเปียห์ค่ะ” แม่ค้าตอบเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นตัวเลขที่ยาวมากจนงง

“โอโฮ อะไรตั้งแปดหมื่น” คุณแก่ปทำตกใจ

“แล้วจะให้เท่าไรละคะ” แม่ค้าโอภาปราศรัย

“สามหมื่น” ต่อราคามาหาโหด

“ตายแล้ว ไม่ได้หรอกค่ะ ห้าหมื่นขาดตัวค่ะ”

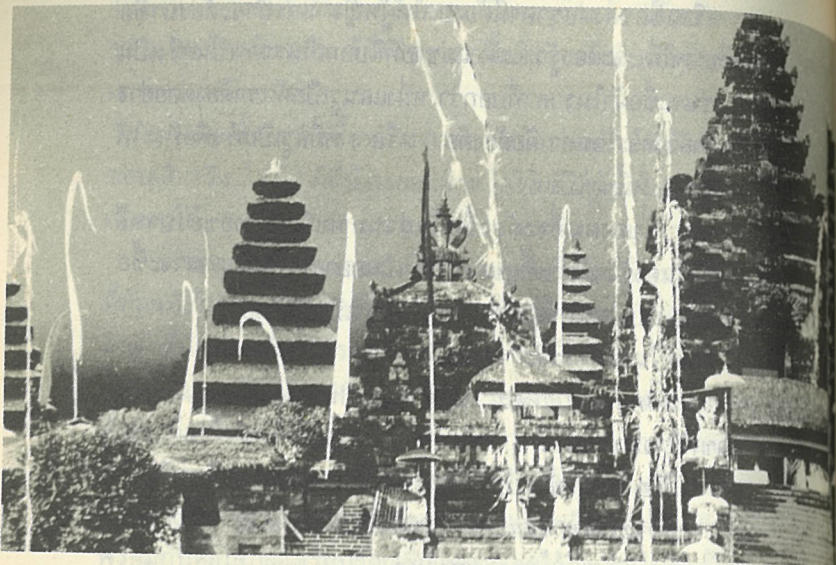
ว่าแล้วคุณแก่ปเธอก็ทำเป็นหันมาปรึกษากับผมด้วยภาษาไทย แล้วก็หันกลับไปต่อราคาอีก

“สี่หมื่นเถอะนะ ถ้าไม่ได้ สามี่ของชั้นเค้าไม่ให้ซื้อหรอก”

ผมอุทานไปว่า “อ้าว ไหงั้น” ก็พอดีแม่ค้าบาทลีเธอบอกว่า “โอ.เค.”

ผมก็เลยโอ.เค.

วัดที่ดูหะมินลิกลับนำกล้ว ส่วนรูปล่างเป็นระบ่ากะจ้คก่าล้ง
เป็ดแสดงที่ริมทะเล

ในวันที่ความสัจตมาเยือน

วันที่เราคือ มนุษย์เฝ้าไทยทั้ง 4 คนไปเยี่ยมเยียนตลาด
เมืองคูตานั้น กว่าจะจ่ายของขนของกันเสร็จก็เกือบ
เย็นย่ำ ทั้ง ๆ ที่ตลาดคูตาก็ไม่เห็นมีอะไรน่าสนใจมากมายนัก
ข้าวของที่มีเกลื่อนกตลาดก็เป็นประเภทผ้าถุง ผ้าบาติก ซึ่งเราก็เคย
เห็นกันในเมืองไทยแล้วทั้งสิ้น แต่ความที่เราคิดว่ามันเป็นของแท้
นะ...เป็นบาทลีแท้...ไม่ใช่เทียม ก็เลยขนซื้อกันมาใหญ่ (ที่จริงมี

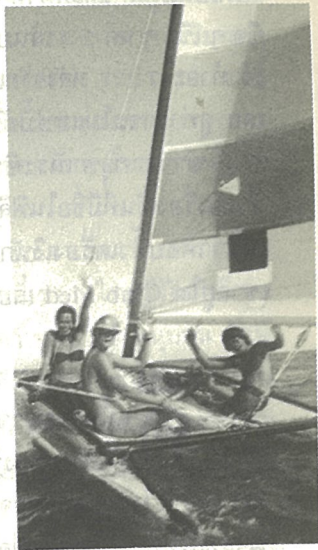
แต่ผมแหละซื้อผ้ามามากกว่าคนอื่น) ตอนที่ซื้อเสร็จยังเอามากลี้ดูด้วยความปลื้มปีติยินดี แต่พอมาถึงกรุงเทพฯ บ้านเรา มาดูกันด้วยแดดเมืองไทย จึงได้รู้ว่าผ้าที่ซื้อมาบางชิ้นโดนแดดเลียเสียจนซีด บางชิ้นก็มีรูมอดบาดลึกลับกัดไว้เสียพูน...นี่แหละหนาเขาว่าผู้ชายซื้อของ เป็นได้ไงเสียทุกทีซิเอ้า

เย็นวันนั้น คนที่ไม่ซื้ออะไรเลยก็คือจุฬา ถ้าจะซื้อก็มีแต่น้ำ (มีน) เข้าท้องตนเองเท่านั้น แต่จุฬาแม้จะไม่ซื้อ ก็ถือว่าดวงไม่ดีที่ต้องช่วยหอบของให้คนอื่นพะรุงพะรัง โดยเฉพาะต้นกล้วยยักษ์ของคุณแก้วนั้นถือว่าสาหัสสากรรจ์นัก สำหรับคนแข็งแรง (น้อย) อย่างจุฬา

อย่างไรก็แล้วแต่ แม้ว่าจจะรู้สึกอ่อนเปลี้ยเพลียแรงกันอย่างที่สุด ก็ยังดีกว่าที่เราจะนอนเป็นหมูดอนใน Club Med การออกมาข้างนอกเสียบ้างเท่ากับเป็นการยืดแข้งยืดขา ต่ออายุ ได้เปิดหูเปิดตา กลับมาทำงานศิลปะกันได้ต่อไป...แน่ะ

รายการสำหรับตัวผมเองในคำคืนนี้จะต้องทำก็คือ จะต้องเป็นตัวแทนของศิลปินไทยเสนอผลงานเป็นสไลด์ต่อเพื่อนศิลปินนานาชาติที่มาอยู่ที่นี้ สไลด์ผลงานของผมได้จัดเตรียมฝากแดเนี่ยลมาตั้งแต่ตอนอยู่ที่กรุงเทพฯ แล้ว ดังนั้นจึงไม่มีอะไรยาก นอกเสียจากว่า ตอนที่จะต้องพูดอธิบายผลงานด้วยตัวเอง เรื่องภาษาของผมนั้นมันไม่เอาไหนอยู่แล้ว จะมีเอาไหนบ้างก็เป็นส่วนเล็กน้อย ไม่เพียงพอที่จะใช้พูดนำเสนอผลงานศิลปะได้ ดังนั้นเมื่อจุฬาเพื่อนรัก ปวารณาตัวเข้าช่วยเหลือ จัดเตรียม ชักถามพูดคุยกันก่อน แล้วเขาก็ช่วยเป็นล่ามในการนำเสนอครั้งนี้ ผมจึงโล่งใจไปได้

มีศิลปินและผู้สนใจเข้าชมสไลด์ครั้งนี้กันแน่นห้อง โชคดีที่งานศิลปะประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์นี้เป็นศิลปะที่เรียกว่าทัศนศิลป์ คือเป็นเรื่องของการมองเห็น (จาก

สไลด์) คนที่เข้าดูก็เป็นคนในแวดวงศิลปะด้วยกัน ดังนั้นจึงเข้าใจกันได้ง่าย ถึงแม้ว่าการสื่อสารภาษาจะไม่ดีนัก อย่างไรก็ตามแต่พูดภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่ภาษาของเราเลย ให้พูดเรื่องศิลปะเป็นภาษาไทย ก็ยังเป็นเรื่องที่ยากอยู่ดีนั่นแหละ

นอกจากมีผมต้องเสนอสไลด์แล้ว ก็มีชาร์ฟีฟาร์ จิตรกรหญิงจากมาเลเซีย เธอเป็นเจ้าหน้าที่หอศิลป์มาเลย์ ผลงานของเธอก็เรื่อย ๆ ปานกลาง เหมาะกับเป็นงานของผู้หญิง แล้วก็ยังมีศิลปินหญิงอีกคนชื่อ เอ็ง เต่า จากฮ่องกง ผลงานของคนนี้น่าสนใจที่ใช้วัสดุผ้ามาซ้อนกันเป็นชั้น ๆ แล้วก็ยังมีของศิลปินฟิลิปปินส์สองคน เป็นจิตรกรคนหนึ่งชื่อ มาอุโร มาลิ่ง ซานโตส และเป็นประติมากรอีกคนชื่อ ลีซ อาร์ทูโร ทั้งสองศิลปินจากฟิลิปปินส์นี้ พูดภาษาอังกฤษนำไหลไฟดับ อาวุโสมากแล้ว บุคลิกท่าทางน่าเชื่อถือ แต่ดูผลงาน

ทั้งที่เป็นสไลด์ และที่ทำที่ Club Med นี้ไม่น่าเชื่อถือเลย เพราะเขาขีด ๆ เขียน ๆ แค 2-3 เส้นบนกระดาษห่อของสีน้ำตาล ไม่มีใครรู้ว่าเขาทำอะไร หลังจากเสนอสไลด์แล้ววันรุ่งขึ้นเขาก็กลับบ้านเลย ดูท่าว่าจะไม่แฮปปี้กับงานมหกรรมนี้นัก

ข่าวจากจุฬากระชิบมาว่า ศิลปินคนหนึ่งภรรยาของเขามีร้านเครื่องเงินที่มีชื่อในฟิลิปปินส์ เขามาดูตลาดเครื่องเงินที่บาห์ลี เห็นว่าหอบหิ้วเครื่องเงินกลับไปเยอะทีเดียว...มิน่าเล่าไม่ค่อยเห็นเขาอยู่ใน Club Med เลย

ค นั้นนั้นออกมาจากห้องฉายสไลด์แล้วผมก็รู้สึก (ความจริงทุกคนคงรู้สึกเหมือนกัน) เหมือนนกภูเขาออกจากอก เพราะไหนจะเหนื่อยจากข้อปั้งตลาดคุตัวมาทั้งวันแล้วก็ต้องมาอุดอยู่ในห้องเล็ก ๆ เพื่อดูงานศิลปะจากสไลด์ บรรยากาศจึงค่อนข้างเคร่งเครียด ออกมาจากห้องแล้วผมจึงตรงรี่ไปเอนหลังริมสระน้ำ กะว่าจะนอนชมดาวไปจนถึงไม่อยากจะพบใคร ไม่อยากคุยกับใครอีก

กำลังนอนสบายใกล้จะหลับอยู่แล้ว เสียงดนตรีจากห้องแสดงและเสียงสรวลเสเฮฮาจากผู้คนดังแว่วมาจากฟากตรงข้ามสระน้ำ แต่ด้านหลังผมซึ่งเป็นหาดริมทะเลนั้น ผมได้ยินเสียงผู้คนและความเคลื่อนไหวที่ผิดปกติ

ชะเง้อมองออกไปในความมืดก็แลเห็นกลุ่มคนจำนวนมากกับแสงไฟริมทะเล ดูท่าว่าที่นั่นน่าจะมีกิจกรรมอะไรสักอย่าง ด้วยวิญญานของนักข่าว และวิญญานของประชาชนคนชอบสอดรู้ ทำให้หูผมตั้งชัน สละความขี้เกียจ ออกวิ่งฝ่าความมืดตรงไปยังแสงไฟริมชายหาดนั้นทันที

แล้วก็จริงอย่างที่คนสอดรู้สังหรณ์ไว้ ที่ชายหาดผู้คนนับร้อย กำลังล้อมวงชมการแสดงอยู่ท่ามกลางบรรยากาศที่นำกลิ่นหิมะทะเล การแสดงอย่างว่านี้ ชาวบาหลี่เขาเรียกว่า ระบำกะจัก หรือ Kecak Dance เป็นระบำพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อลือชาของเขา เขาว่าการแสดงระบำกะจักนี้เป็นระบำที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของบาหลี่มากที่สุด

ระบำกะจักนี้เป็นการแสดงโดยจับเอาเรื่องราวเกียรติมา จากอินเดีย ตัวละครทั้งนั้นเป็นตัวละครที่เราคนไทยรู้จักกันดีเช่น ในโขนของเรา คือ มีพระราม นางสีดา ทศกัณฐ์ หนุมาน ยักษ์ และพลลิง การจับตอนแสดงต่าง ๆ ก็เป็นเช่นโขนของเรา เช่น พระรามตามกวาง หนุมานถวายเป็นแหวน แต่การแสดงระบำกะจักของบาหลี่นี้เป็นแบบอย่างของบาหลี่โดยแท้ เหมือนดังเช่นโขนของไทยก็เป็นแบบไทยโดยแท้

ระบำกะจักนี้ จะใช้เวทีกลางแจ้งเท่านั้นไม่แสดงในโรงละคร แสดงตามสนามหญ้าและชายหาดตอนกลางคืน ไม่มีแสงสีอะไรนอกจากคบเพลิงที่ปักโซติช่วงไว้ตรงกลางลาน

เอกลักษณ์สำคัญยิ่งของระบำกะจักคือ ไม่ใช่เครื่องดนตรีใด ๆ เลยแม้แต่ชิ้นเดียว ใช้แต่เสียงของคนแสดงที่แสดงเป็นสมุนวานรของพระรามา นับร้อยล้อมวงกันเข้าแล้วส่งเสียงเหมือนกับลิงร้องพร้อม ๆ กันว่า กะจัก...กะจัก...กะจัก เสียงถี่ ๆ ห่าง ๆ ดังบ้างค่อยบ้าง เป็นเสียงจิ้งหะไป ได้ฟังเสียงร้องอย่างนี้สด ๆ ในบรรยากาศริมทะเลที่บาหลี่แล้วรู้สึกขนลุกเกรียวขึ้นมา เหมือนกับมาอยู่ในพิธีกรรมสำคัญทีเดียว

ระบำกะจักค่อนข้างที่จะบอกถึงพิธีกรรมอันลึกลับบางอย่างของคนบาหลี่ที่ต้องมีชีวิตอยู่กับภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นจากลมฝนทะเล ภูเขาไฟ

พลวานรทั้งหมดนับร้อยนั้นถอดเสื้อหมด นุ่งผ้าขาวม้าลาย
หมากrukดำขาว (อีกแล้ว) กอดคอล้อมกันเป็นวง เหลือที่บริเวณ
ตรงกลางไว้ให้เป็นที่อยู่ของคบเพลิงและตัวละครตัวเอกอย่างสีดา
พระราม หนุมาน และทศกัณฐ์ ซึ่งตัวเอกเหล่านี้จะทรงเครื่องกัน
วูบวาบ ดูเด่นเหมือนกับเกสรของดอกไม้หรือดอกทานตะวันนั้นเขียว
ยามเมื่อพลวานรเคลื่อนไหวตัวส่งเสียงกะจ๊ึก...กะจ๊ึก...กะจ๊ึก
เป็นจังหวะเหมือนเสียงรถไฟ ทำให้ได้ภาพและบรรยากาศที่งดงาม
เกินกว่าที่จะเล่าเป็นตัวอักษรได้จริง ๆ

ผมเองชนลูกชู้ซ่าหลายที เป็นการแสดงที่ไม่ดีรึนมาก ไม่ต้อง
ใช้เครื่องดนตรีให้หุหุหุเลย ใช้แต่เสียงของคนร้อง เวทีก็ไม่ต้อง
ใช้ ใช้เวทีธรรมชาติ ผมว่าการแสดงไทย ๆ ของเรานี้ถ้าได้ดัดแปลง
ให้อยู่ในสภาพง่าย ๆ อย่างนี้บ้างก็จะดี นึกจะเล่นตรงไหนก็ทำได้
ไม่ต้องมีพิธีรีตอง ต้องแสดงบนเวที นี่แหละศิลปะของบาทลี จึง
ได้ผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชีวิตของคนบาทลี

และศิลปะของเขาก็ไม่จำเป็นต้องไปอนุรักษ์มัน เพราะมัน
เข้าไปอยู่ในสายเลือดที่ไม่มีวันสูญหายไป

น่าเสียดายที่คืนนั้นผมถ่ายรูปมาได้ไม่กี่รูป ไม่กล้าใช้แฟลช
ถ่าย กลัววงกะจ๊ึกจะแตกฮือเหมือนกับการ์ตูนที่ LAT เขียนล้อไว้

พวกเราโชคดีที่มาบาทลีในช่วงเวลานี้ เพราะที่มาตรง
กับเทศกาลสำคัญของชาวบาทลี ได้เห็นประเพณี
วัฒนธรรมอันเคร่งครัดของเขา

วันที่ 31 มีนาคมเป็นวันที่ชาวบาทลีเรียกกันว่า Nyepi (อ่าน
ไม่ออกจริง ๆ) หรือฝรั่งเรียกว่า วันแห่งความเงียบ (The Day
of Silence) พุดกันให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ เป็นวันส่งท้ายปีเก่าขึ้น

ท่านประธานกับอภิราษิม

jumplakกำลังกลายเป็นมัมมี่บาทลี

คนกำลังสนใจดูjumplakกิจกรรมคาถายอดขายนายมาซาโอะ ดาทหวานฉ่ำ เพราะมีลูกประจำคคตลองคอธอแลงน้ำ

สาวสวยที่กำลังเฟ่งพินิจงานของjumplakคือคุณซิม เมียคุณอ๊อบ โยชิโอะพางานศิลปะเล่นลมทะเล

ศิลปะการจัดดอกไม้ผลไม้ของบาทลิเทิน ๆ กันไว้สวยงามนี้

สองสาวญี่ปุ่นนี้แหละที่ผมมอบเชียร์
เด็กนักเรียนกลับบ้านด้วยจักรยาน

เรือแบบบาทลิที่ใช้แข่งขัน
ธำชนมสโตลบัลลี่...บาทลิ

ปีใหม่ของบาทลีตลอดเวลา 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา ทั้งเกาะบาทลีมีพิธีกรรมทำบุญกันทุกวัน จนถึงเมื่อวานนี้จะเรียกแบบไทย ๆ ก็ได้ว่าเป็นวันสุกดิบ ที่เดินพาร์ชาชาวบ้านจะไปร่วมพิธีกันที่สี่แยก เพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เช่น พระศิวะ พระวิษณุ พระพรหม รวมทั้งพระพุทธรูปด้วย และก็คงรวมทั้งบรรดาญาติผีปีศาจทั้งหลายอีกนั่นแหละ เจ้าแม่เจ้าพ่อภูเขาทะเล ลม และแม่-โปสพ ชาวบาทลีจะแต่งตัวในชุดประจำชาติกันอย่างสวยงาม ทุกคนจะนั่งสวดมนต์กันกลางแจ้ง ขอเชิญเทพเจ้าอยู่อย่างไม่รู้ร้อน

พิธีอย่างนี้จะว่าโบราณคร่ำครึก็คงจะไม่ได้ เหมือนกับพิธีแรกนาขวัญของเรานั้นแหละ ที่เราถือเป็นพิธีเรียกขวัญ เป็นพิธีที่ให้ผลทางจิตวิทยามากสำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศ คือชาวไร่ชาวนา พิธีในวัน Nyepi ของบาทลีก็เช่นกัน จะเห็นได้ว่าในช่วงเดือนกันยายนถึงมีนาคม ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานถึง 6-7 เดือนในระหว่างปีทุกปีนี้ บาทลีจะอยู่ในช่วงฤดูฝน โดนมรสุมกระหน่ำตลอด โรคภัยไข้เจ็บระบอบในช่วงนี้ ดังนั้นพอพ้นฤดูฝนเท่ากับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของธรรมชาติ กลับไปสู่สภาวะปกติ เพื่อให้ชาวบ้านได้มีจิตใจที่จะต่อสู้กับภัยธรรมชาติต่อไป จึงต้องมีพิธีเช่นไหว้ญาติผีปีศาจและพระเจ้า ในตอนเที่ยงคืนชาวบาทลีจะเดินถือคบเพลิงไปตามถนน มีการตีเกราะเคาะไม้ จุดประทัดขับไล่วิญญาณญาติผีความชั่วร้ายต่าง ๆ ให้ออกไปจากบ้าน ให้ไปอยู่ในที่ควรจะอยู่ ไม่ต้องเกาะเกาะระรานชาวบ้านอีก

การมีพิธีอย่างนี้ก็เพื่อที่จะให้เกิดความสมดุลขึ้นในธรรมชาติ ในฤดูฝน ธรรมชาติจะเต็มไปด้วยความชั่วร้าย สกปรก จึงมีการขับไล่ ชำระล้าง เป็นการเริ่มต้นที่ดีอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 31 มีนาคมจึงเป็นวันที่เรียกว่าวันแห่งความสงบเงียบ ธุรกิจทั้งหลายจะหยุดไม่มีการค้า ไม่มีบันเทิง รถจะหยุดวิ่ง ไม่มี

การจรรยา ชาวบาห์ลีจะไม่ออกนอกบ้าน ทั้งทั้งเกาะจะมีแต่ความ
เจียบสงบ

ชาวบาห์ลีทุกคนจะอยู่ในบ้านของตนเอง พยายามเคลื่อนไหว
ร่างกายแต่น้อย ควบคุมตัวเองอย่างเข้มงวด ใคร่ครวญถึงสิ่ง
ต่าง ๆ ที่ผ่านมาในรอบปี หวนคิดถึงการทำงานที่ได้ทำมาแล้ว และที่จะ
ทำต่อไปในอนาคต เพื่อที่จะไม่เกิดความผิดพลาดขึ้นอีก

วันแห่งความสงบเจียบนี้ จึงเป็นเสมือนการเริ่มต้นของชีวิต
ด้วยความไม่มีอะไร จากความบริสุทธิ์ จากความเจียบสงบ ไปสู่
การเตรียมพร้อมรับมือกับความชั่วร้ายที่จะก้าวเข้ามา

แหม! กรุงเทพมหานครของเรามีวันอย่างนี้บ้างก็ดีเหมือนกัน
นะ คนบางคนจะได้ไม่ฟุ้งซ่าน หงุดหงิดจนเกินงาม...ว่าม้าย

ดังนั้นวันแห่งความเจียบใน Club Med จึงเป็นวันสบาย ๆ
สงบเจียบ เพื่อให้สอดคล้องกับบรรยากาศภายนอก
ไม่มีใครทำอะไรให้อีกเกริกเกรียวกราว กิจกรรมทุกชนิดงดไม่มี
การออกไปนอก Club Med ด้วย เพราะในบรรยากาศแห่งพิธี-
กรรมอันศักดิ์สิทธิ์อย่างนี้นักท่องเที่ยวต่างบ้านต่างเมืองไม่ควร
เข้าไปรุ่มร่ามเป็นอันขาด และเท่าที่ฟังคนบาห์ลีบอก เขาก็ว่าไม่มี
ประโยชน์ที่จะออกไปเที่ยวในวันนี้ เพราะไม่มีอะไรให้ดูจริง ๆ
ทุกคนอยู่กับบ้าน จำศีลภาวนา ผมเองก็เลยต้องไปนอนอยู่ตามริม
สระน้ำ ดูชุดอาบนํ้าสวย ๆ กระโดดลงสระป้อมแป้ม เบื่อหนักเข้าก็
ย้ายไปหาดนม นอนตากแดดจนแสบผิวด้านหน้าแล้วก็พลิกตัวกลับ
เอาด้านหลังรับแดด ทำตัวเหมือนกับกำลังย่างหมูหัน พยายาม
หายใจระรวย ไม่ใช่พลังใด ๆ ในร่างกาย ในใจก็ทำให้สงบมีสมาธิ
ไม่วอกแวกกับนักอาบแดดเปลือยอกที่ชายหาดเลย...ให้ตายสิ

จุมพลกำลังทำพิธี เลกเป่า เปิดงานแสดงต้นซุงของเขา กลางสนาม

ตกลูกกลางคืน เกาะบาทลีทั้งเกาะก็มีตมิดตมิดวังเวง มองไปทาง
 ไหนล้วนมิดสนิท ที่ Club Med นี้ก็พร่างไฟ เปิดไฟไว้แต่หน่อย
 ปิดมานานบังตาไม่ให้แสงออกไปรบกวนชาวบ้าน มีแต่พระจันทร์
 เท่านั้นที่ส่องสว่างเพราะเป็นคืนเพ็ญ เรากินอาหารเย็นกันท่าม
 กลางความมืด ที่คาน์เตอร์บาร์ได้ยินเสียงพูดคุยกันเบา ๆ เคล้าเสียง
 แก้วเหล้ากระทบกันดังกรังกรัง...ในบรรยากาศแสงเทียน บนเวทีการ
 แสดงเงียบสนิท ไม่มีการแสดงใด ๆ และคืนนี้ไม่มีการนัดพบที่
 ดิสโก้เธคโดยเด็ดขาด ทุกคนเข้าถึงที่นอนก่อนเวลาอันควร

ถ้าจะถามว่า แล้วถ้ามีคนบาทลีละเม็ดประเพณีนี้ล่ะ จะเป็น
 อย่างไร

คำตอบก็คือ จะต้องถูกลงโทษตามประเพณีอย่างรุนแรง

ถามว่า ลงโทษอย่างไร

ตอบว่า ไม่รู้เพราะยังไม่เคยมีใครละเมิดประเพณีนี้เลย

สักคน

๒ ชั่วโมง ขาวบาทลีเริ่มต้นชีวิตการทำงานด้วยการเข้าวัดสวดมนต์เช้า เสร็จแล้วก็จะไปมาหาสู่เพื่อนบ้านคนรู้จักกันด้วยการขอขมาในสิ่งที่ตนเองได้ล่วงละเมิดเมื่อปีที่ผ่านมา ถือเป็นวันสารภาพบาปนั่นเอง

ที่ Club Med ถือเป็นวันบันเทิงกันขนานใหญ่หลังจากที่ได้หยุดเจียบสนิทมา 1 วันกับ 1 คืน วันนี้เป็นวัน Sport's Day เจ้าหน้าที G.O. ทุกคนหญิงชายแต่งชุดกีฬา เตรียมพร้อมให้แขกของ Club Med ได้เล่นแข่งขันกีฬาทุกชนิด กีฬาในสระน้ำ เทนนิส บาสเกตบอล และอื่น ๆ อีกมากมาย พวกเราเหล่าศิลปินก็ถูกจัดให้เข้าแข่งขันกับเขาด้วย เป็นทีมของศิลปิน ผมไปยืนอ่านโปรแกรมเห็นจัดไว้ตามเวลาและสนามต่าง ๆ ตลอดวัน แต่ไปดูจริง ๆ ไม่ยกกะเห็นศิลปินซักคนร่วมแข่งขันกีฬากันเลย ดูท่าว่าศิลปินนี้ไม่ว่าชาติไหน ๆ เรื่องการกีฬาออกกำลังนี้ คงจะไม่เอาไหนจริง ๆ ตามข่าวลือ

ตอนตะวันบ่ายคล้อย จุมพล ศิลปินไทยเปิดแสดงผลงานต้นซุงของเขา โดยนัดเวลากับผู้สนใจ ใครอยากชมก็มาพบกันที่กลางสนามที่จุมพลปักซุงผ้าซีกไว้แล้ว

จุมพลเตรียมการไว้พร้อมด้วยการปักเสาผ้าซีกห่างกันไว้เหมือนประตูดัตของบาทลี รอบ ๆ เสาเขาซุดหม้อออกเป็นวงกลม โรอยกรวดสีขาวเล็ก ๆ โดยรอบ ส่วนตรงระหว่างเสาผ้าซีก เขาโรอยก้อนหินสีดำเป็นทางเดินผ่านประตูออกไป

เสาผ้าซีกทั้งคู่ เขาเอาผ้าสีดำและสีแดงพันไว้โดยรอบจนมืดคล้ายกับยังไม่อยากให้ใครเห็น

พอแขกหรือ นักหนังสือพิมพ์ ช่างภาพมากันพร้อม จุมพลในชุดคล้ายมัมมี่ เอาผ้าบาทลีพันรอบตัว ก็ลงนอนสบายอยู่กลางเสาผ้าซีก บนหัวมีวิทยุทรานซิสเตอร์เปิดฟังข่าวของอินโดฯ และดนตรีบาทลีดังลั่น

นอนฟังอยู่อย่างนั้น นานพอที่จะหลับไปได้สักตื่นหนึ่ง เขาก็ลุกขึ้นหยิบหนังสือพิมพ์ภาษาอินโดฯ ออกฉีก พร้อมกับเดินไปรอบ ๆ เส้า หนังสือพิมพ์ที่ใช้ฉีกจะเนได้หลายสิบฉบับ ฉีกจนเกลื่อนบริเวณรอบเส้า

ฉีกจนเบื่อ เพราะไม่มีอะไรจะฉีกแล้ว เขาจึงค่อย ๆ ปลดผ้าสีดำแดงที่พันไว้รอบเส้าออก จนเหลือเป็นเส้าเปลือย ๆ เป็นอันจบพิธีกรรมของจุมพล ท่ามกลางเสียงปรบมือพอใจ

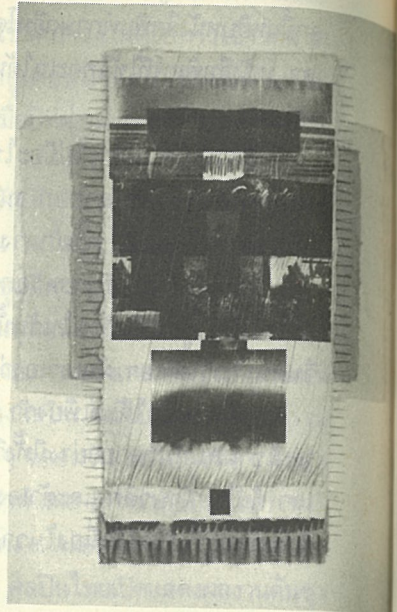
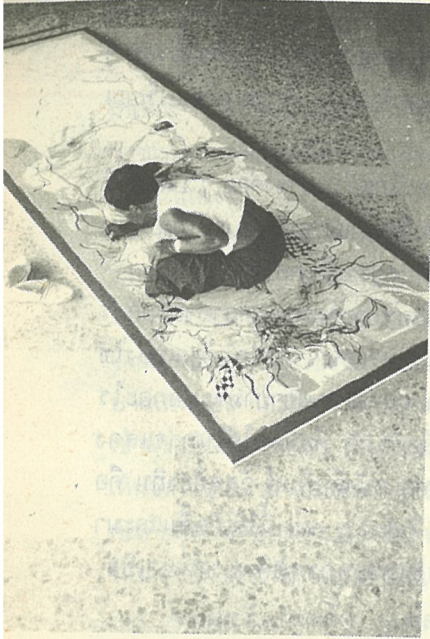
ผมคงไม่ต้องอธิบายหรอกนะครับว่าจุมพลพยายามจะสื่อสารอะไรให้กับผู้คนที่มาชมในวันนั้น เพราะว่าอยากให้คุณลองใช้จินตนาการเดาเอา ผันเอาเองว่า จุมพลเขาพยายามจะบอกอะไร

ผมคงบอกได้แต่เพียงว่า สื่อต่าง ๆ ที่จุมพลใช้ในการแสดงของเขาผสมกันหลายอย่างมีทั้งวิทยุ หนังสือพิมพ์ วัสดุท้องถิ่น คือเส้า ต้นไม้ ผ้าบาติก และตัวเอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้เกิดขึ้นและมารวมกันอยู่ที่บาทลีนี้เนื่องในวาระแห่งมหกรรมศิลปะแห่งเอเชีย

จะดู จะคิด จะตีความกันอย่างไรตามสบาย ก็ศิลปะไม่ใช่ของ ๆ ใครคนเดียว

ข้อสำคัญคือปรากฏการณ์อย่างนี้ไม่ใช่จะเกิดขึ้นง่าย ๆ เสียเมื่อไหร่ ถ้าไม่ใช่ศิลปินทำ

คุณอ๊อบ กำลังตีแปลงอยู่บนงานจิตรกรรมของเขา

งานชิ้นแรกของผมชื่อ "The Happening in Bali"

โยชิโอะกับงานว่าวของเขา เมื่อเสร็จแล้วก็เอามาเล่นกับลมเล่นเอาคนดูหวาดเสียว

งานเลี้ยงไม่เลิกรา

ปีอันสรุปลุ่ได้หรือยังครับว่า งานศิลปะของจุมพลที่ผมนเล่าให้ฟังเป็นอย่างไร ถ้าพอเข้าใจได้บ้างผมก็โล่งใจไป แต่ถ้าคิดจนหัวจะแตกแล้วยังคิดอะไรไม่ออก กะโหลกจะร้าวขึ้นมาจริง ๆ ก็อย่าไปคิดมันเลยครับ ถือเสียวว่าศิลปะนั้นเหมือนกับดอกไม้ที่มีไว้ประดับโลก จะให้สวยสดส่งกลิ่นหอมหวานถูกใจไปเสียทุกดอก (ไม้) คงเป็นไปได้ไม่ได้ บางคนชอบดอกมะลิ เกล็ดกลิ้งกุหลาบก็มี

คุณมหาจำลองชอบดอกการเวก อุตส่าห์ให้ทำเป็นชุ่มการเวก

ไว้ข้างถนน ในขณะที่อาจารย์ก็กฤษฎีท่านถามว่าทำไมต้องเป็น
ดอกการเวกด้วย...ทำไม...ทำไม

นี่แหละหนาเรื่องของนานาจิตตัง ศิลปะชั้นไหนที่เราไม่ชอบ
เราไม่เข้าใจ เราป็นไปไม่ถึงก็ไม่ต้องพยายามพยายามมันมากนัก
ปวดหัวไปเปล่า ๆ ไม่ชอบก็ไม่ชอบ ยากก็บอกว่ายาก ไม่เข้าใจ
เปลี่ยนไปสนใจกับงานชิ้นที่เราชื่นชมได้จะดีกว่า เพราะมันก็ไม่
แน่ที่เห็นว่างานที่เราป็นไปไม่ถึงชิ้นนั้น มันจะมีคุณค่าเลิศเลออะไร
มันอาจจะป็นชิ้นไม่เข้าทำที่เราพยายามจะป็นไปให้ถึงก็ได้ พอไป
ถึงแล้วกลับร้องยี้ทำไมป็นนั้นไปได้

อะแอม...ที่พูดอย่างนี้ ผมไม่ได้หมายถึงว่า งานศิลปะชั้นสูง
ผ้าซีกของจุมพลเพื่อนรักนี่พอเปิดผ้าคลุมแล้วจะต้องร้องยีน้า...

งานศิลปะนั้นมันมีอยู่ 2 ขั้วใหญ่ ๆ คือ แสดงออกให้คนดูได้
รับรู้ในเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกและอีกขั้วหนึ่งก็คือให้คนดูได้คิด
ได้ใช้จินตนาการ

งานของจุมพลนั้นต้องคิด ดูแล้วต้องมีจินตนาการ ศิลปะที่
แสดงด้วยความคิดอย่างนี้ก็ยังแบ่งแยกออกป็นอีกหลายแบบ ป็น
ทั้งแบบคิดมากและแบบคติน้อย (นี่ผมพูดตามภาษาของผมนะ)
อย่างของจุมพลนี่ผมจัดให้อยู่ในพวกคิดมาก หรือใช้ความคิดมาก ๆ
คือศิลปะพวกนี้จะเน้นไปที่การจัดการตระเตรียมสร้างกระบวนการ
การทำงาน ผลที่ได้รับก็คือกระตุ้นคนดูให้เกิดความคิด ส่วนรูปแบบ
ของงาน หน้าตาของงานจะสวยงาม ดีเลวอย่างไรไม่สนใจ งานของ
จุมพลนี่ป็นได้ทั้งแบบที่เราเรียกกันว่า Conceptual Art และแบบ-
Performance คือมีทั้งการแสดงโดยการใชตัวศิลปินเองประกอบ
ด้วย

สรุปแล้วงานของจุมพลป็นที่น่าตื่นตันทันสำหรับมหกรรมศิลปะ
ที่บาหลี่ครั้งนี้นัก อาจจะป็นเพราะว่ามีงานเพียงชิ้นเดียวของศิลปิน

ไทยนี่แหละที่ดูแหวกแนวกว่าใคร คนอื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็เขียนกันบน
พื้นแคนวาสรูปสี่เหลี่ยมไม่มีใครจะทำบ๊อบอเอาเสามาปักกลาง
สนามอย่างจุ้มพลของเราหรอก...ก็เลยดูเด่นไปเลยสมน้ำหน้ามั๊ย

ขวงปลายของมหกรรมศิลปะ ศิลปินคนอื่น ๆ เขาค่อน
ข้างจะชะมัดกเขม้นหน้าดำหน้าแดง คุณอ๊อบ จิตรกรใหญ่
มาเลเชียลงทุนเอาเฟรมขนาดใหญ่ปูลงกับพื้นแล้วตัวเองก็นอน
พังพาบลงบนเฟรม มือหนึ่งถือแก้วเหล้าอีกมือหนึ่งถือฟู่กัน ใครเดิน
ผ่านมาคุณอ๊อบก็หันมาแยกเขี้ยวฟันขาวอย่างคนมีอิศยาศัย

ศิลปินญี่ปุ่น 2 คนที่เป็นเพื่อนร่วมห้องทำงานกับผมที่โรงเรียน
นี้สุดขยันจริง ๆ พับผ้าเถิด บ้านเมืองเขาถึงได้เจริญ วัน ๆ ชลุกอยู่
ที่ห้องทำงาน พวกเราเรียกงานของทั้งสองคนว่าชุด “บ๊อบ
ฟาง” คนหนึ่งที่ชื่อ โยชิโอะ กิตายามา คนนี้หัวล้าน... เอ๊ย ขอโทษ
เป็นคนผมน้อยหน้าผากกว้าง หน้าตาเหมือนซามูไรที่เคยเห็นในหนัง
ญี่ปุ่นยังงี้ยังงั้น ท่าทางเป็นคนครุ่นคิดและอารมณ์เย็น ผมเห็นพี่
แกนั่งเอากิ่งไผ่ก้านเล็ก ๆ มาผูกติดกันด้วยลวดทองแดง ผูกกันเป็น
โครงสร้างใหญ่เหมือนรังนก ผูกต่อกันไปเรื่อย งานของโยชิโอะนี้
ประณีตมากและก็อบบอบมาก น่ากลัวหัก น่ากลัวพังเสียเหลือเกิน
เวลาทำเขาต้องเอาผูกไว้กับราวลวดทองแดง ห้อยโตนงอยู่อย่าง
นั้น พอลมพัดแรง ๆ หรือลวดขาดก็พากันร้องวู้...หวาดเสียว

แต่ตามความเป็นจริงแล้วมันก็ไม่พังง่าย ๆ หรอก ดูเหมือนว่า
เกือบจะเป็นปรัชญาของมันด้วยซ้ำว่าวัสดุจากธรรมชาติอย่าง
กิ่งไผ่นี้ มันอยู่กับธรรมชาติสายลมแสงแดดอยู่แล้ว การที่ศิลปิน
เอาสิ่งที่เป็นธรรมชาติมาทำ จึงไม่ต้องกลัวว่าศิลปะเหล่านี้จะพัง
เพราะลมหรือธรรมชาติ และถึงจะพังไปก็ถือเสียว่านั่นเป็นสภาวะ
หนึ่งของธรรมชาติที่จะต้องมีการกลับคืนสู่ธรรมชาติ เหมือนดังเสียง

ขลุ่ยที่ผิวอยู่ในดงไผ่ฉะนั้น...อู๋ย คมเขี้ยวนะ

ผมนั่งดูนอนดูตะแคงดู โยชิโอะ ผูกฟาง...เอ๊ย ผูกไผ่อยู่ ผมเองรู้สึกตื่นเต้นทุกครั้งที่ยังนกของโยชิโอะเติบโตงอกงามขึ้นเรื่อย ๆ ทุกวันผมจะรู้สึกว่างานของโยชิโอะสวยแล้ว พอแล้ว ลงตัวแล้ว แต่พอวันรุ่งขึ้นโยชิโอะก็จะนั่งลงสานรังนกต่อไปอีก ต่อไปอีกไม่จบสิ้น

และจนถึงที่สุดแห่งรังนกรังใหญ่แล้ว ยอดชายนายโยชิโอะก็ยังไม่ยอมเสร็จ จัดการเอากระดาดสีแดง สีเขียว สีขาว และกระดาดหนังสือพิมพ์ปิดปะลงบนโครงไม้ไผ่ แปะเป็นแผ่นใหญ่แผ่นเล็ก เหมือนอย่างกับทำวุ้นหลาย ๆ ตัว ทำให้เกิดสีสันเกิดเป็นรูปทรงขนาดใหญ่ขึ้น ดูน่าตื่นเต้นขึ้นไปกว่าเดิมอีก

ดูเป็นความเพียรพยายามอย่างไม่มีที่สิ้นสุดเสียจริง ๆ

แต่มีหลายคนบอกว่าตอนที่โครงไม้ไผ่ยังไม่ปิดกระดาดสวยกว่า ดูเป็นธรรมชาติกว่ามาก แต่ผมว่ามันก็สวยไปคนละแบบกัน

วันสุดท้ายก่อนที่จะเปิดนิทรรศการของพวกเรา งานของโยชิโอะก็เสร็จพอดี เขากับพรรคพวกช่วยกันหอบงานกันอึ้งตึ้งนั่งไปที่ชายหาด เอาไผ่ 2 ต้นผูกมัดไว้ปลายไม้โยงเข้าหากันแล้วก็เอางานของเขาห้อยไว้ โยชิโอะฟางงานของเขาตรงลิวไปในทะเลลมก็แรง พัดงานปลิวหลุดลงกระแทกพื้นหลายครั้ง หลายคนพยายามห้ามไม่ให้โยชิโอะเอางานของเขาลงไปในทะเล เพราะกลัวว่าลมจะพัดตกทะเลไปเสียก่อน จะเสียเวลาที่เขาจะมกเขม้นมาตลอดสิบวัน แต่โยชิโอะนั้นเป็นศิลปิน ลองตั้งใจไว้แล้วว่าทำอะไรก็จะทำได้ เขาบอกว่าเขาต้องการได้ภาพผลงานของเขาสัมพันธ์กับลม อากาศและทะเล

โยชิโอะจึงฟางงานของเขาลิวลงทะเล ดูเหมือนว่าตัวเล็ก ๆ

มากมายลอยอยู่บนท้องฟ้า คนที่ยืนดูอยู่วันนั้นรู้สึกชื่นชมกับงานของโยชิโอะมาก และพร้อมกันนั้นก็รู้สึกหวาดเสียวไปกับความงามที่แบบบาง กลัวว่าจะหล่นลงทะเลไปเสียก่อน

เป็นอันว่าฟ้าดิน เจ้าแม่ทะเลเป็นใจ งานของโยชิโอะในวันนั้นจึงปลอดภัยได้ถ่ายรูปสวย ๆ หลายรูป

คิ

ลปินญี่ปุ่นที่เป็นเพื่อนรักอีกคนหนึ่งของพวกเขาก็คือ มาซาโอะ โยชิมุระ เขาเป็นต้นแบบของศิลปินบ้าง

หอบฟางตัวจริง เพราะนอกจากงานของเขาจะทำด้วยฟางจริง ๆ แล้ว ตัวเขาเองยังทำด้วยชวานา...คือมีลักษณะเหมือนชวานาอีกด้วย ดังนั้นเขาจึงเป็นคนที่ดูไม่มีพิษมีภัยกับใคร ตรงไปตรงมา ไม่ชอบความหรูหราจนเกือบจะเข้าไม่ได้กับบรรยากาศอันหรูเลิศของ Club Med

ใน Club Med มีสิ่งที่เข้ากับมาซาโอะได้ดีที่สุดก็คือ เบียร์และเหล้า มาซาโอะจะมีเส้นทางเดินประจำวันของเขาตลอดทั้งวัน ระหว่างห้องทำงานกับเคาน์เตอร์บาร์ เหมือนมดหรือผึ้งงาน พอตักบាយหรือเย็น เขาก็จะได้ที่ นั่งทำงานไปยิ้มไปนัยน์ตาหรีเล็ก แสดงถึงความเป็นคนสนุกสนานอยู่เสมอ และเขามักจะมีเสียงเพลง (ญี่ปุ่น) ฮัมอยู่ในลำคอ

มาซาโอะนั้นเป็นเกลอกับคุณแก้วของเรา ถึงจะพูดไม่ค่อยจะรู้เรื่อง แต่ก็มักจะมีเรื่องให้หัวเราะได้ทุกครั้งที่เราเจอกัน เช่น เขามักจะทำท่าออกมื่อออกไม้เพื่อให้เรารู้ว่าเขาชื่นชมเสื้อผ้านสวยงามของคุณแก้ว

ครั้นตกเย็นหรือมืดค่ำ มาซาโอะก็มักจะนั่งหน้าแดงแปร๊ดอยู่แถวหน้าบาร์ อุปกรณ์สำคัญของเขาที่เห็นเด่นชัดในตอนเย็นก็คือ ลูกประคำสีส้มสีขาวคล้อยคออยู่ดูเหมือนกับหุ่มน้อยที่น่ารัก

ลูกประจำสัปดาห์เขาแจกให้ศิลปินทุกคนเอาไว้ใช้แลกกับน้ำ (ทั้งเบียร์และเหล้า) ใครที่เป็นนักดื่มก็มักจะได้รับแจกจากเพื่อนฝูงให้คล้องคอไว้ เพราะลำพังนักดื่มน้ำธรรมดาแล้วใช้ลูกประจำนี้ไม่เปลืองหรอก นอกเสียจากนักดื่มเท่านั้นที่ต้องใช้ลูกประจำมาก ๆ ยิ่งเหล้าแพง ๆ ก็ยิ่งต้องใช้ลูกประจำหลาย ๆ เม็ด

ลูกประจำของผมเองนั้น ผมยกให้กับจุฬาหมด เวลาผมจะดื่มน้ำ จุฬาก็มักจะบริการผมด้วยโค้กเสมอ ส่วนตัวเขาเองเห็นดื่มทุกอย่างที่ไม่ใช่โค้ก

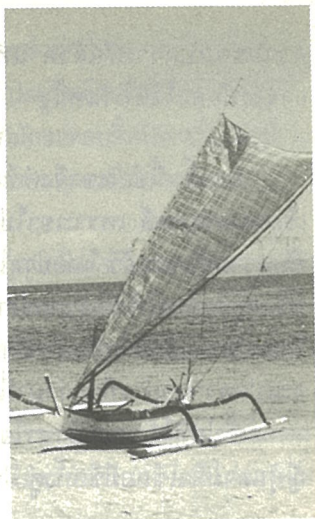
พ ดถึงผลงานของชวานามาซาโอะแล้วดูจริงจังตรงไปตรงมาเหมือนกับตัวเขานั้นแหละ บอกตรง ๆ ผมชอบงานของเขาอะ ดูเรียบง่ายและแสดงถึงความเป็นคนญี่ปุ่นได้ดี เขาใช้วัสดุ 2 อย่าง อย่างหนึ่งเป็นฟางหญ้าสีดำหามาจากบาห์ลีนี้แหละ อีกอย่างหนึ่งเป็นแผ่นผ้าไปตัดเป็นผืนสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาวสะอาด วัสดุทั้ง 2 อย่างจัดซ้อนกันขึ้นเป็นลูกบาศก์สีขาวก้อนหนึ่งกับสีดำอีกก้อนหนึ่ง วันทั้งวันมาซาโอะจะนั่งเย็บแผ่นผ้าไปและฟางหญ้าดำเข้าด้วยกันโดยที่ไม่มีใครรู้ว่าเขากำลังทำอะไร

แต่พอใกล้จะถึงวันสุดท้าย เขาก็จับก้อนสี่เหลี่ยมสีดำกับก้อนสีขาววางไว้คู่กัน แล้วก็เชื่อมเข้าด้วยกันด้วยเชือกที่มัดให้แข็งเหมือนกับใช้เป็นคานหอบก้อนสีดำและขาวเข้าด้วยกัน ตรงกลางคานหอบนั้นเขาทำให้เป็นเชือกอ่อนเพื่อให้ดูเหมือนคานหักกลาง

พอจะนึกภาพออกหรือยังครับว่า มีคานหอบหักกลาง ตรงปลายของคานหอบนั้น ด้านหนึ่งหอบฟางดำเป็นแท่งสี่เหลี่ยมจากบาห์ลี ส่วนปลายอีกด้านหนึ่งหอบผ้าใบก้อนสี่เหลี่ยมสีขาวที่เขาเอามาจากญี่ปุ่น

นี่แหละเด็กหนุ่มยานี่ที่คอยติดสอย
ห้อยตามศิลปินไทย * ชาวเรือบาหลิ
รูปร่างคล้ายแมงมุม

ถ้าจะให้ผมแปลความหมายของงานชิ้นนี้ละก็ ผมจะแปลว่า
มาซาโอะพยายามจะเชื่อมวัฒนธรรมของญี่ปุ่นกับบาหลิเข้าด้วย
กัน ด้วยคนที่หักกลาง ซึ่งไม่รู้ว่าจะทำสำเร็จหรือไม่

ถ้าจะแปลความหมายให้ลึกล้ำในด้านปรัชญาก็อาจจะแปล
ไปได้ว่า ระหว่างก้อนสีขาวและก้อนสีดำนั้น เขาเอามาจากเรื่อง
ความเชื่อของชาวบาหลิที่ผมเคยเล่าให้ฟังมาแล้วว่า คนบาหลินั้น
ชอบใช้ผ้าลายตาหมากรุก ขาว-ดำ ไปห่มสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ผ้าตา
หมากรุกขาวดำของคนบาหลินั้นสืบเนื่องมาจากความเชื่อในเรื่อง
ของความดีกับความเลว เทวดาพระเจ้ากับภูตผีปีศาจ อันว่าสิ่งทั้ง
สองที่อยู่กันคนละขั้วนี้ ถ้าเรามนุษย์รู้จักปรับตัวเอง เอาสิ่งเหล่านี้
มาใช้ได้อย่างถูกต้องแล้ว โลกมนุษย์นี้ก็จะเกิดความสมดุลย์อยู่ได้
งานชิ้นนี้ของมาซาโอะจึงมีความหมาย หมายความว่า เป็นไป
ทำนองว่า ระหว่างความดีงาม (สีขาว) กับความชั่วร้าย (ก้อนสีดำ)
นั้นมันอยู่ปลายคนละด้านของคานหาบ เมื่อเรายกมันขึ้นแบกระหว่าง

ความซั้วกับความดีแล้วคนที่หาบอยู่ก็อาจจะรับน้ำหนักไม่ได้
อาจจะหักลงได้สักวันหนึ่ง

งานชิ้นนี้ของเขาจึงค่อนข้างจะโย้แย้งและขัดแย้งกับความ
เชื่อของคนบาหลี เพราะเขาไม่ยอมรับความสมดุลย์ระหว่างความดี
กับความซั้วซะแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ข้อโต้แย้งของมาซาโอะที่
ปรากฏออกมาให้เห็นจากผลงานของเขานี้ นับเป็นข้อโต้แย้งที่ตรง
ไปตรงมา แล้วก็น่ารักน่าหยิกทีเดียว ผมก็ไม่ทราบว่าคนบาหลี
จะแปลความอย่างที่ผมว่ามานี้บ้างหรือเปล่า

ทั้งโยชิโอะ และมาซาโอะนี้ผมไปเจอผลงานของเขาอีกทีใน
ญี่ปุ่นตามมิวเซียมมีชื่อทั้งคู่เป็นศิลปินระดับที่กำลังโด่งดังทีเดียว

สวนผลงานของจิตรกรอินโดนีเซียเองนั้น ส่วนใหญ่เป็น
ไปในแบบเกาส์สไตล์บาหลีสกุล ถ้าจะให้ใหม่หน่อยก็จะ
เป็นแบบอิมเพรสชันนิสม์และเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ ซึ่งฝรั่งเขาทำกัน
มาร้อยกว่าปีแล้วโน่น

แต่จิตรกรบาหลีหรืออินโดนีเซียนี้เขาดูตื่นเต้นกระตือรือร้น
มีกำลังใจในการทำงานมาก เรียกกันแบบพวกเราไทย ๆ เราก็ว่า
ไฟแรงดี อย่างเจ้าเด็กหนุ่ม ยานี อาดี กุสุโม คะเนอายุสัก 20 ปี
เจ้าหนุ่มคนนี้ได้ติดตามรับใช้ศิลปินไทยเป็นอย่างดี บริการทุกอย่าง
จะต้องการอะไร ยากได้อะไร ยานีเป็นต้องสืบทอดมาให้ ยานีเขียน
รูปแบบร้อนแรง เช่น บ้ายสีเปรอะ ๆ เป็นรูปพระยานาคบ้าง เป็น
รูปงู โค้งไปโค้งมาดูน่าเกลียดเขี้ยว แต่ด้วยน้ำใจไมตรีของเขา
ทำให้รูปเขียนของเขาพอดูได้ไม่ขัดตานัก

มีเรื่องเลิฟสตอรี่อยู่นิดหนึ่งระหว่างหนุ่ม (น้อย) ยานีกับสาว

(ไม่น้อย) แก๊ป คือว่าหนุ่มยานี้มักจะทำท่าก้อร้อก้อตึกคุณแก๊ปอยู่เรื่อย มักจะหาทางนัดแนะให้คุณแก๊ปอยู่ตึกดินเพื่อเดินรำในดิสโก้เธคบ้าง แต่พอตึกดินได้ที่ คุณแก๊ปก็มักจะหลบลิ้นหนีหายไปนอนตามประสาคนพอมืออายุแล้ว พอถึงตอนเช้า หนุ่มยานี้ก็มักจะมาบ่นต่อว่าต่อขานต่าง ๆ นานา

เรื่องหนุ่มยานี้เนี่ย หนัก ๆ เข้าคุณแก๊ปก็ชักจะบ่นรำคาญ ซึ่งถ้าที่คุณแก๊ปบ่นออกมาไม่เป็นภาษาไทยแต่เป็นภาษาอินโดฯ แล้วหนุ่มยานี้ก็คงจะไปผูกคอตายได้ซ้ำยังแน่ ๆ คุณแก๊ปบอกกับผมว่า ใจรู้ใหม่ เธอบอกว่า

“ยานีเขาไม่รู้หรอกว่า แก๊ปสามารถมีลูกชายได้ทำเขาเนี่ยแหละจริง ๆ ด้วย” พูดแล้วคุณแก๊ปก็หัวเราะซ้ำความจริงที่ไม่อาจลบเลือน

คิลปินรุ่นใหญ่อาวุโสที่ดูน่ารักนั้นมีอยู่ 2 คน คนหนึ่งผมเคยแนะนำให้รู้จักแล้วคือ เอ็งเต็ง ประติมากรเซรามิคจากสิงคโปร์ ศิลปินคนนี้สุภาพเรียบร้อย คุยกับคนทุกคน ถ้ามีการประกวดรางวัลศิลปินมิตรภาพเหมือนนางงามมิตรภาพแล้วคุณอาเอ็งเต็งนี้ต้องได้รางวัลนี้มาครองอย่างแน่นอน

เอ็งเต็งนี้พอได้ดินมาจากโรงงานเซรามิคเขาก็เริ่มทำงานของเขาประณีต น่ารักมาก เป็นเครื่องโอปะติมากรรมรูปร่างประหลาด

ศิลปินมิตรภาพอีกคนหนึ่งก็คือหลิว คิวซุง จิตรกรจากฮ่องกง ท่านผู้เฒ่าลิว หรือหลิวคนนี้อย่างถึงวันแรกท่านก็แจกสูจิบัตรผลงานของท่านแก่ศิลปินที่มาร่วมงานทุกคน ตามไปให้ด้วยตัวเองกับมือทุกคน พร้อมทั้งเซ็นชื่อให้ด้วย ยังความปลื้มปริ่มแก่ผู้รับไปทั่ว ท่านหลิวนี้เป็นศิลปินเก่าของฮ่องกง ทำงานมาแล้วมากมาย

เริ่มตั้งแต่เขียนภูเขา ต้นไม้แบบจีน จนเปลี่ยนมาทำงานสมัยใหม่ แล้วสุดท้ายก็กลับมาทำงานแบบประเพณีของจีนอีก เพียงแต่ปรับปรุงเทคนิคให้ทันสมัยขึ้น

ผลงานดีเด่นของท่านหลิวก็คือ เทคนิคส่วนตัวที่ท่านสร้างกระดาษพิเศษขึ้นเองสำหรับเขียนภาพ กระดาษของท่านหลิวนี้เองที่บริษัททำกระดาษเห็นความสำคัญและซื้อลิขสิทธิ์ไปทำขายแพร่หลายในฮ่องกง และทางบริษัทก็ยังให้เกียรติแก่ท่านหลิวด้วยการใช้ชื่อท่านเรียกกระดาษที่ทำขึ้นใหม่นี้

ล สำหรับตัวผมเองก็อย่างที่เคยเล่าไปแล้ว คือผมใช้เวลาเช้าตรู่ก่อนที่ทุกคนจะตื่นเป็นเวลาทำงาน (ศิลปะ) ของผม ทำ ๆ ไปก็ชักจะหุดดากเสียแล้ว พอใกล้จะกลับนี่ผมได้งานถึง 6 ชิ้น ทำเสร็จต้องระบายออกไปติดแขวนไว้ตามล๊อบบี้ให้แขกที่ผ่านไปผ่านมาได้ดู

ผมลืมเล่าถึงกิจกรรมพิเศษของผมหลังจากทำงานเสร็จในตอนเช้าของทุกวัน ผมก็จะไปขลุกอยู่กับนายลัคกีที่คลับกีฬาทางน้ำ นายลัคกีนี้พอมีเวลาว่างจากสาว ๆ เขาก็จะเข้าช่วยเหลือฝึกหัดให้ผมทันที จนผมสามารถเอาเรือใบทั้งเล็กและใหญ่ออกทะเลได้โดยลำพัง ส่วนวินด์เซิร์ฟนั้นผมหัดจนประคองตัวอยู่ได้ แต่ยังไม่ชำนาญมากนัก แต่ก็กะไว้ว่าคงจะหัดไว้แค่นี้พอ กลับไปกรุงเทพฯ ก็คงเลิกคิดที่จะทำตัวสุรุษสุร่ายแบบนี้

ทุกวันผมตากแดดอยู่บนเรือใบจนผิวเกรียมตั้งแต่เข้าไปจนถึงบ่ายแก่ ๆ จึงเลิก ชีวิตมีความลำบากยากแค้นจริง ๆ คุณเคยโดนแดดเผาบนเรือใบเล็ก ๆ แล้วไม่รู้ว่าจะไปหลบเงาแดดที่ไหนใหม่ล่ะ ลำบากนา

จะมีก็แต่วันหนึ่งที่ผมไม่ได้ออกทะเล เพราะวันนั้นมีการแข่งขันเรือแบบบาหลี คือพอดีนเข้ามาผมก็เตรียมที่จะท่องเที่ยวอย่างเคย แต่การันปรากฏว่าพอเดินมาถึงชายหาดก็พบเรือบาหลีนี้สเกยหาดอยู่เต็มไปหมด แต่ละลำประดับธงทิวปลิวไสวสวยงาม เซลลิ่งกับวินด์เซิร์ฟนั้นงดลงน้ำเด็ดขาด ผมก็เลยเดินเตร็ดเตร่อยู่ชายหาด เพราะว่าพอสาย ๆ หน่อยก็มีสาว ๆ ชาติด่าง ๆ แต่งชุดอาบน้ำสวมชูชีพเรียบร้อยมาเดินนวดนวดอยู่เต็ม สาว ๆ พวกนี้มีหน้าที่นั่งเป็นแม่ย่านางบนเรือบาหลีนี้ เรือลำไหนมีสาวชาติใดนั่งเรือลำนั้นก็จะเป็นเรือของชาตินั้น

ผมเดินทางชาติไทยไม่ยกกะมี แต่ถึงจะมีผมก็คงเป็นแม่ย่านางเรือไม่ได้ จะเป็นพ่อป่วนายเรือเขาก็ไม่มี ครั้นจะกลับไปเรียกคุณแก่ปมาเป็นแม่ย่านาง (อย่าตัวจริง) ก็เกรงใจว่าป่านนี้เธอคงยังไม่ตื่น คิดสมอารมณ์หมายแล้วก็เลยตัดสินใจเชียร์สาวแม่ย่านางญี่ปุ่นสองสาวดีกว่า เพราะสำรวจดูแล้วว่าสองสาวนี่ปังที่สุด แล้วอีกอย่างสถิติที่บันทึกไว้ก่อนหน้านี้ สองสาวญี่ปุ่นนี้เคยเห็นหน้ากันบ่อยที่สระน้ำ เธอมีความเด่นที่นอกจากจะหุ่นงดงามแล้ว ตลอดเวลา 4-5 วันที่เธอมาพักที่ Club Med และตลอดทุกเวลาที่เธอลงเล่นน้ำวันละหลายครั้งเธอไม่เคยสวมชุดว่ายน้ำซ้ำกันเลยแม้แต่ครั้งเดียว ซึ่งเหมือนกับผมที่ใส่กางเกงว่ายน้ำอยู่ตัวเดียวแล้วก็ซ้ำกันทุกวันไม่เคยเปลี่ยน

เรือบาหลีนี้รูปร่างหน้าตาพิลึก เพราะนอกจากจะเป็นเรือทรงแหลม ๆ เหมือนเรือเข็มแล้วก็ยังมีขา 4 ขายื่นออกไปข้าง ๆ เรือเหมือนกับแมงมุม ด้านบนก็มีใบเป็นรูปสามเหลี่ยม เวลาตั้งอยู่บนเรือแล้วดูไย้อย่างไรพิกล เรืออย่างนี้ชาวบ้านใช้หาปลา

การแข่งขันเรือสนุกตื่นเต้นก็ตอนที่เรือ 40-50 ลำวิ่งออกไปเป็นทิวแถวดูสวยงาม เรือทุกลำวิ่งวนโซว์ฟอร์มหนึ่งรอบแล้วจึงมุ่งหน้า

ออกทะเล พอถึงจุดที่กำหนด เรือทุกลำก็กลับสู่ชายหาด ใครถึงหาดก่อนลำนั้นชนะ

ผลปรากฏว่า ฝรั่งเศสชนะที่ 1 สาวญี่ปุ่นที่ผมเชียร์ได้ที่ 3 ไอ้เรื่องเชียร์กันนี้ใครอย่าให้ผมไปร่วมเชียร์อะไรด้วย เพราะเชียร์ใครที่ไรเป็นแพ้ทุกที โดยเฉพาะเลือกตั้งส.ส.เลือกใครเชียร์ใครเป็นต้องแพ้ได้ทุกครั้ง

อันว่างานเลี้ยงใน Club Med นั้นไม่มีวันเลิกรา พอดวงอาทิตย์บ่ายคล้อยระยอหมดมะพร้าวแล้ว ชาว Club Med ก็มักจะแต่งตัวสวย ๆ กันออกมานวยนาดแถวริมสระน้ำและหน้าเคาน์เตอร์บาร์ ร่องานเลี้ยงที่จะมีในตอนเย็น

แล้ววันนี้ก็มีงานเลี้ยงจริง ๆ प्रधानใหญ่ของ Club Med จัดงานเลี้ยงที่บ้านของอามาล คืออามาลนี้มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้าน Club Med บาหลี เป็นผู้คุมกิจการทุกอย่างที่นี่ อามาลมีบ้านสวยงามอยู่ในอาณาบริเวณของ Club Med มีรั้วรอบขอบชิดเป็นอย่างดี ส่วนท่านประธานใหญ่คือ ฌอง โรแบร์ ท่านคุมกิจการของ Club Med ทั่วโลก ซึ่งคะเนได้ว่ามีสัก 100 สาขากว่า ท่านเป็นคนสนใจศิลปะมาตั้งแต่เล็ก แต่ไม่มีโอกาสได้เรียนศิลปะ งานมหกรรมศิลปะคราวนี้ก็เป็นความคิดของท่านโรแบร์นั่นแหละ ท่านตื่นเต้นขนาดที่ลงทุนบินมาจากฝรั่งเศสเพื่องานนี้โดยเฉพาะ

งานเลี้ยงแบบนี้ก็น่าเบื่อเหมือน ๆ กันทั่วโลก เจ้าภาพกล่าวสุนทรพจน์ต้อนรับ ตัวแทนศิลปินกล่าวขอบคุณ ประธานกล่าวขอบคุณศิลปิน กล่าวกันไปกล่าวกันมายืดยาว เสร็จงานเลี้ยงนี้แล้วพวกเราลืบทว่าคณจึงรีบทำตัวลึกลับไปหาของอร่อยกินกันที่บันยันโน่น หนูเพ็ญเตรียมจองที่ไว้สำหรับพวกซัฟฟิเศษที่อยากกินอาหารทะเลกัน

และแน่นอนที่โต๊ะอาหารคืนนั้นมี 2 หนุ่ม ญี่ปุ่น มาซาโอะ และโยชิโอะ ติดตามพวกกะเหรี่ยงไทยไปอย่างใกล้ชิด คุณแก่ปนั้น คอยบริการหนุ่มยุ่นทั้งสอง ซึ่งต่างฝ่ายก็ต่างพูดภาษาของตัวเอง แต่ทั้งคู่จะเข้าใจกันดี เช่น คุณแก่ปบอกเป็นภาษาไทยว่า “มาซาโอะ ช่วยหยิบเกลือให้หน่อยนะจ๊ะ”

มาซาโอะจะทำเป็นงง ๆ สักครูก็จะหยิบเกลือมาให้ ซึ่งก็ เรียกเสียงเฮฮาได้รอบโต๊ะ

เรื่องความรู้ทางภาษาอังกฤษของคนญี่ปุ่นนี่ผมว่าผมแยแล้ว ญี่ปุ่นทั้งสองนี่แยกว่าผมมาก พอตึกดินไถลจะเลิกร่ากันอยู่แล้วยอดชายนายโยชิโอะคนหน้าผากกว้างก็หันมาทักคุณแก่ปว่า

“ฮาว อาร์ ยู” เล่นเอาคุณแก่ปหัวเราะก๊ิก “อะไรกันจะ จะกลับอยู่แล้วเพิ่งมาร้องทักทาย”

สืบถามอยู่สักครูจึงทราบว่ โยชิโอะต้องการจะถามถึงอายุ ว่า “ฮาว โอลด์ อาร์ ยู” แต่ฝ่าไปพูดผิดว่า “ฮาว อาร์ ยู”

สอบถามเรื่องอายุกันไปจนทั่วทุกคน ทีนี้มาถึงตัวนายโยชิโอะ คนตามบ้าง เมื่อถูกถามว่าเขาอายุเท่าไร เขาก็ทำเป็นหนีบอยู่ครูใหญ่ ๆ แล้วจึงตอบว่า

“วันโพตี”

ซึ่งทุกคนร้องกันลั่น “อะไรนะ 140 ปีหรือ”

นายโยชิโอะทำท่าลังเลพร้อมกับนับใหม่ คราวนี้ทำมือยกนิ้ว ให้เรารู้ว่ามีอหนึ่ง 4 นิ้ว และอีกมือหนึ่ง 1 นิ้ว รวมแล้วตัวเขา อายุ 41 ปีนะ ไม่ใช่ 140 ปี พูดกลับไปตัวเดียวอายุผิดไปร้อยปี เชียวนา

บรรยากาศอันแสนจะโรแมนติกที่ห้องอาหารซีฟู้ดบันยัน

งานเลี้ยงที่บ้านอามาล คนมีหนดเป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนคนถือไมค์
คือประธานใหญ่ Club Med ฌอง โรแบร์ เรลนิก

“วิหารกลางทะเล... กับปลาгурามิ”

พมทำงานเสร็จขั้นที่ 6 แล้วก็รู้สึกว้าวพลังในตัวที่ได้
สะสมมาก่อนจะออกจากกรุงเทพฯ ได้หมดไปแล้ว
ความจริงตั้งใจไว้ตั้งแต่เริ่มต้นทำงานขั้นที่ 3 ว่าจะเลิกทำแล้ว แต่ก็
เพราะความว่างเปล่านั้นเอง ทำให้ต้องหันมาทำงานศิลปะต่อไป
เรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่ 6

อันว่าความสุขสบายมาก ๆ ในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานเกิน

ไปนั้น ทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นมาได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ความทุกข์
 ที่ถึงขนาดจะทำให้ตัวเองต้องเจ็บปวดทรมานแต่ก็สามารถทำให้
 ตัวเองต้องรื้อร่นหงุดหงิดและรู้สึกไร้คุณค่าขึ้นมาได้เหมือนกัน
 ฉะนั้น ผมจึงขอเตือน Club Med ไว้ ณ ที่นี้ว่า อย่ายอมให้
 แหกหรือสมาชิกมาพักที่ Club Med เกินกว่า 1 สัปดาห์เป็นอันขาด
 เพราะถ้าเกินไปจากนั้นแล้วจะทำให้สมาชิกรู้สึกถึงสิ่งที่เกินไปจาก
 คำขวัญที่ว่า “คลับเมด คือการพักผ่อนอย่างแท้จริง” ซึ่งอาจจะกลาย
 ไปว่า “คลับเมดคือความซีเกียจอย่างแท้จริง” ไป

ครับ ผมเองกำลังรู้สึกอย่างนั้น คือรู้สึกซีเกียจและไร้สาระ
 ผมว่าเพื่อนศิลปินคนอื่น ๆ ก็รู้สึกคล้าย ๆ ผม เห็นนั่งตาลอย ๆ อยู่
 หลายคน โดยเฉพาะจุมพลนั้น เขาบอกผมว่า “กุคิดถึงบ้านตั้งแต
 มาอยู่ที่นี่ได้ 3 วันแล้ว” ซึ่งหลังจากนั้นจุมพลก็แก้ความคิดถึงบ้าน
 ด้วยการดื่มหน้าทำสมองมีนเสียทุกวัน ก็เป็นวิธีที่แก้ปัญหานี้ได้ดีถ้า
 ยังมีแรงดื่ม

ในวันแรก ๆ ที่มาถึง Club Med นั้น ผมออกจะเป็นคน
 หุนหันตาดื้อน ไม่เคยรู้จักมาก่อนเลยว่า Club Med นี้
 มันเป็นอย่างไร ถึงขนาดวาดมโนภาพเอาก่อนที่จะมาว่า คงจะเป็น
 พวกสมาคมลับอะไรหรือเปล่า แต่ความเป็นคนประเภทชอบสอด
 รู้สอดเห็น ผมจึงไม่ปฏิเสธที่จะมาที่นี่ เพราะถึงอย่างไรผมก็เชื่อมั่น
 ด้วยตัวเองว่าคงจะสามารถพาชีวิตตัวเองรอดมาได้เป็นแน่แท้
 แล้วพออยู่ ๆ ไปผมก็เริ่มรู้จัก Club Med มากขึ้น สิ่งที่ผมได้
 เล่ามาทั้งหมดหลายต่อหลายตอนนี้เป็นประสบการณ์สนุก ๆ ที่ผม
 ได้รับจากที่นี่ ซึ่งพอจะถึงวันใกล้กลับบ้านผมก็ยังรู้จัก Club Med

มากขึ้นอีกว่า ความจริง Club Med คือคนหนุ่ม-สาวอารมณ์ดีที่
มองโลกในแง่ดี Club Med คือบ้าน คือเตียงนอนนุ่ม ๆ คือสระน้ำ
คือชายหาด คือท้องฟ้ากว้างไกล และคือโลกใบเล็ก ๆ ที่อยู่ในมือ
ของเรา

Club Med คือ การพักผ่อนอย่างแท้จริงเหมาะสำหรับคนที่
ไม่เคยรู้จักการพักผ่อนว่าเป็นอย่างไร

Club Med ไม่ใช่โรงแรม นี่ไม่ได้พูดเกินความจริง Club
Med คือรูปแบบหนึ่งของการพักผ่อนซึ่งบางคนชอบ และบางคนอาจ
จะไม่ชอบ

Club Med มีอะไรให้ทำเล่นตลอดเวลา และคนที่ไม่ชอบเล่น
ไม่ชอบทำอะไรเราอาจรู้สึกรังเกียจ

ผู้คนที่นั่นต้องยิ้มต้องร้องทักกันตลอดเวลา ในขณะที่คนที่ไม่ได้

พกยืมมาอาจจะไม่ชอบ

Club Med ย่อโลกใบใหญ่ให้เล็กลง หลายชาติ หลายศาสนา ได้มาพบปะพูดคุยกัน ในขณะที่บางคนอาจจะชอบอยู่คนเดียวในโลกกว้าง

ผู้คนใน Club Med ไม่มีจนกว่า ไม่มีแก่กว่า เมื่อเข้ามาที่นี้ ทุกคนเท่ากัน ฉะนั้นใครที่เบ่งมาก ๆ จึงไม่ชอบที่นี่ เพราะเบ่งไม่ได้

Club Med บาห์ลีเป็น Club Med แห่งที่ 104 เพิ่งเปิดเมื่อ 9 ธันวาคม 2529 นี้เอง ชื่อเต็ม ๆ คือ CLUB MÉDITERRANÉE ผมเดาเอาว่าคงจะเริ่มตั้นกิจการกันที่แถวทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยคนฝรั่งเศส (ซึ่งอาจจะ) เป็นพ่อของ ผมอง โรแบร์ เรสนิก ประธานคนปัจจุบัน ที่มาร่วมงานกับเราที่บาห์ลี

Club Med บาห์ลีนั้นสร้างที่หลังภูเก็ทของเราอีก แต่การลงทุนก่อสร้างสถานที่ทั้งหมดนั้นมโหฬารมาก ใช้เงินถึง 28 ล้าน เหรียญสหรัฐ โดยสถาปนิกมีชื่อ Christian Demonchy และ Noelle Janet เป็นมันคนหากรตกแต่ง ใครที่ได้ไปเห็น Club Med ที่บาห์ลีนี้จะต้องประทับใจกับอาคารรูปทรงแบบตะวันออกหลังคา 4 ชั้นสวยงามมาก ที่นี่ไม่มีลิฟท์ ไม่ใช่ลิฟท์ ไม่ใช่พื้นที่ในทางสูง แต่ใช้พื้นที่ในทางกว้าง เป็นทางเดิน มีหลังคาเชื่อมโยงไปอาคารหลังต่าง ๆ เหมือนใยแมงมุม เช่น จะไปอาคารฟลอเรส มาดูรา จาวา ลอมบก (เป็นชื่อเกาะต่าง ๆ ในอินโดนีเซีย) ก็เดินไปตามทางเดินที่ผ่านสวนไม้ดอก สระบัว สระน้ำ ดูเปลิดเปลิน

ที่นี่มีห้องพักทั้งหมด 350 ห้อง แต่ละห้องไม่หรูหรากว้างใหญ่ (เพราะเขาไม่ต้องการให้แขกกบดานอยู่ในห้อง) แต่สะดวกสบาย ไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีทีวี. ไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายแบบคนกรุง เพราะเป็นปรัชญาของที่นี่ ที่ต้องการให้ทุกคนอยู่กับธรรมชาติโดยที่ไม่ต้องติดต่อกับโลกภายนอก

วิหารทานาห์ ลอท โตดเตี้ยวอยู่กลางทะเล

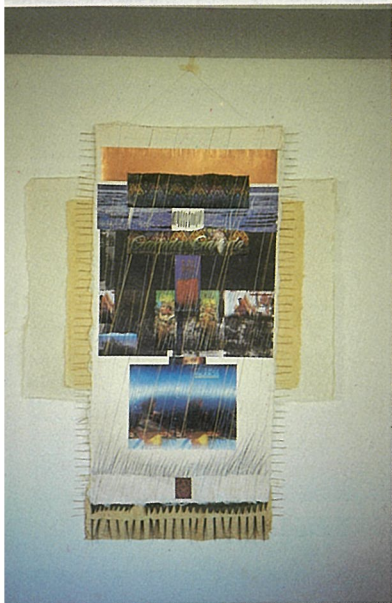

คุณอึบกับงานที่ใกล้จะเสร็จแล้ว
หาดนูชาตัวกับทะเล

มาซาโอะชะมิกเขม่นกับงานบ้าหอบฟาง
เอ็งเต็งภูมิใจกับงานที่เสร็จแล้ว

งานชิ้นนี้ชื่อ "Soul & Spirit of Bali"
ให้ประธาน Club Med ไปด้วยใจดี

งานชิ้นแรกชื่อ "The Happening in Bali"
ให้การกุศลช่วยศิลปินบาหลี่

ซ้าย ชากกระทมมีให้เห็นทุกวัน
ทุกเวลาในบาหลี่

ล่างขวา ตรงทางเข้า Club Med ขึ้น
ป้ายมทกรรมศิลปะ ส่วนรูปล่าง
เป็นดินอำลางานมทกรรมศิลปะที่
บาหลี่

ผู้ที่จะมาใช้บริการใน Club Med จะต้องเป็นสมาชิกอย่างที่เรียกกันว่า G.M. (General Member) เสียค่าบำรุงปีแรก 400 บาท ปีต่อไป 200 บาท ผู้ที่เป็นสมาชิกได้สิทธิ์พิเศษที่จะได้จองที่พักใน Club Med ร้อยกว่าสาขาได้ก่อน สอบถามสมาชิกที่เป็นคนไทยนั้นมีน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะว่า นอกจากค่าสมาชิกแล้ว ค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งนั้นค่อนข้างแพงพอสมควร เช่น ที่นี้ตกค่าใช้จ่ายวันละประมาณพันกว่าบาทเกือบสองพัน แล้วก็ไม่ใช่จะมาพักกันแบบโรงแรมคือวันเดียวแล้วกลับ ผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกต้องมาตามโปรแกรม เป็นแบบที่เรียกว่า Package คือต้องอยู่ในโปรแกรม เช่น 3 วัน 7 วัน ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายแล้วสูงมากสำหรับคนไทย (ที่จน ๆ อย่างเรา)

แต่ว่า...พอสมาชิกเข้ามาในดินแดนของ Club Med แล้วสมาชิกจะไม่ต้องใช้เงินเลยแม้แต่บาทเดียว อาหารการกินทุกมื้อมีไว้ให้ ตื่นเช้าพบกันที่ห้องอาหารใหญ่เวลา 7.30 น.-9.30 น. มีอาหารสำหรับคนทุกชาติ ทุกศาสนา อาหารอิตาเลียน อาหารฝรั่งเศส อเมริกัน ญี่ปุ่นและอินโดนีเซีย อยากรกินอะไรแคไหนก็เลือกเอาตามสบาย ถ้าใครตื่นสายไม่ทันมือเช้า ก็ไปบรันช์ (Breakfast + Lunch เป็นบรันช์) กันที่ BANYAN ห้องอาหารที่อยู่ไกลออกไป ที่นี่จัดเป็นห้องอาหารแบบ Sea Food ในตอนเย็นอย่าแต่ใครที่จะมากินที่นี่จะต้องเดินทางมาจับจองไว้ตั้งแต่เช้า เพราะที่นั่งจำกัด ใครนี้ก็อยากจะเข้าไปกินเลยไม่ได้

ตอนกลางวันก็มีอาหารแบบบุฟเฟต์กันที่ห้องอาหารใหญ่ บางวันก็มีละครตลกเล่นสด ๆ ให้ดูพอเรียกน้ำย่อย

ส่วนตอนเย็นนั้นเป็นดินเนอร์ครบเครื่องดีกหน่อยมื่อนี้ แต่มีบริการคอยเสิร์ฟอาหารที่ละจานจนครบชุด ใครจะกินอาหารชาติไหนต้องบอกเจ้าหน้าที่ก่อนเพื่อจะนำไปนั่งโต๊ะได้ถูก

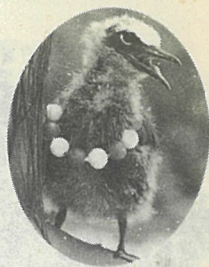

วันเปิดต้นซุงของจุมพล ชายสาวแวนดำคือคุณแก้ว ถัดไปนักข่าวสาวมาเลย์ เลื่อนำนั้นเซอร์พัทธ์ หัวเท่งนั้นศิลปินฝรั่งเศส ส่วนสาวที่ยืนอวดขาอ่อนคือ เอ็ง เต่า

ที่พิเศษก็คือ บนโต๊ะอาหารทุกโต๊ะจะมีไวน์ขาวและไวน์แดงอย่างละเหยือกใหญ่ ๆ วางไว้ให้เรียกน้ำย่อย ถ้าไม่พอก็หยิบเอาจากโต๊ะข้างเคียงได้ (อย่างหลังนี้เป็นวิธีของศิลปินไทยนะ)

อาหารการกินที่นี้แม้ว่าจะไม่ค่อยอร่อยเต็มทีนัก (พวกลีนักชิมบ่นว่าไม่อร่อย) แต่ก็พอกินได้ และอาหารไม่มีขาด มีมากมายเกินกว่าเหตุเสียด้วยซ้ำ

ผลไม้ที่น้อยๆ ไปพูดถึง หน้าตาก็คคล้ายผลไม้ไทย มีมากมายหลายชนิด แม้แต่ทุเรียนก็มี แต่อย่าได้มาเทียบเคียงกับผลไม้ไทยเลย ส้มเขียวหวานที่นี้ผมว่าเปรี้ยวขนาดเอาไปบีบใส่ต้มยำแทนมะนาวได้ แตงโมก็จัดซิด กล้วยนั้นลูกเล็ก รสชาติไม่ได้เรื่อง มีก็ "สาลัก" หรือ "สลัก" ผลไม้ชื่อของที่นี้เท่านั้นที่กินกันได้ (คล้ายลูกสละของไทย) แต่ผมก็ไม่ได้ลองกินอยู่ดี เพราะกินไม่เป็น จะมีก็แต่คุณแก้วเท่านั้นที่หลงไหลสลักบาหลี่เสียจริง ทุกมื้อ

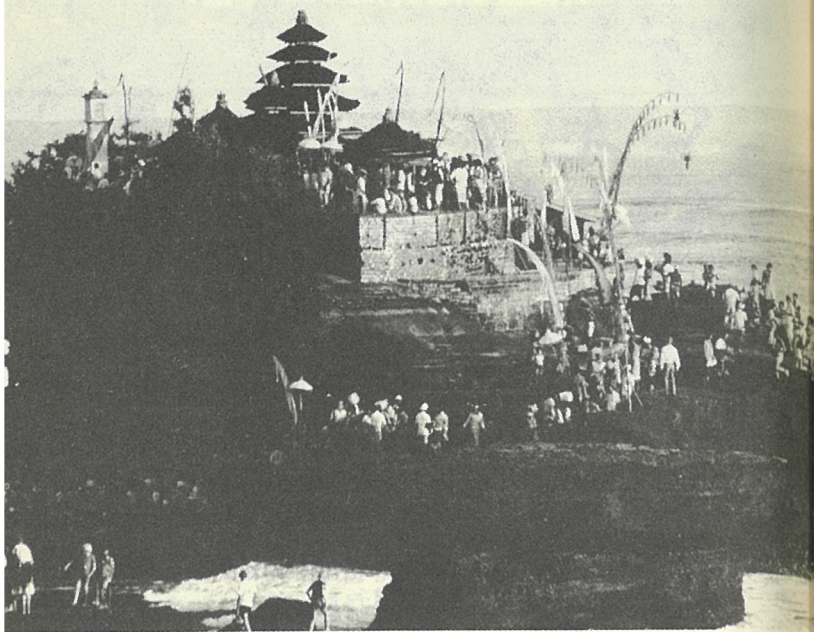

มีสาว ๆ แอโรบิคอย่างนี้ให้ดูด้วย ส่วนรูปหาวมือนั้น ถ้าเจ้านกน้อย มีบีตส์ (ลูกประคำ) คล่องคออย่างนี้ คงได้เมาท์วันใน Club Med

หนุ่ม ๆ ทั้งหลายเป็นต้องหยิบสาส์กติดมือมาให้คุณแก่ปทุกคน คนละ 2-3 ลูก (ตามที่เธอกระซิบบอก) จนเต็มโต๊ะ

นอกจากอาหารตามมือต่าง ๆ แล้ว พวกอาหารกินจุบกินจิบ กินเล่นต่าง ๆ ก็มีไว้ให้ตามชายหาด เช่นอยู่ดี ๆ นายลัคก็หนุ่มไทย ก็ตั้งเตาเอาปลาหมึกและปลาอย่างกันสด ๆ ใครผ่านมาจะแวะมา กิน ฆ่าอย่างเองอย่างไรได้ทั้งนั้น ทำเหมือนกับไปเที่ยวบ้านญาติ เชี่ยว

สำหรับน้ำหรือเครื่องดื่ม กาแฟ อีกทั้งน้ำเมาและไม่เมาทั้ง หลายก็ห้ามใช้เงินซื้อ แต่ต้องใช้เม็ดลูกประคำ (อย่างที่เขาให้ดู แล้ว) เม็ดประคำนี้เรียกกันว่า บีตส์ (Beads) ใช้แลกน้ำ มีทั้งเม็ด สีขาว เม็ดสีเหลือง และเม็ดสีส้ม เม็ดสีเหลืองนี้ราคาแพงที่สุด ตกเม็ด ละ 972 รูเปียห์ เม็ดสีส้ม 486 รูเปียห์ และเม็ดสีขาว 243 รูเปียห์ ส่วนจะเป็นราคาก็บาทก็ลองเอา 60.7 ฮารดู ก็จะได้เป็นเงินบาท

วิหารกลางทะเลที่โด่งดังชื่อ TANAH LOT

สาว ๆ มักมาเดินช้อปปิ้งในร้านของ Club Med

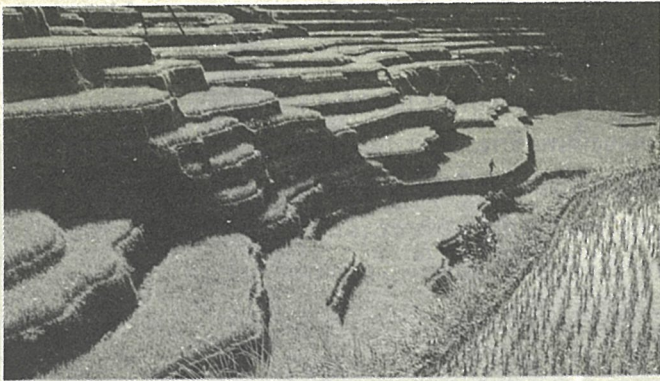
ใครจะตีมน้ำอะไร บาร์เทนเดอร์จะบอกคุณเองว่าจะใช้เม็ดยัดบิตส์สี
อะไรและกี่เม็ด

เป็นอันว่าอยู่ใน Club Med นี้ไม่ได้ใช้เงินเลยสักแดงเดียว
ผมเองนั้นพอชกจะอดอยากเดี๋ยวก็แดเนี่ยลเอาลูกประคำมาให้กำ
หนึ่ง หรือไม่กี่แม็กก็แม่บ้านเอามาให้ แต่ผมเองไม่ค่อยได้ตีมน้ำอะไร
แพงนักรอกจากโค้ก เพราะฉะนั้นที่เหลือจึงมักจะร่วงลงขันเป็นกอง
กลาง ให้จุพากับจุมพลไปตีมน้ำแพง ๆ เสียมากกว่า

แ ล้ววันสุดท้ายก็มาถึง ไม่มีใครทำงานกันอีก ผมหมายถึง
ว่าศิลปินไทยสองคน คือจุมพลกับผมเบื่อกันเต็มทีเรื่อง
ศิลปะศิลปะ เป้าภาวนาอยู่แต่เพียงว่า เมื่อไรจะได้ออกไปตระการกำ
ล่าปากนอก Club Med ที่แสนจะสบายนี้เสียบ้าง

เช้าวันสุดท้ายที่บาทลีนั้นเอง มาแต่ วีโอานต้า จิตรกรมีชื่อของ
บาทลีก็มาชักชวนศิลปินไทยและกลุ่มคนไทยซึ่งมาแต่ถูกอัยาศัยเป็น
พิเศษให้ตระเวนเที่ยวบาทลีกันเป็นครั้งสุดท้าย เท่านั้นเองคนไทย
ทุกคนที่นั่นซึ่งมีผม จุมพล จุฬา และคุณแก๊ปก็ตกลงทันที โดยไม่มี
ใครต้องคิดหน้าคิดหลัง

มาเด้นั้นอายุอานามก็คงพอ ๆ กับผม เรียกว่ายังเป็นศิลปิน
หนุ่ม (น้อย) หรือถ้าจะเรียกว่าอายุขนาดคุณชายกลางก็คงจะได้
แต่ก็จะต้องต่อท้ายไปว่า เป็นชายกลางคนแล้ว มาเด้นั้นบาทลีแท้
อัยาศัยจึงดีชะไม่มี ยิ้มแย้มแจ่มใสและสุขภาพ เขาเป็นจิตรกร
บาทลีที่ป้อปูลาร์มาก เพราะเป็นนักเรียนนอก เคยไปเรียนศิลปะ
มาแล้วที่เบลเยียมและฮอลแลนด์ กลับมาก็เข้าร่วมอุดมการณ์กับ
ศิลปินพื้นบ้านสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นอาจารย์สอนศิลปะใน
วิทยาลัย เป็นนักเขียนด้วย มาเด้น้ำอะไรหลาย ๆ อย่างเช่นศิลปิน

นาขั้นบันได เอกลักษณ์ของบาหลิ

ไทยเหมือนกัน เขาพักอยู่ที่สิงหาราชา (Singharaja) อยู่ที่ไหนก็
ไม่รู้ แต่อยู่ในบาหลินี้แน่นอน รู้สึกว่าจะเป็นทางเหนือสุดของบาหลิ
มาได้เอารถของเขามารับพวกเรา แล้วก็ออกตรงไปยังวิหาร

TANAH LOT ซึ่งอยู่ไกลจากหาดนูชาดัวของ Club Med มาก
รถวิ่งไปสัก 2 ชั่วโมง เลียบฝั่งทะเลด้านตะวันตกจากใต้ขึ้นไปทาง
เหนือสุด มาเด็บบอกว่าใครมาบาหลิไม่ได้มาดูวัดนี้แล้ว ก็จะเหมือน
กับไม่ได้มาบาหลิ โดยเฉพาะพวกศิลปินด้วยกันนั้นต้องมาดูให้ได้

พอเรามาถึง TANAH LOT TEMPLE นั้นก็รู้สึกว่าคุณค่า
จริง ๆ กับการเดินทางที่วกวนเกือบ 3 ชั่วโมง

ลงจากรถแล้วเราก็เดินไปตามบันไดเล็ก ๆ ขึ้นลงจนไปทะเล
มองเห็นทะเลและเห็นวิหารเล็ก ๆ ที่ตั้งตระหง่านอยู่กลางน้ำ

วิหาร TANAH LOT อยู่บนเกาะกลางทะเล สร้างขึ้น
ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยพระองค์หนึ่งชื่อ Dvijandra
ท่านเป็นกวีด้วยบนวิหารที่เป็นเกาะเหมือนกับหินแผ่นใหญ่มีวิหาร

ไม่ใช่ผู้อพยพเหมธ แต่เป็นศิลปิน 3 คน มีจุมพล มาเต้ และผม

ที่มีหลังคาสูงเป็นชั้น ๆ 5 ชั้น โดดเด่นอยู่กลางทะเล มาเต้บอกว่า
เวลาน้ำลดจะมีทางเดินไปสู่วิหารได้ และถึงเวลาเทศกาลวิหารนี้จะ
ได้รับการตกแต่งประดับธงทิวให้สวยงาม

ได้วิหารแห่งนี้มีงูเจ้าอาศัยอยู่มากมาย งูเหล่านี้ชาวบ้านเขา
นับถือกราบไหว้ เข้าใจว่าคงจะคอยแผ้ววิหาร TANAH LOT
อยู่ ผมเองไม่ได้เห็นงูเจ้าหรือก เพราะไม่กล้าดำน้ำลงไปดู

พวกเรา 5 คนนั่งกินขนม ชมวิววิหารพร้อมกับชักรูปเสร็จแล้ว
จึงเดินทางกลับ

ช่วงขากลับนี้ พวกเราถือโอกาสแวะจะไปตามทาง ผ่านวัดมี
ชื่อแห่งหนึ่งชื่อวัด Sengeh จะออกเสียงอย่างไรไม่ทราบ แต่ผม
เรียกผมเองว่าวัดลิงขบ

วัดนั้นอยู่ลึกเข้าไปในป่าอย่างสูง บรรยากาศเงียบสงบน่า
เกรงขามที่เดียว พออย่างเข้าบริเวณวัดนั้น มาเต้ก็บอกกับทุกคนที่
มีกล้องถ่ายรูป แวนตา และข้าวของทุกชนิดที่ถืออยู่ในมือให้เอาใส่

กระเป๋าสีเสื้อเพื่อป้องกันลิงแย่ง ยิ่งถ้าใครทำเป็นถือของอยู่ในมือ พวกลิงจะเข้ามาแย่งทันที

ผมกับจุมพลนั้นต้องถอดแว่นสายตาเก็บไว้ เดินผ่านฝูงลิงมากมายที่พยายามจะเข้ามาทำความรู้จักด้วย ผมสังเกตดูว่าชาวบ้านทุกคนไม่ว่าเด็กเล็กผู้ใหญ่ จะต้องถืออาวุธประจำตัว คือ ไม้ยาว ๆ ไว้คอยตีลิง พวกเราไม่มีใครมีอาวุธ จึงพากันเดินเกาะกลุ่มกันตัวลีบ คุณแก่ป้านั้นเดินกลางตัวเกร็ง พุดอยู่ตลอดเวลาเป็นภาษาไทยว่า

“กลับเถอะ กลับเถอะ...มากันทำไม...มาตุลึงทำไม ไม่เห็นมีอะไรเลย กลับเถอะ”

ทุกคนอยู่ในบรรยากาศตึงเครียด ตัวผมเองก็รู้สึกไม่ค่อยชอบกับบรรยากาศลิง ๆ แบบนี้เลย

พวกเราเดินตัวเกร็ง หมัดความสนุกกันตั้งแต่เข้าวัดจนกระทั่งออกวัด ท่ามกลางฝูงลิงที่เดินมาส่งกันเป็นขบวน พอออกนอกวัดแล้วจุมพลก็หยิบแว่นตาขึ้นมาสวม และในช่วงเวลานั้นเพียงแค่ว่ากระพริบตา เจ้าลิงตัวหนึ่งก็คว้าแว่นตาของจุมพลขึ้นไปนั่งเล่นบนหลังคาร้านค้า

กว่าจะไล่เอาแว่นตาคืนมาได้ก็หมดก๊วยไปเป็นหวี เจ้าลิงที่นี้ทำธุรกิจเป็น โยนก๊วยขึ้นไปทีละลูกนั้นมันก็รับไว้ แต่ไม่คืนแว่นจนกระทั่งต้องโยนขึ้นไปเป็นหวี จึงจะคืนแว่นตาให้

1 ปรากฏมาแะที่หมู่บ้าน Sanur เพื่อหาอาหารกลางวัน กินกันเพราะบ่ายจัดแล้ว ทุกคนกำลังหิวหลังจากที่ผจญกับฝูงสมุนพระรามกันมา คุณแก่ป้าเสนอไอเดียที่ดีว่าจะพาไปกิน

ปลาgurami มาได้ขั้บรตแวะตามร้านอาหารนับสิบแห่งเพื่อจะกินไอ้ปลาวิเศษguramiนี้ให้ได้ แต่ส่วนใหญ่ไม่มี ความหิวนั้นทำให้หลายคนผลัดกันเรียกชื่อปลาที่ว่านี่ผิดเพี้ยนกันหลายชื่อ เช่น ปลาguramiบ้าง หรือguramib้าง หรือไมก็ guramirice ซึ่งพอเรียกกันไปมาแล้วตัวคุณแก๊ปเองก็ลืม ชื่อเดิมไปได้อย่างน่าขัน

พอมาถึงร้านที่ 11 อันเป็นร้านสุดท้ายแล้ว ถัดจากนี้ก็จะไม่ไปต่อกันแล้วเพราะใกล้จะเป็นลมเต็มที พอลงไปถึงร้าน จุ่มพลกัสั่งเอา “ปลาguramิดำ” ทันทึ่

คุณแก๊ปบอกว่า มื้อนี้จะกินครุฑกันเลยหรือ เรียกเสียงเฮฮาแก๊หิวได้

ปลาgurami (Gurami) นั้นชื่อเหมือนอาหารญี่ปุ่น แต่ความจริงคือปลาตัวใหญ่ขนาดเท่าจานย่อม ๆ เป็นปลาบาทลีเนื้อนุ่ม เขาจะทอดมาเกรียมเหมือนปลาเก๋าที่เรารู้จัก เราสั่งกันมาคนละชุด มีปลาguramiconละตัว ข้าวเปล่า น้ำพริกนั้นหน้าตาเหมือนน้ำพริกบ้านเรา แต่เขาเสิร์ฟมาบนจานที่ทำด้วยครก คือเขาใช้หินที่หน้าตาเหมือนครกแบน ๆ เป็นที่ใส่น้ำพริก แล้วก็มีการเคียงประเภทผักด้วย

พอทุกอย่างพร้อมแล้ว แต่ก็ยังกินกันไม่ได้เพราะไม่มีซอ้้นส้อม เอ๊ยปากจะถามก็พอดีมาได้ชูอาวุธที่พระเจ้าให้มาตั้งแต่เกิด คือมือทั้ง 5 นิ้ว แล้วก็เปิบเข้าปากเลย ทุกคนก็เลยทำตาม

เป็นอันว่าอาหารมื้อนั้นเป็นอาหารง่าย ๆ ที่อร่อยที่สุดในบาทลี ผมจะไม่ลืมปลาguramิคลุกข้าวกับน้ำพริก ช่างไม่ต่างไปจากข้าวน้ำพริกปลาทุบ้านเราเลย พับฝ่า

รัฐมนตรีการท่องเที่ยว Mr. Joop Ave มาเปิดและปิดงานมหกรรมศิลปะ

โชว์ลวดทำยารายการบนเวทีเพื่ออ่าลาศิลปิน
หนูเพ็ญและแม็กกี้ แม่บ้านที่น้โบกมือลา

“ลาละหน่า...บาหลี่”

เย็นวันสุดท้ายที่บาหลี่นั่นเอง พวกเราจัดการนำผลงานทั้งหมดมาติดแสดงกันรอบสระน้ำ ในวันนี้ท่านรัฐมนตรีฝ่ายการท่องเที่ยวของอินโดนีเซียท่านจะเดินทางมาเป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการมหกรรมศิลปะแห่งเอเชียในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการเปิดนิทรรศการและปิดงานมหกรรมครั้งนี้ไปด้วยพร้อม ๆ กัน

พิธีนี้ก็จัดกันยิ่งใหญ่เช่นเคย ผลงานศิลปะทั้งหมด ศิลปินตกลงกันว่าจะมอบให้ Club Med ไปขายเพื่อนำเงินมาเป็นการกุศลช่วยเหลือศิลปินที่บ้านบาหลี่ แต่งานนี้ก็จะต้องไปตามสาขา Club Med ต่าง ๆ ด้วย ผมเองทำงานไว้หลายชิ้น ก็ตั้งใจว่าจะไม่เอากลับกรุงเทพฯ เลย เพราะว่าเป็นคนใจดี บ้ายอ บ้ายุ เป็นนิสัยอยู่แล้ว

ชั้นหนึ่งนั้นมอบให้การกุศลไป อีกชั้นหนึ่งที่ชื่อ “จิตและวิญญูณแห่งบาทลี” ก็จะมอบให้ ผอง โรแบร์ ประธานคลับเมด ซึ่งมาทราบภายหลังว่า งานชิ้นนี้ของผมนั้นท่านประธานท่านชอบมากที่สุด และตั้งใจจะซื้อไว้ แต่พอดีผมดันไปมอบให้ท่านเสียก่อน จะทวงคืนก็ไม่ได้ เป็นอันว่าผมได้หน้ากลับมาแต่ไม่ได้เงิน คนมีเกียรติก็มักจะเป็นอย่างนี้แหละ... จิน...จิน

ส่วนงานชิ้นที่เหลือก็มอบให้แด่เนี่ยบ้าง คุณแก่บ้าง เป็นอันเหลือกลับบ้านเพียงชิ้นเดียว

งานชิ้นใหญ่ของอิบราฮิม ฮุสเซ็น จิตรกรมาเลเซีย ผมได้ข่าวจากจุฬาว่่าตั้งราคาไว้ 2 แสน แล้วก็ขายได้ด้วย แต่ผมไม่แน่ใจว่าเป็นราคาเหรียญสหรัฐ หรือรูเปี้ยห์

งานชิ้นนั้นจบลงด้วยการแนะนำตัวศิลปินบนเวทีใหญ่อีกครั้ง พร้อมกับมีการมอบของที่ระลึก และเต้นระบำกันเป็นครั้งสุดท้ายท่ามกลางบรรยากาศอ่าลาที่แสนจะซึ้งสุดซึ้ง

เสร็จจากงานโชว์ตัวบนเวทีแล้ว พวกเราก็มาจับกลุ่มอย่างซึ่ม ๆ กันที่ริมสระน้ำ ด้วยความรู้สึกที่ว่า เรากำลังจะจากกันไปในวันพรุ่งนี้แล้ว ทำให้ทุกคนตื่นตื่น พูดจากันไม่ค่อยจะออก

มาซาโอะ หนุ่มยุ่นฉายาบ้าหอบฟาง ทำลายความเงียบด้วยการร้องเพลงญี่ปุ่น เป็นท่วงทำนองง่าย ๆ โหยหวนแต่น่าฟัง มาซาโอะพยายามหัดให้ทุกคนร้องเพลงนั้น เป็นเพลงของเด็ก เนื้อเพลงสั้น ๆ แบบบทกวีไซกุ จนไม่น่าจะเอามาทำเป็นเพลงได้เลย แต่ก็ได้รับความหมายดีเหลือเกิน

เพลงนี้ชื่อว่า “ต้นไม้ต้นใหญ่”

เนื้อเพลงนั้นแปลความหมายว่า “ได้ร่มไม้ใหญ่ เธอกับฉันเคยเล่นด้วยกัน” เท่านั้นเอง

ผมมีเนื้อเพลงที่จดมาด้วยนะ ใครจะจดจำไปร้องบ้างก็ได้

“OKINAKI”

OKINA KURINO KINO SHITAD ANATATO
WATASHI ISHIYONI A SHO BI MA SHO

อีกเพลงหนึ่งที่มีความไพเราะไม่แพ้กันก็คือ เพลง HARU-KA SHAKU ซึ่งมีความหมายถึง “ฤดูใบไม้ผลิ” เนื้อเพลงกินใจเหลือเกิน ลองฟังดู

“ฤดูใบไม้ผลิมาถึงแล้ว มาถึงแล้ว ภูเขาอยู่ที่ไหนล่ะ หมู่บ้านอยู่ที่ไหน ทุ่งนาอยู่ที่ไหน แล้วเธอล่ะอยู่ไหนใด ฤดูใบไม้ผลิมาแล้วจ้า”

เสียงเพลงของมาซาโอะในคืนนั้นก้องกังวานอยู่ในหูของผม จนกลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้วก็ยิ่งแว่วได้ยิน

วนรุ่งขึ้นทุกคนตื่นแต่เช้า จัดเตรียมข้าวของเรียบร้อยพร้อมที่จะเดินทางกลับ ใครที่กลับเที่ยวบินเช้าก็ร่ำลากันในตอนเช้า นั่นเลย บรรยากาศอำลาค่อนข้างจะหงอยเหงา แต่ทุกคนก็มีความหวังว่าจะได้พบกันอีกในงานมหกรรมศิลปะแห่งเอเชียครั้งที่ 2 ที่ภูเก็ต ถ้าไม่เป็นปีหน้าก็อีก 2 ปีข้างหน้า 3 ปีข้างหน้า หรืออีกหลายปีข้างหน้า หรือไม่ก็ต้องเจอกันสักวันแหละนะ

วิธีการร่ำลาของคน Club Med นี้ดูแล้วก็น่ารักดี คือเขาจะจัดรถตู้คอยส่งแขกทุกคนที่ออกจาก Club Med สาว G.O. ทั้งหลายก็ต้องตื่นแต่เช้ามาคอยส่งแขก ใครที่สวี่ทกับใครมาก ๆ ในช่วงที่อยู่ใน Club Med นี้ก็อาจจะถึงกาลร่ำให้กอดพัดกันอย่างสุดซึ้ง ตรงทางส่งแขกนี้เขาจะติดลำโพงเปิดเพลงดิสโก้มัน ๆ ไว้เพื่อ

ให้ทุกคนทำสนุกในบรรยากาศอันแจ่มใส ร้อย เหล่า G.O. สาว ๆ ก็พร้อมกันปรบมือ ร้องเพลง ทำสดชื่นกันเต็มที่ เป็นการส่งลาโบกไม้โบกมือกันจนรถวิ่งลับตาไป

ผมเองเป็นคนไม่ค่อยชอบบรรยากาศที่โศกสลดนัก ก็เลยรีบปลีกตัวออกมา แต่ก็ไม่รู้จะไปไหน ใจมันโหวง ๆ อย่างไม่พิกุลเดินฝ่าเปลวแดดลัดสนามหญ้าไปสักครู่ ผ่านหาดนมที่เคยแอบแวะเวียนมาอาบน้ำแดดตอนนี้ยังเข้าอยู่ ยังไม่มีทั้งส้มโอและมะละกอผ่านมินิคลับ เด็ก ๆ คงยังไม่ตื่น สนามเด็กเล่นเลยยังว่างเปล่ากลางสนามงานท่อนซุงของจุมพลปักอยู่กลางเด่นโดดเดี่ยว

ผลไปแผลิบเดียว ก็พบว่าตัวเองมายืนอยู่ตรง Sport Club ยอดชายนายลัคก็ เพื่อนและครูสอนเรือใบที่แสนดี กำลังโกสาลงกับการเอาทั้งเรือและวินด์เซิร์ฟลงชายหาด มีสาวสวยญี่ปุ่น 2 คนอยู่ในชุดอาบน้ำเดินตามนายลัคก็ต้อย ๆ

นายลัคก็เหลือบมาเห็นผมยืนซึม ๆ เช็ง ๆ ก็เลยร้องชวนให้ลงเล่นน้ำ

“เอาหนอยใหม่ครับ แก่แข็ง จะกลับแล้ว วันนี้ลงเรือใหญ่เลยออกไปให้ไกลได้เอานะเดี๋ยวผมผูกใบให้”

ว่าแล้วนายลัคก็จัดการเอาเรือลำใหญ่ใบคู่ลำคู่ซึ่งเรือใหญ่นี้เล่นยากกว่าเพราะวิ่งเร็วและกินลมมากกว่า ผมเห็นแล้วก็ปอด ๆ

“จะดีหรือ... เดี่ยวล่มไปจะกัเรือคนเดียวไหวหรือ”

“ไม่ไหวอยู่แล้ว” นายลัคก็อธิบาย “แต่เรือขนาดนี้ไม่ล่มง่าย ๆ หรือก ถ่าล่มคนเดียวก็กู้ไม่ขึ้น พี่ก็ลอยคอสัก 2-3 ชั่วโมงก็แล้วกัน”

ลัคก็พูดแล้วก็ขันที่เห็นผมปอด แต่อย่างไรนายลัคก็ก็หวังดีอยากจะให้ผมสนุกกับเรือดี ๆ นี่เป็นครั้งสุดท้าย กลับไปบ้านเราจะหาโอกาสได้เล่นนั้นยาก

ในที่สุดผมก็ตัดสินใจออกเรือมุ่งสู่ทะเลกว้าง ผมยังมีเวลา
 อีกเกือบ 3 ชั่วโมงกว่าที่จะออกจาก Club Med กลับบ้าน ลอยลำ
 อยู่กลางทะเลดีกว่าเดินเหงาอยู่ตามชายหาดตั้งเยอะ
 จริงด้วยที่เรือลำใหญ่วิ่งเร็วและสนุกกว่า แต่การควบคุมใบ
 ก็วุ่นวายมากกว่าเรือใบเดี่ยว ซึ่งจะยุ่งยากตอนกลับลำเมื่อเรือเปลี่ยน
 ทิศทาง ใบจะตีกลับเราจะต้องควบคุมใบเรือทั้ง 2 ใบ พร้อม ๆ
 กันถ้าไม่ระวังให้ตีใบเรืออาจจะตีเราตกกลางทะเลได้
 วันนั้นลมดีค่อนข้างแรงและแดดจัด ผมทดลองเอาเรือวิ่งไป ๆ
 มา ๆ ระหว่างฝั่งกับทะเลสัก 4-5 ครั้ง เป็นการทดสอบความสามารถ
 ของผม แล้วจึงมุ่งหน้าออกทะเลกะว่าจะไปให้ไกลที่สุดเท่าที่ความ
 กล้าหาญจะมีพอ

ที่เห็นอยู่นี้ไม่ใช่ผมแอบไปเล่นเรือกับสาว นะครับ ผมเอาลงให้ดู
ตัวอย่างเรือใบที่ทำให้ผมเกือบดับกลางทะเล

เรือพุ่งออกกลางทะเลอย่างสง่างาม เลยระยะที่วางเป็นสาย
ไว้สำหรับกันไม่ให้แล่นเรือออกไปนอกบริเวณนี้ ลมกำลังแรงดี
เรือวิ่งฉิวกินลม ผมหันกลับไปมองฝั่งก็ไม่เห็นแล้วว่าหาดनुชาติ
ที่ตั้ง Club Med อยู่ตรงไหน เห็นแต่หาดและทิวไม้เป็นแนวเส้น
ขนานไปกับทะเล แดดร้อนจัดจนผิวแทบไปซีดหนึ่งต้องหาทางหลบ
กับเงาของใบเรือ รู้สึกว่าจิตใจนั้นเริ่มสงบเข้าสู่ภวังค์เหมือนกับว่า
ตนเองนั้นได้หลุดพ้นจากโลก จากความวุ่นวาย เป็นความสุขที่อยู่
ไม่ไกลจากโลกยังอยู่บนพื้นโลก มองกลับไปเห็นชายฝั่งซึ่งที่นั่นคง
เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย...แน่ะทำท่าจะบรรลุนะ

ครับ ผมกำลังวาดภาพตัวเองไว้ว่าเป็นเช่น “ดี โอลด์ แมน
แอนด์ เดอะ ซี” ของเฮมมิงเวย์ เฒ่าซานดิเอโกผจญทะเลที่ออกไป
ลอยลำอยู่นอกฝั่ง แต่คงมีข้อแตกต่างจากวรรณกรรมของโลก
เรื่องนี้หน่อยก็คือ ข้อหนึ่งผมไม่ได้ออกมาล่าปลาทูอย่างท่านผู้เฒ่า และ
ข้อที่สอง อันนี้เป็นความจริง คือผมไม่ใช่ดี โอลด์ แมน...แต่ยังเป็น

ยังอาร์ตีสท์ครับ...แฮะ

ในช่วงที่ผมเพลิดเพลินอยู่กับรสชาติความเป็นอีโรของ
ตัวเองอยู่นั้น ผมรู้สึกว่าเรือลำใหญ่ของผมที่กำลังวิ่งฉิวอยู่นั้นหัก
ล้ากลับหลังอย่างฉับพลัน พร้อมกับลมที่กรรโชกอย่างแรง ทำให้
เรือที่หันกลับนั้นเสียหลัก ไบเรือถูกลมกดจนเรือเอียงวูบ

ผมพยายามขึ้นไปยืนบนกราบเรืออีกด้านเพื่อโหนให้น้ำหนัก
ถ่วงไว้ แต่ก็ไม่ได้ผล ในที่สุดไบเรือทั้ง 2 ไบกัล้มฟาดลงกับผืนน้ำ
ตัวผมตกกระเด็นลงไปทะเล

เป็นอันว่าเรือล่มลงไปแล้ว ผมตะเกียกตะกายเข้าไปหาเรือ
แล้วพยายามอย่างสุดชีวิตที่จะโหนเพื่อกู้เรือให้ได้ แต่ด้วยน้ำหนัก
ของเรือและด้วยไบเรือขนาดใหญ่ที่ติดแน่นกับผืนน้ำ ทำให้พยายาม
อย่างไรก็ไม่สำเร็จ จนหมดแรง

ถึงตอนนี้ผมนึกถึงคำสั่งสอนของนายลัคก็ขึ้นมาได้ว่า ถ้าเรือ
ล่มผมไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้นนอกจากลอยคอรอคนที่ฝั่งมาช่วยเพียง
อย่างเดียว เพราะเรือ 2 ไบต่างกับเรือไบเดียวซึ่งผู้เล่นสามารถโหน
กู้เรือเองได้ด้วยตัวคนเดียว เรือแบบ 2 ไบนี้อ่าล่มแล้วไม่มีสิทธิ์กู้

เป็นอันว่าในตอนนั้นผมเป็นเช่น ดี โอลด์ แมน จริง ๆ แต่เป็น
ท่านผู้เฒ่าตอนที่หลังจากผจญกับปลาใหญ่จนตัวเองรู้สึกท้อแท้หมด
หวัง มองไปที่ฝั่งก็ไม่เห็นอะไรเลยนอกจากเปลวแดดและผิวน้ำที่
ตีเข้าหาดา นี้ผมกำลังลอยอยู่กลางทะเลคนเดียว เงียบกริบไม่มีความ
เคลื่อนไหวใด ๆ นอกจากเรือสิ้นสภาพ ที่หมุนตัวคว้างอยู่กลางทะเล

ผมคงฉลาดกว่าที่นายลัคก็คิด เพราะผมไม่ยอมลอยคออยู่ในน้ำ
ผมจัดการปีนขึ้นบนลำเรือแล้วทำท่าจะโบกมือไปที่ฝั่งก็รู้สึกอายนว่า
ถึงโบกไปต้องไม่มีใครเห็น ผมเลยนั่งลงเอาเท้าแช่น้ำหมดอาลัย
ตายอยาก นึกอยู่แต่ว่าถ้าไม่มีใครเห็นกระแสน้ำอาจจะพัดไปไกล

ถ้าผมยังมีชีพอยู่ ผมก็คงจะรอดพ้นไปจากที่นี่

หนุ่มลัคกี้ที่สาว ๆ ญี่ปุ่นคลั่งโคคล่ หวา
 อกล้วยแบบนี่แหละที่คุณแกบชอบ
 จับบ้าน

ออกจากฝั่งไปทุกที เห็นทีจะเอาชีวิตมาทิ้งไว้เสียที่บาหลี่เป็นแน่แท้
 เชียว นี่ก็คงใกล้เที่ยงถึงเวลาที่จะเตรียมตัวกลับกันแล้ว เมื่อตอนขา
 มาก็มมีปัญหาต้องตกเครื่องบิน ตอนขากลับก็กลับมาเรือล่ม จะจม
 น้ำตายหรือไม่ก็แห้งตายคาเรือชะงะก็ไม่ว่า

ผมคงนั่งอยู่บนกราบเรือนานไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง แต่ขอ
 วิงวอนและสาบานว่าผมมิได้แสดงกิริยาอาการตื่นตระหนกตกใจให้
 เกินกว่าเหตุเลย เพราะผมรู้ดีว่าถึงจะโวยวายพุ่มพวยอย่างไรก็
 เห็น้อยเปล่าไม่มีใครเห็น ผมนั่งอยู่อย่างนั้นจนพระอาทิตย์ตั้งตรงหัว
 พอร้อนจนแทบหลัง ก็กระโดดลงแช่น้ำ ทำอยู่อย่างนี้หลายครั้ง
 จนรู้สึกหิว ทั้งหิวน้ำและหิวข้าว นึกอยู่แต่ในใจว่า ถ้าเป็นอย่างนี้ไม่
 เปลี่ยนแปลงรอจนป่วยคล้อยอีกหน่อยก็ต้องเปลี่ยนแผนเป็นลอยคอ
 เข้าฝั่ง แต่ก็ยังนั่งสยองว่าทะเลที่นี่จะมีจอร์หรือไม่ว่า

นั่งนึกแผนที่ยังหาทางออกไม่ได้อยู่นั่นเอง เงยหน้าขึ้นจาก

ถาวร โกอุดมวิทย์ และถวัลย์ ดัชนี สองศิลปินไทยในงานมหกรรมศิลปะครั้งที่ 2 ที่มาเลเซีย ส่วนสาวคนกลางเป็นใครไม่รู้ ไม่มีใครบอก

ผิวน้ำ จึงได้เห็นเรือเร็ว นำโดยนายลัคกี้ยิ้มแบ่นฟันขาวพร้อมกับเพื่อน ๆ ผิวดำอีก 3 คนโผล่เข้ามาจนถึงตัว

“เป็นไงบ้างครับ” นายลัคกี้ตะโกนถาม

“เตรียมตัวตายไว้แล้วละ” ผมตอบไป

ทั้ง 4 คนกุกูจอกูเรือที่ล่อมอยู่ไม่เกิน 5 นาทีก็เสร็จ นึกดูแล้วที่ผมพยายามจะกูเรือขนาดนี้เพียงคนเดียวมันไม่มีทางสำเร็จไปได้ คุณคนตั้ง 4 คนยังทุลักทุเลไม่เบา

กูเรือเสร็จนายลัคกี้ถามผมให้แน่ใจว่าประสาทมมยังติดอยู่หรือเปล่า

“กลับเข้าฝั่งไหวไหมครับ”

ผมตอบไปว่าสบายมาก นายลัคกี้กับพรรคพวกก็เลยบึ่งเรือเร็วกลับไป ทั้งให้ผมทุลักทุเลควบเรือใบติดตามไปอย่างไม่กระชั้นชิดเลย

ค รับ จุมพล จุฬาและคุณแก้ว กระจวนกระจวยรอผมอยู่ที่ล็อบบี้ของ Club Med โดยพร้อมกระเป๋าเดินทางและต้นกล้วยขนาดใหญ่สมบัติบาทสี่ของคุณแก้ว

ทุกคนบ่นกันอยู่ คงนึกว่าผมมัวแต่สำเร็จสำราญอยู่กับการเล่นเรือในทะเล ผมไม่ได้บอกกับใครเลยว่าเกิดอะไรขึ้น กลัวว่าถ้าไม่ตกใจไปกับผมก็คงสมน้ำหน้า ผมก็เลยทำนิ่งเอาไว้ ขอโทษขอโพยนิดหน่อยตามมารยาท

สำหรับกลุ่มพวกเราคนไทยและแดเนี่ยลคงเป็นกลุ่มชนชุดสุดท้ายของงานมหกรรมศิลปะ เราว่าลา เซตามัต จาลัน กันในตอนเที่ยงกว่า ๆ พวกสาวสวย G.O. มาส่งกันเต็มลานจอดรถ ทำที่เป็นสดชื่นรื่นเริง เปิดเพลงปรบมือกันเป็นที่สนุกสนาน คนที่อาลัยอาวรณ์กันหนัก ๆ ก็ต้องหอมแก้มอำลากัน จนได้เวลาอันควรรถตู้ของ Club Med ก็พาตรงรี่ไปยังสนามบินจูราห์ เดินพาร์ชา

ผมทิ้งเศษเงินรูเปียห์สุดท้ายลงไปในกล่องรับบริจาคเพื่อการกุศลที่สนามบิน เศษเงินรูเปียห์นี้แม้ว่าค่าของเงินจะไม่มาก แต่พอจะรวมกันเข้าเต็มตู้ ก็คงได้มากพอสมควร ผมว่าไอเดี่ยของเขาดีมากที่มาสักตเศษเงินจากนักท่องเที่ยวตอนขาออกเป็นด้านสุดท้าย สำหรับนักท่องเที่ยวนั้นเศษเงินรูเปียห์มีค่าน้อยมาก ไม่รู้จะเอากลับไปทำไม นอกจากเก็บไว้เป็นที่ระลึกบ้างเล็กน้อยอันสองอัน

เป็นอันว่าสิบกว่าวันในบาทสี่ที่เคยบ่นว่ายาวนานนั้น เอาเข้าจริง ๆ ก็ผ่านไปอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งผมรู้สึกวาบหวิวพิกลอยู่ตลอดเวลาที่กินนอนอยู่ใน Club Med บาทสี่ เหมือนถูกปล่อยให้อยู่ในโลกใบเล็ก ๆ ซึ่งลอยอยู่กลางน้ำ เราถูกหุ้มห่อด้วยความสนุกสนาน สบาย เสียจนรู้สึกตื่น ๆ ที่จะได้กลับไปสู่โลกเดิม การพักผ่อนอย่างเกินเหตุทำให้รู้สึกมีพลังที่จะกลับไปลุยกับอะไรต่อมิอะไรได้อีก

ผมรู้สึกใจเต้นตึกตักเมื่อตอนที่ได้หย่อนกันลงบนที่นั่งเครื่องบิน

ถวัลย์ ดัชนี ท่ามกลางหนุ่ม-สาวนักเต้นระบำมาเลย์
ในงานมหกรรมศิลปะครั้งที่ 2 ที่หาด Cherating

ตามอ่าน เรื่องเที่ยวท่องของคนรักศิลปะชุดแรก หรือยัง

“ตามกลิ้งสีไปญี่ปุ่น”

สนุกไปกับกลุ่มศิลปินคนดัง อิทธิพล ตั้งโฉลก
ปรีชา เกათอง ดาวร โกอุดมวิทย์ ญาณวิทย์ กุญแจทอง
สุวรรณ เมธาพิสิษฐ์ และสุรสีห์ กุศลวงศ์
เทียนนาโจยา โอซาก้า เกียวโต และโตเกียว
ยังพอมีวางอยู่ตามแผงหนังสือ

พบกับลำนํ้าเชี่ยวท่องของคนรักศิลป์ ชุดที่ 3
วาดผ่านแผ่นดิน

บันทึกต่างแดนครั้งแรก วาดผืนผ่านลอนดอน
แคนเทอร์เบอรี ฮัมบูร์ก สตัดท์ โรม ปีซา และฟลอเรนซ์
จะเร่ร่อน เบื่อข้าเบอะบะแคไหน
...อีกไม่นาน พิชณุ ศฎ. จะบอกคุณเอง

บันทึกเที่ยวท่องเที่ยวของคนรักศิลป์ที่ดินแดนบาหลิ

Bali
1987.

First

พิษณุ ศุภ.

งานเขียนที่เคยรวมเป็นเล่มมาแล้ว

“นิพพานศตวรรษที่ 20” (2521)

“กลิ้งสีและกาวแบ่ง” (2528)

“บนถนนคนนอนเปล” (2530)

“ตามกลิ้งสีไปญี่ปุ่น” (2531)

ล่าสุด “วาดฝันผ่านบาหลิ” (2532) เรื่องท่องเที่ยวแบบมัน ๆ... ฉันทน์นี่เอง บันทึกจากประสบการณ์จริง จากที่ได้ไปร่วมงานมหกรรมศิลปะแห่งเอเชียครั้งที่ 1 ที่คลับเมด-บาหลิ

Club

Med

Asian
arts

Made in
CLUB MED.

*Absolutely nothing.
Absolutely everything.
Absolutely Paradise.*

Festival

10.01 0270 al
D.K. Siam 8
B 47.00
47.00